Guy de Maupassant

Kærlighed

og andre fortællinger

Maupassants 12 fortællinger

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

Kærlighed

og andre fortællinger

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *Kærlighed og andre fortællinger* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *Kærlighed og andre fortællinger* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Kærlighed

Tre sider af en jægers dagbog.

… Jeg har lige siddet og læst en avisskildring af et kærlighedsdrama. Han dræbte først hende og bagefter dræbte han sig selv, altså elskede han hende. Hvem er han og hvem er hun? Det kan være lige meget, det er kun deres kærlighed, jeg bryder mig om; og den interesserer mig ikke, fordi den rører mig, eller fordi den forbavser mig, eller fordi den sætter mig i en vemodig stemning, eller fordi den får mig til at drømme, men fordi den får mig til at tænke på et minde fra min ungdom, et forunderligt jagtminde, hvor kærligheden viste sig for mig, således som der for de første kristne viste sig kors på himlen.

Jeg er født med alle det primitive menneskes sanser og instinkter, der kun mildnes af det civiliserede menneskes betragtninger og forfinelse. Jeg holder lidenskabeligt af al jagt, et blødende dyr, synet af blod på fjer og blodet på mine hænder får mit hjerte til at trække sig sammen af fryd.

Den begivenhed, jeg tænker på, fandt sted hen på efteråret; det var pludselig truffet ind med kulde, da jeg af en af mine fætre blev opfordret til at aflægge ham et besøg for sammen med ham ved daggry at skyde ænder i hans mose.

Min fætter var en kraftig bygget mand på en fyrretyve år; han var rødhåret med en masse skæg, meget svær og meget stærk, en fuldendt type på en landadelsmand, en elskværdig, noget plump fyr med en munter karakter og i besiddelse af det galliske lune, der gør middelmådigheden behagelig. Hans gods,

der halvt var et slot, halvt en gård, lå i en bred dal, hvorigennem der strømmede en flod.

Bakkerne til højre og venstre var dækket med skove, levninger fra lenstiden, hvori der endnu fandtes mange prægtige, gamle træer, og hvori det vrimlede med det sjældneste fuglevildt, der overhovedet findes i denne del af Frankrig. Man kunne træffe at skyde en ørn dér, og alle de trækfugle, der næsten ellers aldrig slår sig ned i vore alt for befolkede egne, hvilede sig næsten altid på de århundredgamle grene, som om de havde kendt eller genkendt en krog af skoven, der fra gammel tid var blevet stående for at tjene dem som tilflugtssted under deres korte natlige hvile.

I dalen var der store græsmarker, gennemfurede af vandrender og adskilte ved hække; længere borte svømmede floden, der hertil var blevet dæmmet inde, ud i et uhyre mosedrag. Dette mosedrag, der var det mest vidunderlige jagtterræn, jeg nogensinde har truffet på, var genstand for min fætters største omhu og blev holdt som en park. Gennem de vældige sivskove, som dækkede det og gjorde det levende, raslende, uroligt, var der banet smalle stier, hvor flade både, drevet frem og styrede med stænger, tavse gled hen over det døde vand, skurede langs sivene, fik fiskene til lynsnart at smutte gennem vandplanterne og ænderne, hvis sorte og spidse hoved pludselig forsvandt, til at dykke under.

Jeg elsker vandet med en vanvittig lidenskab: havet, skønt det er alt for stort, alt for bevægeligt, umuligt at besidde, og floderne, som er så skønne, men som iler, flygter, haster bort; men frem for alt elsker jeg moserne med hele deres ukendte, myldrende dyreverden. Et mosedrag er en verden for sig selv

her på jorden, en helt forskellig verden, der har sit eget liv, sine egne faste beboere og sine tilfældige gæster, sine egne stemmer, sine egne lyde og især sit eget mysterium. Intet kan være mere betagende og til tider mere ængstende, mere skræmmende end en mose.

Hvorfra kommer denne frygt, der hviler over disse lave, sumpede strækninger med det blinkende vand? Er det fra sivenes svage raslen, de løjerlige lygtemænd og de stille nætters dybe tavshed, er det fra den forunderlige tåge, der som en dødskåbe svøber sig om sivene, eller er det fra den næsten umærkelige plasken, som er så let, så sagte og dog undertiden mere rædselsvækkende end menneskenes kanoner og himlens torden, og som forvandler mosen til et drømmeland, et frygtindgydende drømmeland, der gemmer på en ukendt og farlig hemmelighed?

Nej. Det er noget andet, et andet, dybere og mere alvorsfuldt mysterium, der stiger op fra mosen og sitrer i de tætte tåger, selve skabelsens mysterium måske! Thi er det ikke i dette stillestående og dyndede vand, i denne jordens tunge fugtighed under solens varme, at livets første spire en dag rørte sig, bævede og åbnede sig?

Jeg kom til min fætter henad aften.

Det knagfrøs. Under middagen i den store sal, hvis buffeter, vægge og loft var dækkede med udstoppede fugle, der hang med udbredte vinger eller knejsede på grene, som var slået fast med søm, høge, hejrer, ugler, natravne, musvåger, gribbe, falke, fortalte min fætter, der selv i sin sælhundstrøje lignede et løjerligt dyr fra de kolde lande, mig om de forberedelser, han havde truffet til den kommende nat.

Vi skulle tage afsted klokken halv fire for ved halv fem tiden at være på det sted, hvor vi skulle ligge på lur. Der var her af isstykker blevet opført en hytte for at beskytte os en lille smule mod den skrækkelige vind, der blæser op ved dagens komme, en vind, der er svanger med kulde, der bider og svider i huden, som om man blev skåret med knive, stukket med forgiftede nåle, knebet med tænger og brændt med ild.

Min fætter gned sig i hænderne.

"Jeg har aldrig set mage til frost," sagde han, "klokken seks nu i aften var det allerede tolv grader under frysepunktet."

Umiddelbart efter måltidet kastede jeg mig på min seng og sov ind i lysskæret fra det store bål, der blussede i min kamin.

På slaget tre blev jeg vækket. Jeg trak en lammeskindspels på og gik ned til min fætter, der var i bjørneskind. Efter at vi havde drukket to kopper skoldhed kaffe, fulgt af to glas cognac, vandrede vi afsted, ledsaget af en af skovfogederne og vore to hunde: Plongeon og Pierrot.

Allerede ved de første skridt følte jeg mig gennemisnet lige til marven. Det var en af de nætter, hvor jorden synes død af kulde. Den frosne luft yder modstand, bliver følelig, så ondt gør den; intet pust går igennem den, den er stivnet, ubevægelig. Den bider, trænger igennem, udtørrer, dræber træerne, planterne, insekterne, ja, selv de små fugle, som falder fra grenene ned på den hårde jord og under kuldens favntag bliver hård som den.

Månen, der var i sidste kvarter, hang helt på siden, den var ganske bleg og syntes så hensygnende dér midt ude i rummet, så svag, at den ikke længere havde kræfter til at gå sin vej, men blev siddende deroppe, lammet af himlens strenghed. Den bredte et tørt og trist lys over verden, dette døende, glansløse

skær, som den hver måned ved slutningen af sin opstandelsesperiode kaster ned over os.

Vi gik ved siden af hinanden, Karl og jeg, med bøjet ryg, hænderne boret ned i lommerne og bøssen under armen. Vore støvler, der var svøbt ind i uld, for at vi uden at glide skulle kunne gå på den tilfrosne flod, gjorde ingen som helst støj, og jeg stirrede på den hvide damp, der dannedes af vore hundes ånde.

Vi var snart ved mosens yderkant og vi slog ind på en af stierne, der som en tørret sivallé førte ind i det lave krat.

Vore albuer, der strejfede de lange, smalle blade, efterlod en let raslen bag os, og som aldrig før følte jeg mig betaget af den forunderlige, mægtige stemning, som en mose fremkalder hos mig. Den var død, denne mose, død af kulde, eftersom vi gik ovenpå den midt imellem dens befolkning af indtørrede siv.

Pludselig, ved en omdrejning af stien, fik jeg øje på ishytten, der var blevet bygget for at skærme os. Jeg gik derind, og da vi havde endnu omtrent en time at vente, inden fuglene ville begynde at vågne, rullede jeg mig ind i mit tæppe for at prøve på at blive varm.

Liggende på ryggen stirrede jeg op på den vanskabte måne, der, set gennem dette polarhus' dunkelt gennemsigtige loft, havde fire horn.

Men kulden fra den frosne mose, kulden fra isvæggene, kulden, der sænkede sig ned fra firmamentet, trængte mig til den grad til marv og ben, at jeg kom til at hoste.

Min fætter Karl blev ængstelig.

"Skidt med, om vi får skud på noget videre i dag," sagde han, "jeg vil ikke have, at du bliver forkølet; vi tænder et bål."

Og han gav skovfogeden ordre til at skære en del siv af.

De blev båret sammen i en dynge midt inde i hytten, hvis loft blev gennembrudt, for at røgen kunne slippe ud, og da de røde flammer slikkede op imod det klare krystal, gav det sig til at smelte ganske langsomt, som om isen kom til at svede.

Karl, der var blevet udenfor, råbte ind til mig:

"Nej, kom og se!"

Jeg gik ud og blev stående som lamslået af forbavselse. Den kegleformede hytte så ud som en kæmpemæssig diamant med et ildhjerte, der pludselig var skudt frem på mosens frosne vand. Inden i den skimtedes to fantastiske skikkelser, det var vore hunde, der varmede sig.

Men et underligt skrig, et forvildet, opskræmmet skrig lød over vore hoveder. Skæret fra bålet vækkede de vilde fugle.

Der er intet, der griber mig som dette første skrig af liv, som man ikke ser, men som farer så snart og så fjernt igennem den mørke luft, endnu inden vinterdagens første lysning viser sig i horisonten. Det forekommer mig i denne dagningens iskolde time, at det flygtende skrig, der bæres afsted af en fugls fjer, er selve verdenssjælens suk!

Karl sagde:

"Sluk ilden, nu begynder det at blive dag."

Himlen var blevet blegere og andeflokkene drog lange, hurtigt udviskede striber henover firmamentet.

Et glimt brød frem i mørket. Karl havde skudt, og de to hunde styrtede afsted efter byttet.

Nu gik det slag i slag; snart var det ham og snart var det mig, der tog sigte, i samme øjeblik som skyggen af en opflyvende

flok faldt over sivene. Og Plongeon og Pierrot bragte os, glade og halsende, de blodige dyr, hvis øje undertiden endnu så på os.

Det var blevet dag, en klar, blå dag; solen dukkede frem ved enden af dalen, og vi tænkte på at gå hjem, da to fugle med stiv hals og udspilede vinger på én gang gled hen over vore hoveder. Den ene af dem faldt ned næsten lige for mine fødder. Det var en krikand med sølvglinsende bryst.

I samme øjeblik lød der i rummet oven over mig et skrig, et fugleskrig. Det var en kort, gentagen, sønderrivende klagen; og dyret, det lille af tilfældet skånede dyr, gav sig til at kredse rundt i den blå luft oven over os og stirrede ned på dens døde kammerat, som jeg stod med i hånden.

Karl lå på knæ med bøssen til skulderen og lurede med ivrige, spændte øjne på, at den skulle komme nær nok.

"Du har skudt hunnen," sagde han, "hannen flyver ikke bort."

Nej, den tænkte visselig ikke på at flyve bort, den kredsede stadig jamrende omkring os. Aldrig har nogen klage, aldrig har nogen lidelse sønderrevet mit hjerte som denne fortvivlede kalden, denne ynkelige bebrejdelse fra den stakkels fugl, der fløj rundt derude i rummet.

Af og til flygtede den for det truende bøsseløb, der fulgte dens flugt. Det så ud, som om den var parat til at fortsætte sin vej ganske alene gennem himmelrummet. Men den kunne ikke beslutte sig til det og kom straks efter tilbage for at søge efter hunnen.

"Læg den ned på jorden," sagde Karl til mig, "så kommer den anden snart nærmere."

Ja, det gjorde den uden at bekymre sig om faren, forblændet af sin kærlighed, sin kærlighed til det andet dyr, som jeg havde

dræbt.

Karl skød. Det var, som om en tråd, der havde holdt fuglen svævende, blev klippet over. Jeg så noget sort komme farende gennem luften og hørte lyden af et fald i sivene. Pierrot bragte mig den.

Jeg puttede dem begge to i den samme taske … de var allerede kolde.

Samme dag rejste jeg tilbage til Paris.

… … …

Fri

Hun kom farende som en kugle gennem et vindue, den lille marquise de Rennedon, og endnu inden hun begyndte at tale, gav hun sig til at le, så at hun fik tårer i øjnene ligesom den dag for en måned siden, da hun fortalte sin veninde, at hun havde bedraget marquis'en for at hævne sig, bare for at hævne sig og kun én eneste gang, fordi han virkelig var alt for dum og alt for skinsyg.

Den lille baronesse de Grangerie kastede bogen, hun havde ligget og læst i, fra sig på chaiselongen og så nysgerrigt på Annette, medens hun allerede selv lo med.

Endelig spurgte hun:

"Hvad har du nu igen gjort?"

"Å! ... Kære ... Kære ... det er alt for grinagtigt, alt for grinagtigt ... tænk dig ... tænk dig ... jeg er fri! ... fri! ... fri! ..."

"Hvad mener du med det? Er du fri?"

"Ja, jeg er."

"Fri for hvad?"

"For min mand, kære! Jeg er frelst, reddet! Jeg er blevet fri! fri! fri!"

"Hvorledes er du blevet fri? På hvilken måde?"

"På hvilken måde? Hvorledes bliver man fri uden ved skilsmisse? Jeg skal skilles. Det er i orden!"

"Er du skilt?"

"Nej, ikke endnu, hvor du er dum! Man bliver ikke skilt på tre timer! Men jeg har beviser ... beviser, du ... beviser på, at han

bedrager mig … han er blevet grebet på fersk gerning … tænk dig bare … på fersk gerning … jeg har ham …"

"Næ, fortæl mig det! Han har altså bedraget dig?"

"Ja … det vil sige nej … ja og nej … Jeg ved det i grunden ikke. Men det er lige meget, jeg har beviser, det er hovedsagen."

"Hvorledes har du båret dig ad?"

"Hvorledes jeg har båret mig ad? Nu skal du høre! Å, jeg har været snedig, knusende snedig. I de sidste tre måneder var han blevet utålelig, rent utålelig, brutal, grov, tyrannisk, kort sagt, ganske modbydelig! Jeg sagde til mig selv: "Det kan ikke blive ved, jeg vil skilles!" Men hvorledes? Det var ikke let. Jeg prøvede på at få ham til at banke mig, men han ville ikke. Han gjorde mig imod fra morgen til aften, tvang mig til at gå ud, når jeg ikke ville, og til at blive hjemme, når jeg havde lyst til at spise ude. Han gjorde mig livet uudholdeligt, men han bankede mig ikke.

Så søgte jeg at få at vide, om han havde en elskerinde. Jo, det havde han, men han tog alle mulige forsigtighedsregler, når han skulle træffe hende. Det var umuligt at overraske dem sammen. Kan du så gætte, hvad jeg gjorde?"

"Nej, det ved Gud jeg ikke kan."

"Næ, du gætter det heller aldrig. Jeg bad min broder om at skaffe mig et fotografi af hende."

"Af din mands elskerinde?"

"Ja. Det kostede Jacques tre hundrede francs, prisen for en aften fra klokken syv til klokken tolv, indbefattet middagen, tres francs timen. Fotografiet fik han gratis."

"Det forekommer mig, at han måtte have kunnet fået det ved at bruge en eller anden list uden … uden … uden at være nødt til

at tage originalen med i købet."

"Å, hun er nydelig. Det var Jacques slet ikke ked af. Desuden havde jeg brug for adskillige detaljer, jeg måtte vide besked om hendes legemlige fortrin, om hendes figur, hendes bryst, hendes teint, kort sagt, om en masse ting."

"Det forstår jeg ikke."

"Det kommer. Da jeg havde fået oplysninger om alt det, jeg ville vide, gik jeg hen til en … ja, hvad skal jeg kalde det … en forretningsmand … du ved … en af den slags, der påtager sig alle mulige forretninger … forretninger af enhver art … du forstår nok … en mand, der har sådan et … et privatbureau."

"Ja, jeg ved omtrent, hvad du mener. Og hvad sagde du til ham?"

"Jeg viste ham Clarisses fotografi (hun hedder Clarisse) og sagde: "Jeg søger en kammerpige i smag med det billede. Hun må være smuk, elegant, klog og soigneret. Jeg vil give hende, hvad hun forlanger. Om det så skal koste mig ti tusinde francs, det bryder jeg mig ikke om. Jeg har kun brug for hende i tre måneder."

Han så meget forbavset ud og spurgte: "Ønsker fruen, at hun skal være uangribelig?"

Jeg blev rød i hovedet og stammede: "Ja, hun skal være ærlig."

Han fortsatte: "Og … i sædelig henseende? …" Jeg turde ikke svare. Jeg nøjedes med at ryste på hovedet. Men på én gang gik det op for mig, at han havde fået en skrækkelig mistanke, jeg mistede fuldstændig besindelsen og udbrød: "Å, nej … det er for min mands skyld … han bedrager mig … han bedrager mig ude i byen … og jeg vil have … jeg vil have, at han skal bedrage mig

hjemme … De forstår mig nok … for at jeg kan komme bag på ham."

Manden gav sig til at le og af hans blik forstod jeg, at jeg havde vundet hans agtelse tilbage. Han fandt oven i købet, at jeg var meget dygtig. Jeg tør vædde på, at han i det øjeblik havde lyst til at trykke min hånd.

Han sagde: "Om otte dage, frue, skal jeg have, hvad De behøver. Og hvis det skulle blive nødvendigt, forsøger vi én til. Jeg svarer for, at vi skal få et heldigt resultat. De kan betale mig, når det er lykkedes. Dette fotografi er altså af Deres hr. mands elskerinde?"

"Ja, det er."

"Hun ser godt ud, slank uden at være mager. Og hvilken parfume?"

Jeg forstod ikke, hvad han mente, og gentog: "Hvorledes? … Hvilken parfume?"

Han smilede: "Ja, frue, parfumen er noget af det vigtigste, når det gælder om at forføre en mand. Den vækker ubevidste minder, som driver ham til handling, den fremkalder visse dunkle forvekslinger hos ham, forvirrer og enerverer ham ved at få ham til at tænke på tidligere nydelser. De må også prøve på at få at vide, hvad Deres hr. mand plejer at spise, når han er til middag hos den omtalte dame. De kunne da lade de samme retter servere for ham den dag, De ønsker at gribe ham. Å, vi har ham, frue, vi har ham!"

Jeg gik henrykt min vej. Det var åbenbart den rette mand, jeg havde truffet på.

Tre dage senere kom en høj, smuk brunette op til mig. Hun så på én gang beskeden og udfordrende ud, og der var noget

vist forslagent i hendes udtryk. Hun opførte sig yderst passende overfor mig. Da jeg ikke rigtig vidste, hvad hun var for en, kaldte jeg hende "frøken", men hun sagde: "Å, fruen kan godt nøjes med at kalde mig: Rose." Vi begyndte at snakke sammen.

"Ja, Rose, De ved vel, hvorfor De er kommet?"

"Jo, frue, jeg kan tænke mig til det."

"Det er udmærket … og det er Dem ikke alt for … alt for ubehageligt?"

"Å, nej, det er den ottende skilsmisse, jeg bringer i stand; jeg er vant til det."

"Så meget desto bedre. Tror De, at De behøver lang tid?"

"Det afhænger fuldstændig af herrens temperament. Når jeg bare har været fem minutter alene med ham, kan jeg give fruen bestemt besked."

"De får ham at se om lidt. Men jeg må forberede Dem på, at han ikke er køn."

"Det gør ikke noget. Flere af dem, jeg har skilt, var meget grimme. Tør jeg spørge fruen, om fruen har fået oplysning om parfumen?"

"Ja, det har jeg, Rose, det er verbena."

"Det var dejligt, den duft holder jeg meget af. Fruen kan måske også sige mig, om herrens elskerinde går med silkelinned?"

"Nej, batist med kniplinger."

"Se, se, så er det en elegant dame. Silkelinned begynder at blive simpelt."

"Ja, det har De forresten ret i."

"Ja, så er det bedst, at jeg begynder på min tjeneste."

Og det gjorde hun lige med det samme, som om hun aldrig havde bestilt andet end at være kammerpige hele sit liv igennem.

En time senere kom min mand hjem. Rose så ikke en gang på ham, men til gengæld havde han ikke øjnene fra hende. Hun stank allerede langt væk af verbena. Efter fem minutters forløb gik hun ud af stuen.

Øjeblikkelig spurgte han:

"Hvad var det for et pigebarn?"

"Hun? ... det er min nye kammerpige."

"Hvor har du fundet hende?"

"Det er baronesse de Grangerie, der har skaffet mig hende, hun har udmærkede anbefalinger."

"Såh ... hun ser godt ud."

"Finder du det?"

"Ja, vist så ... af en kammerpige at være."

Jeg var henrykt. Jeg mærkede, at han allerede bed på krogen.

Samme aften sagde Rose til mig: "Jeg kan love fruen, at det ikke skal vare mere end fjorten dage, herren er meget nem."

"Så har De allerede anstillet et forsøg?"

"Nej, men sådan noget ser man straks ved første øjekast. Han har allerede lyst til at kysse mig, når han går forbi mig på gangen."

"Har han ikke sagt noget til Dem?"

"Nej, han har kun spurgt mig om, hvad jeg hed ... for at høre klangen af min stemme."

"Det er godt, Rose, sørg bare for, at det bliver så hurtigt som muligt, så er De rar."

"Å, fruen skal ikke være bange. Jeg gør kun modstand så længe, som det er nødvendigt, for at herren ikke skal tro, at jeg er en alt for let erobring."

Efter otte dages forløb gik min mand næsten slet ikke mere ud. Hele dagen igennem luskede han rundt i huset, og hvad der var endnu tydeligere, han hindrede ikke mere mig i at gå hjemmefra. Selvfølgelig var jeg ude fra morgen til aften … for … for at han kunne have sin frihed.

Da Rose om aftenen den niende dag klædte mig af, sagde hun til mig med en frygtsom mine:

"Nu er det sket, frue, i morges."

Jeg blev en lille smule overrasket, ja, endogså en lille smule bevæget, ikke over tingen selv, men snarere over den måde, hvorpå hun sagde det til mig. Jeg stammede: "Og det … det gik godt?" …

"Ja, rigtig godt. De sidste tre dage havde jeg næsten ikke kunnet være i fred for ham, men jeg ville ikke have, at det skulle gå alt for hurtigt. Nu kan fruen selv bestemme, når De ønsker at gribe os på fersk gerning."

"Ja … lad mig se … skal vi sige torsdag?"

"Det kan godt passe. Altså torsdag. Så er det bedst, at jeg forholder mig afvisende så længe, for at holde herren til ilden."

"Er De vis på, at det ikke vil slå fejl?"

"Å, ja, det er jeg aldeles vis på. Jeg skal nok sørge for at gøre herren så forelsket, at han retter sig aldeles efter, som jeg vil have det. Hvilken tid skal vi sige?"

"Lad os sige klokken fem."

"Klokken fem, ja, det er altså en aftale. Og hvor skal det være?"

"Hvor? … Her i mit værelse."

"Meget vel, altså i fruens soveværelse."

Ja, kære, så kan du vel tænke dig til resten.

Jeg hentede papa og mama, onkel d'Orvelin og assessor Raplet, min mands ven. Jeg sagde dem ikke forud, hvad det var, jeg ville vise dem, men jeg fik dem alle sammen til at liste sig på tåspidserne hen foran døren til mit værelse. Jeg ventede til klokken var fem, på slaget fem … Å, hvor mit hjerte bankede. Jeg havde ladet portneren komme op for at have et vidne til. Og så … lige i det øjeblik uret begyndte at slå, så, bum, smælder jeg døren op på vid gab … Å! å! å! Du, det var lige det rette øjeblik … lige akkurat … Næ, det ansigt, han stillede op! … hvis du havde set hans ansigt, da han vendte sig om … idioten! Du gode Gud, hvor var han grinagtig! … jeg lo, jeg lo … Og papa, som blev rasende og ville prygle min mand … Og portneren, som blev bange for at miste sin plads, og som gav sig til at hjælpe ham med at klæde sig på … medens vi så på det … mens vi så på det, du! … Han knappede hans seler … Å, Gud, hvor det var komisk! … Og Rose – hun var storartet, storartet … aldeles, som hun skulle være … hun græd … hun græd udmærket. Det er en brillant pige … Hvis du nogensinde skulle komme i et lignende tilfælde, så tænk på hende!

Og nu er jeg her … Jeg har skyndt mig hen til dig for at fortælle dig det hele … lige med det samme. Jeg er fri. Skilsmissen leve!" …

Og hun gav sig til at danse rundt i stuen, mens den lille baronesse, drømmende og ærgerlig mumlede:

"Hvorfor bad du ikke også mig hen for at se på det?"

Familieliv

Jeg skulle gense min ven, Simon Radevin, som jeg ikke havde truffet i de sidste femten år.

I fordums tid havde han været min bedste ven, den, man tilbringer lange, rolige og glade aftener med, den, til hvem man betror sit hjertes intimeste rørelser, den, for hvem man, medens man stille sidder og passiarer, finder de sjældneste, klogeste, fineste og bedste tanker, fødte af den sympati, der ansporer éns ånd og får én til at føle sig vel til mode.

År igennem havde vi så godt som aldrig været fra hinanden. Vi havde levet sammen, rejst sammen, tænkt og drømt sammen, elsket de samme ting med den samme kærlighed, beundret de samme bøger, været begejstrede for de samme værker, skælvet i de samme stemninger og så ofte lét af de samme væsener, at vi fuldkommen, blot ved at veksle et blik, forstod hinanden.

Så havde han giftet sig. Ganske pludselig havde han ægtet et lille pigebarn, der fra provinsen var kommet ind til Paris for at søge sig en mand. Hvorledes havde dette lille, lyshårede, magre kvindemenneske med kejtede hænder, klare og tomme øjne og en frisk, dum stemme båret sig med at fange min kloge og finttænkende ven? Kan man forstå den slags ting? Han håbede åbenbart på at finde lykken, en jævn, stilfærdig, varig lykke i en god, øm og trofast hustrus arme og han troede at skimte alt dette på bunden af denne unge, blonde piges gennemsigtige blik.

Han tænkte ikke på, at en mand er for virksom, for levende, for dirrende til ikke at blive træt af alt, så snart han har fået øjnene op for den stupide virkelighed, med mindre han da sløves i en sådan grad, at han mister al forståelse.

Hvorledes ville jeg genfinde ham? Var han mon stadig lige ivrig, lige åndfuld, lige lattermild og lige let til at blive begejstret eller var han dysset i søvn af provinslivet? En mand kan forandre sig i løbet af femten år!

Toget standsede ved en lille station.

Da jeg steg ud af kupéen, kom en tyk, meget tyk mand med røde kinder og svulmende mave styrtende hen til mig. Han åbnede armene og råbte:

"Georges!"

Jeg gengældte hans omfavnelse, men jeg kendte ham slet ikke igen. Så mumlede jeg forbløffet:

"Du er da minsandten ikke blevet magrere."

Han svarede leende:

"Ja, herregud, du! Man lever godt, spiser godt, sover godt! Spise og sove, det er hele min tilværelse!"

Jeg så på ham for i dette brede ansigt at lede efter de træk, som jeg havde holdt så meget af. Kun hans øjne var ikke forandrede, men jeg fandt ikke længere det samme blik i dem, og jeg sagde til mig selv: "Hvis det er sandt, at blikket er et genskin af éns tanker, så er tankerne i dette hoved ikke de samme som tidligere, som dem, jeg kendte så godt."

Der var alligevel glans i øjnene, de skinnede af glæde og venskab, men de lyste ikke mere med den klare klogskab, der lige så meget som ordene udtrykker et menneskes åndelige værd.

Pludselig sagde han:

"Se, det er de to ældste!"

En lille pige på fjorten år, næsten dame, og en trettenårs dreng, der var klædt i sin skoleuniform, kom flove og forlegne hen imod os.

Jeg spurgte:

"Er det dine?"

Han svarede leende:

"Ja, vist så."

"Hvor mange har du da?"

"Fem. Der er tre til hjemme."

Han sagde det med en stolt, tilfreds, næsten triumferende mine, og jeg følte mig grebet af en inderlig medlidenhed, blandet med en ubestemt ringeagt, for denne hovmodige og godlidende producent, der afbrød sin lune, provinsielle nattero for at avle børn, ligesom en kanin i sit bur.

Jeg steg op i hans vogn. Han var selv kusk og vi kørte gennem byen, en trist, søvnig og farveløs by uden spor af liv på gaderne. Et par hunde og to eller tre tjenestepiger, det var alt, hvad vi mødte. Hist og her stod en forretningsdrivende uden for sin butik og tog hatten af, da vi kom forbi. Simon gengældte hilsenen og nævnede mandens navn, åbenbart for at vise mig, at han kendte alle byens indbyggere. Jeg fik det indtryk, at han drømte om at stille sig til valg, en drøm, der er fælles for alle, som er blevet begravet i provinsen.

Vi var snart kommet byen igennem og vognen drejede ind i en have, der skulle gå for at være en park, og standsede foran et tårnsmykket hus, der bestræbte sig for at ligne et slot.

"Der ser du min hule," sagde Simon for at opnå en kompliment.

Jeg svarede:

"Her er jo henrivende."

En dame kom ud på trappen, hun var friseret og pyntet til at tage imod fremmede og havde de fornødne fraser parat på læberne. Det var ikke længere det lyse og udviskede pigebarn, som jeg havde set i kirken for femten år tilbage, men en svær, opstadset og opkrøllet dame af den slags, man ser så mange af, uden alder, uden særpræg, uden elegance, uden ånd, uden noget af det, som udgør en kvinde. Det var med andre ord en moder, en tyk, banal moder, en hoppe, en menneskelig udrugningsmaskine, der formerer sig uden i sin sjæl at eje andre interesser end sine børn og sin kogebog.

Hun bød mig velkommen, og jeg trådte ind i forstuen, hvor tre unger, der var ordnede i række efter størrelsen, så ud, som om de var opstillet til revue, ligesom brandmandskabet, når borgmesteren inspicerer.

Jeg sagde:

"Ah, der har vi altså de andre?"

Simon strålede og opremsede deres navne: "Jean, Sophie og Gontran."

Døren ind til dagligstuen stod åben. Jeg gik derind og fik i værelsets baggrund øje på noget, der sad og rystede i en lænestol, det var en mand, en meget gammel, næsten lam mand.

Fru Radevin forklarede:

"Det er min bedstefader. Han er syv og firs."

Så råbte hun ind i øret på den skælvende olding:

"Det er en ven af Simon, papa!"

Den gamle gjorde en anstrengelse for at sige goddag til mig, han stammede: "Oua, oua, oua!" og famlede med hænderne.

Jeg svarede:

"De er alt for elskværdig, min herre."

Og jeg lod mig falde ned på en stol.

Simon kom i det samme øjeblik ind. Han slog en støjende latter op:

"Ha! Ha! Du har nok gjort bekendtskab med den gamle. Han er ubetalelig, må jeg sige dig, han er til stadig morskab for børnene. Han er slikmundet, kære, til den grad, at han ved hvert måltid godt kunne tage livet af sig selv. Du gør dig ingen idé om, hvad han ville spise, hvis vi lod ham få lov til det. Du skal bare få at se. Han koketterer med desserten, som om det var en smuk pige. Du har aldrig i dit liv truffet noget så grinagtigt. Vent bare, så skal du selv se."

Jeg blev vist op på mit værelse, for at jeg kunne gøre mig lidt i stand, for vi skulle snart spise til middag. Jeg hørte en stærk trippen op ad trappen og vendte mig om. Det var alle børnene, der fulgte mig i procession bagefter deres fader, formodentlig for at vise mig en særlig ære.

Mit værelse vendte ud til markerne, nogle endeløse, bare marker, et ocean af græs og korn uden en busk, uden et træ, uden en bakke, et gribende og sørgeligt billede på det liv, der måtte blive levet i dette hus.

En klokke ringede. Det var middagsklokken. Jeg gik nedenunder.

Fru Radevin tog med en ceremoniel mine min arm og vi gik ind i spisestuen. En tjener skød den gamles rullestol ind til

bordet. Så snart han så tallerkenen foran sig, søgte hans øjne nysgerrige og grådige over mod desserten og med stort besvær drejede han sit skælvende hoved om efter retterne.

Simon gned sig i hænderne.

"Nu skal du komme til at more dig," sagde han. Og alle børnene, der forstod, at bedstefaderens slikvornhed skulle bruges til underholdning for mig, lo med, medens deres moder nøjedes med at trække på skulderen og smile.

Radevin satte hænderne som en slags råber for munden og hylede over imod oldingen:

"Vi skal have risbudding med vaniljecreme i dag!"

Den gamles rynkede ansigt klarede op og han rystede endnu stærkere fra øverst til nederst for at vise, at han havde forstået, hvad der blev sagt, og var tilfreds.

Vi begyndte at spise.

"Se på ham," mumlede Simon.

Bedstefaderen holdt ikke af suppe og ville ikke spise noget af den. Han blev tvunget til det for sin sundheds skyld. Tjeneren pressede med magt den fulde ske ind i munden på ham, men han blæste så kraftigt for ikke at komme til at synke suppen, at den som et vandspring sprøjtede ud over bordet og dem, der sad ved siden af ham.

Børnene vred sig på deres stole af latter, medens deres fader, yderst tilfreds, gentog:

"Er han ikke grinagtig, den gamle?"

Under hele måltidet beskæftigede de sig ikke med andet end ham. Han slugte med øjnene de retter, der blev stillet på bordet, og hans stadigt famlende hænder bestræbte sig for at få fat på dem. Fadene blev sat så tæt hen til ham, at han næsten kunne

nå dem, for at vi bedre kunne nyde synet af hans unyttige anstrengelser, af hans rystende rækken efter dem, af den fortvivlede længsel, der lå i hele hans væsen, i hans øjne, om hans mund og i hans næse, der mærkede duften af maden. Han savlede af grådighed ned over servietten og udstødte en uartikuleret brummen. Og hele familien frydede sig over hans hæslige og groteske kvaler.

Endelig blev der på hans tallerken lagt et ganske lille stykke, som han med febrilsk griskhed huggede i sig for hurtigst muligt at få noget mere. Jeg fik medlidenhed med disse på én gang rørende og latterlige tantaluskvaler, og jeg gik i forbøn for ham:

"Herre Gud, giv ham dog lidt mere budding!"

Simon svarede:

"Ih, nej, kære, det kan slet ikke gå an. I hans alder må man ikke spise for meget, det kunne skade ham."

Jeg tav, men hans ord fik mig til at filosofere. Oh, moral! Oh, logik! Oh, visdom! I hans alder! Man berøvede ham altså den eneste nydelse, han endnu havde tilbage, af omsorg for hans helbred! *Hans helbred!* Hvad glæde havde dette rystende og næsten livløse menneskevrag af det? Det var for at forlænge hans dage, som man siger. Hans dage? Hvor mange dage? Ti, tyve, halvtreds eller hundrede? Hvorfor? For hans egen skyld? Eller for så længe som muligt at bevare for familien det underholdende syn af hans afmægtige slugvornhed?

Han havde intet mere at udrette i dette liv, intet. Han havde kun et eneste ønske, en eneste glæde tilbage; hvorfor ikke skænke ham denne glæde helt og fuldt, skænke ham den, lige indtil han døde af den!

Efter et langvarigt parti kort, gik jeg op på mit værelse for at gå til ro. Jeg var forstemt, forstemt, forstemt!

Jeg stillede mig hen ved vinduet. Udenfor hørtes intet uden en meget let, meget blid, meget smuk fuglekvidder fra et træ et eller andet sted i nærheden. Det måtte være en han, der således sagte sang i natten for at vugge sin hun, som lå og sov på æggene.

Og jeg tænkte på min vens fem børn, min stakkels ven, der nu formodentlig lå og snorkede ved siden af sin grimme kone.

Tegnet

Den lille marquise de Rennedon lå endnu og sov i sit tæt tillukkede, parfumerede sovekammer, i sin store, bløde og lave seng, i sine lagener af let batist, der var så fint som en knipling og så kærtegnende som et kys. Hun lå alene og sov trygt og roligt, den fraskilte hustrus lykkelige og dybe søvn.

Hun blev vækket ved lyden af højrøstede stemmer inde i den lille blå stue. Hun genkendte sin hjertensveninde, den lille baronesse de Grangerie, der skændtes med kammerpigen, som havde fået befaling til at lade sin frue sove og ikke ville lade baronessen gå ind.

Den lille marquise stod ud af sengen, trak slåen fra, drejede nøglen om og stak sit hoved, intet uden sit lyse hoved, der var skjult under en sky af purret hår, ud igennem portieren.

"Hvad går der af dig," sagde hun, "at du kommer på denne tid? Klokken er ikke ni endnu".

Den lille baronesse, som var meget bleg, nervøs og febrilsk, svarede:

"Jeg må tale med dig. Der er hændt mig noget skrækkeligt. "

"Kom herind, min skat."

Hun gik ind i sovekammeret, de kyssede hinanden og den lille marquise puttede sig atter ned i sengen, medens kammerpigen lukkede vinduerne op for at lade luften og dagslyset slippe ind.

Så snart pigen var ude af døren, sagde den lille marquise:

"Nå, fortæl så!"

Baronesse de Grangerie gav sig til at græde, smukke klare tårer af den slags, der gør en kvinde endnu mere bedårende, og uden at tørre sine øjne for ikke at gøre dem røde stammede hun:

"Åh, kære, det er gyseligt, gyseligt! Hvis du vidste, hvad der er hændt mig! Jeg har ikke sovet hele natten, ikke et minut, hører du, ikke et minut. Se her, føl på mit hjerte, kan du mærke, hvor det banker."

Hun tog sin venindes hånd og lagde den på sit bryst, på dette runde og faste hylster, som gemmer kvindernes hjerte, og som ofte er tilstrækkeligt for mændene og hindrer dem i at søge efter noget bagved det. Det var sandt nok, hendes hjerte slog stærkt.

Hun vedblev:

"Det skete i går, midt på dagen … klokken fire … eller måske var den halv fem. Jeg ved det ikke rigtigt. Du kender jo mit hjem, du ved, at den lille dagligstue, hvori jeg altid opholder mig, vender ud til Rue Saint-Lazare, og at det morer mig umådeligt at sætte mig hen til vinduet for at se folk gå forbi nede på gaden – vi bor jo på første sal. Det er så livligt kvarteret dér omkring banegården, der er så meget røre og så megen færdsel – kort sagt, det er min mani! I går sad jeg altså på den lave stol, jeg har ladet stille hen i vinduesfordybningen. Vinduet stod åbent og jeg tænkte på ingenting, jeg indåndede blot den blå luft. Du kan nok huske, at det var et storartet vejr i går.

Pludselig lægger jeg mærke til, at der ovre på den anden side af gaden også sidder en dame i vinduet, en dame i rødt. Jeg for mit vedkommende var i mauve, du ved nok, min smukke mauvefarvede kjole. Jeg kendte ikke damen, det var en ny lejer,

hun var først flyttet ind for en måned siden, og da det har regnet en hel måned igennem, havde jeg endnu ikke set hende. Men jeg opdagede snart, at det var et uanstændigt fruentimmer. Jeg blev først meget ærgerlig og meget forarget over, at hun sad ved vinduet ligesom jeg, men lidt efter lidt begyndte det at more mig at iagttage hende. Hun stod med albuerne på vinduesgitteret og stirrede ned på alle de herrer, der gik forbi. De så, til gengæld også alle, eller da næsten alle, op på hende. Det var, som om et eller andet trak dem til sig, så snart de kom i nærheden af huset, som om de vejrede hende, lige som hundene vejrer vildtet, for de løftede pludselig hovedet og vekslede et hurtigt blik, et slags frimurerblik med hende.

Hendes sagde:

"Vil De?"

Deres svarede: "Ikke tid", eller også "En anden gang", eller "Jeg har ingen penge hos mig" eller "De skulle skamme Dem". Det var familiefædrenes blikke, der sagde denne sidste sætning.

Du kan ikke tænke dig, hvor det var pudsigt at se den måde, hvorpå hun manøvrerede eller rettere passede sin forretning.

Af og til lukkede hun med et smæld vinduet og jeg så en herre dreje ind ad hendes port. Hun havde fanget ham som en fisker, der får en aborre til at bide på krogen. Så begyndte jeg at se på mit ur. De blev kun fra tolv til tyve minutter, aldrig længere. Hun gjorde mig virkelig helt nysgerrig til sidst. Og så var hun langt fra grim, fruentimmeret!

Jeg spurgte mig selv:

"Hvorledes bærer hun sig ad med at gøre sig så hurtigt, så godt og så fuldstændigt forståelig? Ledsager hun sit blik med et eller andet tegn, et nik eller en håndbevægelse?"

Jeg tog min teaterkikkert for at aflure hende hendes fremgangsmåde. Åh, det var meget simpelt: først et øjekast, så et smil og så et meget lille kast med hovedet, der sagde så meget som:

"Kommer De op?"

Men det var så let, så fint, så diskret, at der virkelig hørte meget til at kunne gøre det som hun.

Jeg spurgte mig selv:

"Mon du kunne gøre det ligeså godt, dette lille dristige og indtagende hovedkast fra neden og opad?"

For den var virkelig nydelig, den lille bevægelse!

Jeg gik hen og prøvede det foran spejlet. Jeg gjorde det bedre, kære, meget bedre end hun! Jeg var henrykt og jeg satte mig atter hen i vinduet.

Nu fangede hun slet ikke nogen mere. Hun var på én gang kommet i uheld, det stakkels pigebarn. Hvor det må være skrækkeligt at skulle tjene sit brød på den måde, skrækkeligt og på samme tid morsomt, for, herregud, mange af de herrer, man møder på gaden, er slet ikke ilde.

De gik nu alle sammen ovre på mit fortov og ikke en eneste på hendes. Solen havde drejet sig. De kom bagefter hinanden, unge og gamle, sorte og lyse, grå og hvide.

Der var nogle af dem, der var flotte, virkelig flotte, du, de så meget bedre ud end både min mand og din, ja, jeg mener din forhenværende mand. Nu er du jo skilt og har lov til at vælge.

Jeg sagde til mig selv:

"Hvis jeg nu gjorde det samme tegn, ville de så forstå mig, – mig, der er en hæderlig kvinde?"

Og jeg blev pludselig grebet af en vanvittig lyst til at prøve på det … akkurat på samme måde som man kan få lyst til noget, når man er frugtsommelig … du ved nok, det er stærkere end én selv … det er ikke til at modstå! … Således har jeg det sommetider. Er det ikke dumt, den slags ting? Jeg tror, at der stikker en abenatur i os kvinder. Det er forresten blevet forsikret mig – det var en læge, der sagde det – at abens hjerne meget ligner vor. Vi må altid efterligne en eller anden. Vi efterligner vore mænd, så længe vi holder af dem, i hvedebrødsdagene, og senere hen vore elskere, vore veninder og vore skriftefædre, hvis der er noget ved dem. Vi tillægger os deres måde at tænke, at tale på, deres ord, deres manerer, alt. Det er idiotisk.

Nå, kort sagt, når jeg bliver alt for fristet til at gøre en ting, så gør jeg den altid.

Jeg sagde til mig selv:

"Hvad om jeg forsøgte en eneste gang, bare for løjers skyld? Hvad kan der ske mig? Ingenting! Vi veksler et smil og det er det hele, jeg ser ham jo aldrig mere. Og selv om jeg skulle træffe ham, så kender han mig såmænd ikke igen. Og skulle han kende mig, så går jeg selvfølgelig bare fra det."

Jeg gav mig altså til at vælge. Jeg ville have én, der var køn, rigtig køn. På en gang ser jeg en høj, lys herre komme gående, han var nydelig og jeg foretrækker blonde herrer, ved du.

Jeg ser på ham. Han ser på mig. Jeg smiler, han smiler. Jeg gør det lille kast med hovedet, åh, så fint, så fint, næsten umærkeligt. Han svarer "Ja" med et lille nik og vender om og går ind ad porten! – Tænk dig, han går ind ad min port!

Du kan ikke forestille dig, hvad der i det øjeblik foregik i mig! Jeg troede, at jeg skulle blive vanvittig. Næh, hvor blev jeg bange! Tænk dig, han ville komme til at tale med tjeneren, med Joseph, der er min mand så hengiven. Og Joseph ville sikkert tro, at jeg i længere tid havde kendt den herre.

Hvad skulle jeg gøre, du? Hvad skulle jeg gøre? Om et øjeblik, om et sekund ville han ringe på. Hvad skulle jeg dog gøre? Jeg tænkte, at det bedste var, at jeg selv lukkede op for ham for at sige ham, at han havde taget fejl, og bønfalde ham om at gå sin vej. Han ville nok have medlidenhed med en kvinde, en stakkels kvinde. Jeg styrtede altså ud til døren og åbnede den lige i det øjeblik, han lagde hånden på klokken.

Fuldstændig ude af mig selv stammede jeg:

"Gå Deres vej, min herre, De tager fejl, jeg er en hæderlig kvinde, jeg er gift. Det er en fejltagelse, en skrækkelig fejltagelse, jeg antog Dem for at være en af mine bekendte, som De ligner meget. Jeg beder Dem, hav medlidenhed med mig."

Ved du, hvad han gjorde? Han gav sig til at le, kære, og svarede:

"Goddag, lille ven. Ja, den historie kender jeg. Du er gift, det vil sige, at det er to louisdorer i stedet for én, men du skal nok få dem. Nå, vis mig så vejen."

Han skubbede mig til side, gik ind og lukkede døren efter sig.

Og da jeg blev stående lige over for ham, så rædselsslagen, at jeg ikke kunne røre mig, gav han mig et kys, tog mig om livet og trak mig med ind i dagligstuen, hvortil døren var blevet stående åben.

Da vi var kommet derind, gav han sig til at se sig omkring som for at vurdere, hvad der var, og fortsatte:

"Død og pine, du har det s'gu flot. Du må være ordentlig på knæene for øjeblikket, siden du må ty til vinduet!"

Jeg begyndte igen at tigge ham:

"Å, min herre, gå Deres vej! Gå Deres vej, hører De! Min mand kommer hjem. Han kan komme hvert øjeblik. Jeg sværger Dem til, at De tager fejl."

Han svarede roligt:

"Så, min pige, lad det nu være godt. Hvis din mand kommer hjem, skal han få fem francs til at gå over på den anden side af gaden og tage sig en genstand for."

Han fik øje på Raouls fotografi på kaminhylden og spurgte:

"Er det dér din … din mand?"

"Ja, det er."

"Sikken en idiot! … Og det dér, hvem er det? Er det en af dine veninder?"

Det var dit fotografi, kære, du ved det, hvor du er i baldragt. Jeg vidste ikke mere, hvad jeg sagde. Jeg stammede:

"Ja det, det er en af mine veninder."

"Hun er fiks. Hende må du sørge for at lade mig gøre bekendtskab med."

I det samme giver uret sig til at slå fem. Og Raoul, som hver dag plejer at komme hjem klokken halvseks! Hvis han nu kom, førend den anden var kommet afsted, tænk dig blot! … Så … så … ja, så tabte jeg hovedet … aldeles … Det bedste ville være … at … at … skille mig af med mennesket så hurtigt som muligt … bare at få det overstået … det kan du nok forstå, ikke? … og så … så … eftersom det jo var nødvendigt, kære … han ville ikke være gået uden det … altså … altså … skød jeg slåen for døren … og … og …"

Den lille marquise Rennedon havde givet sig til at le. Hun borede hovedet ned i puden og lo af fuld hals, så at hele sengen rystede.

Da hun var blevet lidt roligere, spurgte hun:

"Og ... og ... han så godt ud?"

"Ja, det gjorde han."

"Og så beklager du dig?"

"Ja, men ... det er, fordi ... fordi ... ser du, kære, han sagde ... han sagde, at han ville komme igen i morgen på samme tid ... og jeg er bange ... forfærdelig bange ... Du gør dig ingen idé om, hvor han er stædig ... og selvrådig ... hvad skal jeg gøre ... sig mig ... hvad skal jeg dog gøre?"

Den lille marquise satte sig op i sengen for at tænke efter, så erklærede hun på en gang:

"Lad ham arrestere."

Den lille baronesse blev ganske forbløffet. Hun stammede:

"Hvad for noget? Hvad siger du? Hvad tænker du på? Lade ham arrestere? Under hvilket påskud?"

"Å, det er meget simpelt. Du går hen til politikommissæren og siger til ham, at en herre har forfulgt dig i tre måneder, at han har været så uforskammet at trænge sig ind hos dig, at han har truet dig med et nyt besøg i morgen, og at du forlanger lovens beskyttelse imod ham. Så får du straks to betjente til at arrestere ham."

"Ja, men kære, hvis han fortæller, at ..."

"Så er der naturligvis ingen, der tror det, din lille tåbe, når du bare har lavet din historie rigtigt hos politikommissæren. De tror naturligvis dig, dig som er en fornem dame, og som ingen kan sige noget om."

"Åh nej, det tør jeg aldrig indlade mig på."

"Ja, men det må du, kære, ellers er du fortabt."

"Ja, men tænk, hvis han nu giver sig til at skælde mig ud og fornærme mig … når han … når han bliver arresteret!"

"Det gør ingenting. Så har du vidner og kan få ham dømt."

"Dømt til hvad?"

"Til at give dig en skadeserstatning! I den slags tilfælde må man være uden barmhjertighed."

"Det er sandt … à propos skadeserstatning … der er en ting, der generer mig meget … meget … Han lod … to louisdorer … blive liggende på kaminen."

"To louisdorer?"

"Ja."

"Ikke mere?"

"Nej."

"Det var noget lidt. Det ville have krænket mig. Nå, og hvad så?"

"Hvad så? Hvad skal jeg gøre med de penge?"

Den lille marquise betænkte sig nogle sekunder, så svarede hun i en alvorlig tone:

"Ja, kære … dem synes jeg … at du skulle bruge til … til at give din mand en lille foræring for … det er ikke mere end retfærdigt."

Djævlen

Bonden stod lige overfor lægen foran den døendes seng. Den gamle kone lå rolig, tålmodig og ved fuld bevidsthed og så på de to mænd og hørte efter, hvad de snakkede om. Hun skulle dø; hun gjorde intet oprør, hendes tid var omme, hun var fire og halvfemsindstyve år.

Gennem vinduet og døren, der begge stod åbne, strømmede julisolen ind og kastede sit varme skin ud over det brune lergulv, der var bakket og stampet af tre bondeslægters træsko. Også duften ude fra markerne strømmede ind, båret af den lumre vind, duften af hø, korn og blade, svedne under middagsvarmen. Græshopperne havde travlt, de fyldte hele landskabet med deres klare knebren, der minder om de små træskralder, børn køber på markederne.

Lægen hævede stemmen og sagde:

"Honoré, De kan ikke lade Deres moder ligge alene i den tilstand. Hun kan gå væk, hvad øjeblik det skal være!"

Men bonden gentog i en ynkelig tone:

"Ja, men jeg må jo ud og få høsten kørt hjem. Den har allerede stået alt for længe ude og nu er vejret netop blevet godt. Ja, hvad si'er du, mo'r?"

Den gamle, dødssyge kone, der endnu ikke havde sluppet sin normanniske gerrighed, nikkede svagt og opfordrede ved at rynke panden og blinke med øjnene sin søn til at gå ud til sit korn og lade hende ligge og dø alene.

Men lægen blev vred; han stampede i gulvet:

"De er et rigtigt høved, er De. Men jeg giver Dem ikke lov til det, forstår De det! Hvis De endelig er tvunget til at lade Deres korn køre hjem i dag, så skaf fat på madam Rapet og få hende til at passe Deres moder. Sådan vil jeg have det, forstår De det. Og hvis De ikke lystrer mig, så lader jeg Dem krepere som en hund, når Deres tur kommer, forstår De det?"

Bonden, der var høj og mager, med langsomme bevægelser, stod og vred sig, pint af ubeslutsomhed, af angst for lægen og af sin lidenskab for at spare. Han betænkte sig, regnede efter og stammede omsider:

"Hvor meget er det, hun ta'r, madam Rapet?"

Lægen råbte:

"Hvor kan jeg vide det? Det afhænger af, hvor længe De vil have hende. Det må De min salighed ordne med hende. Men jeg vil have, at hun skal være her, inden der er gået en time, forstår De det?"

Bonden bestemte sig:

"Ja, nu går jeg, nu går jeg, doktoren behøver inte at blive vred."

Doktoren gik, idet han gentog:

"Nu ved De besked. Pas på, det råder jeg Dem til, jeg er ikke til at spøge med, når jeg først bliver vred!"

Så snart bonden var blevet alene, gik han hen til moderen, og sagde med en resigneret stemme til hende:

"Nu går jeg hen og henter madam Rapet. Han vil jo ha' det, siger han. Du kan vel nok holde på livet, indtil jeg kommer tilbage."

Og han gik også.

Madam Rapet var en gammel strygekone, der holdt vagt over de døde og døende i sognet og den nærmeste omegn. Så snart hun havde syet sine kunder ind i det lagen, som de aldrig mere skulle kaste fra sig, skyndte hun sig hjem og fik fat på jernet, for at stryge tøjet til de levende. Hun var lige så rynket som et gammelt æble, ondskabsfuld, misundelig, gerrig, så at det grænsede til det fabelagtige, og så kroget, som om den evindelige bevægelse med jernet, hvormed hun strøg hen over linnedet, havde brækket hendes lænder. Man fik indtrykket af, at hun havde en slags kynisk og naturstridig kærlighed for alt, hvad der hørte døden til. Hun talte aldrig om andet end om de mennesker, hun havde set, og om alle de forskellige dødslejer, hun havde været til stede ved; med den største omstændelighed fortalte hun alle enkelthederne, der altid var de samme, ligesom en jæger fortæller om sine jagtbedrifter.

Da Honoré Bontemps kom ind til hende, var hun i færd med at lave blånelse til bønderkonernes kraver.

Han sagde:

"God aften. Nå, hvordan står det til, mo'r Rapet?"

Hun drejede hovedet om imod ham:

"Å jo, å jo, det slæber af. Og hvordan har du det selv?"

"Ja, med mig går det godt nok, men det er galt med moderen?"

"Med din mo'r?"

"Ja."

"Hvad er det med din mo'r? "

"Hun skal nok til at himle."

Den gamle kone tog sine hænder op af vandet, de blålige, gennemsigtige dråber gled ned ad hendes fingre og faldt

tilbage ned i spanden.

Med en pludselig medfølelse spurgte hun:

"Er det så ringe med hende?"

"Doktoren siger, at hun ikke holder natten over."

"Gør han det? Ja, så må det være meget slet!"

Honoré betænkte sig, han ville have brugt en del omsvøb, inden han fremsatte sit forslag, men da han ikke kunne finde noget at sige, bestemte han sig pludselig:

"Hvor meget skal du ha' for at passe hende til det sidste? Du ved nok, at vi ikke har noget. Jeg har ikke en gang råd til at holde en pige. Det er det, der har taget sådan på den gamle, hun har slidt sig op, har hun. Hun arbejdede for ti, gjorde hun, og det skønt hun var to og halvfems. Der findes ingen af den kaliber mere! – – –"

Madam Rapet svarede alvorligt:

"Der er to priser: fyrre sous om dagen og tre francs om natten, det er for de rige. Tyve sous om dagen og fyrre om natten for de andre. Du kan jo gi' mig tyve og fyrre."

Men bonden regnede efter, han kendte sin moder, han vidste til hvilken grad hun var sej, kraftig og udholdende. Det kunne godt vare otte dage, hvad lægen så siden sagde.

Han erklærede besluttet:

"Nej, jeg vil hellere ha', at du gi'er mig en bestemt pris for det hele, lige til det er forbi. Så deler vi risikoen. Doktoren sagde, at hun snart var færdig. Passer det, så er det så meget desto bedre for dig, men holder hun ud til i morgen eller i overmorgen, så er det mig, der får profitten, og dig, der taber."

Vågekonen kastede et overrasket blik på ham. Hun havde aldrig før afgjort sådan noget i forvejen. Hun betænkte sig,

fristet ved tanken om den chance, hun kunne få. På én gang fik hun en mistanke om, at han ville narre hende.

"Jeg vil ikke sige noget, førend jeg har set din mo'r," sagde hun.

"Du kan jo gå med hjem."

Hun tørrede sine hænder og fulgte med ham. Undervejs talte de slet ikke sammen. Hun trippede geskæftigt, medens han skridtede vældigt ud, som om han ved hvert skridt skulle skræve over en rendesten.

Køerne, der overvældede af heden lå på markerne, løftede sløvt hovedet og udstødte et svagt brøl, som for at bede om noget friskt græs, hen imod de to mennesker, der gik forbi dem.

Da de kom i nærheden af huset, mumlede Honoré Bontemps:

"Tænk bare, hvis det nu var forbi!"

Og hans ubevidste ønske om, at det måtte være tilfældet, åbenbarede sig gennem hans tonefald.

Men den gamle kone var ikke død. Hun lå på ryggen på sin halmmadras med hænderne foldede over det violette bomuldstæppe, et par uhyggeligt magre hænder, der var knortede og krogede af gigt, træthed og næsten hundredårigt slid, og lignede to underlige dyr, to krabber.

Madam Rapet gik hen til sengen og så på den døende. Hun følte hendes puls, trykkede på hendes bryst, lyttede til hendes åndedræt og udspurgte hende for at høre hende tale. Efter at have set længe på hende gik hun udenfor, fulgt af Honoré. Hendes mening var slået fast. Den gamle kone ville ikke gå natten igennem.

Han spurgte:

"Nå?"

Vågekonen svarede:

"Ja, se, det kan vare to dage, og det kan vare tre, du kan jo gi' mig seks francs for det alt sammen."

Han udbrød:

"Seks francs! Seks francs! Er du blevet forrykt? Jeg siger dig jo, at hun allerhøjst har en fem, seks timer tilbage, ikke mere!"

De skændtes længe, hver holdt på sit. Men da vågekonen ville gå sin vej, og da tiden gik og kornet ikke kunne køre sig selv hjem, endte han omsider med at give efter:

"Nå ja, så lad gå med det da. Seks francs, men så er alt indbefattet, lige indtil liget bæres ud af huset."

"Ja vel, det er en aftale. Seks francs."

Og med lange skridt skyndte han sig ud til kornet, der lå og modnede i den stærke sol.

Vågekonen gik ind i huset.

Hun havde taget arbejde med, for når hun vågede hos de døende og døde, syede eller strikkede hun enten for sig selv eller for patientens familie, der mod et lille tillæg i salæret tog denne dobbelte nytte af hende.

Pludselig spurgte hun:

"Du har vel fået den sidste olie, mo'r Bontemps."

Bondekonen rystede på hovedet og madam Rapet, der var meget hellig, rejste sig ivrigt:

"Jesus kors! Er det muligt? Nu løber jeg efter præsten."

Og hun skyndte sig afsted til præstegården, så hurtigt, at drengene, der så hende bene over torvet, troede, at der var sket en ulykke.

Præsten tog øjeblikkelig sin messeskjorte på og skyndte sig afsted. Foran ham gik en kordreng, der ringede med en lille klokke for at forkynde Vorherres vandring hen over de stille, lummerhede marker. Mændene, der i afstand stod og arbejdede, tog deres store hatte af og blev stående ubevægelige, lige indtil den hvide klædning var forsvundet bag en eller anden gård; kvinderne, der var i færd med at binde negene, rettede sig i vejret for at gøre korsets tegn, de sorte høns løb opskræmte og baskende med vingerne langs grøfterne, indtil de fandt deres kendte hul, hvori de pludselig forsvandt, og et føl, der var tøjret på en eng, blev så forskrækket ved synet af messeskjorten, at det gav sig til at galopere i en rundkreds, så langt tovet rakte, og slå op med bagbenene. Kordrengen i den røde kjole gik hurtigt, bag efter ham kom præsten, der holdt hovedet med den firkantede hue på skrå ned mod den ene skulder og mumlede bønner, og allerbagest kom madam Rapet med foldede hænder og endnu mere sammenbøjet end ellers, som om hun ved hvert skridt var parat til at knæle ligesom i kirken.

Honoré så dem gå forbi. Han spurgte:

"Hvor mon præsten skal hen?"

Hans karl, der var mere skarpsindig, svarede:

"Han skal vel hen med Vorherre til din mo'r."

Bonden blev ikke forbavset:

"Ja, det kan forresten godt passe."

Og han gav sig atter i lag med sit arbejde.

Mo'r Bontemps skriftede sine synder, fik syndsforladelse og modtog Herrens legeme, hvorpå præsten atter gik sin vej og lod de to kvinder blive alene tilbage i den lumre hytte.

Madam Rapet gav sig til at iagttage den døende, idet hun spurgte sig selv, om det kunne vare længe.

Dagen hældede, af og til fik et stærkere og køligere vindpust et helgenbillede, der med to knappenåle var hæftet fast på væggen, til at vifte frem og tilbage, og vinduesgardinerne, der en gang havde været hvide, men nu var gule og oversåede med fluesnavs, til at flagre, som om de ville rive sig løs og flyve afsted ligesom den gamle kones sjæl.

Hun lå ubevægelig med åbne øjne og ventede ligegyldig på den nære død, der var så længe om at komme. Hendes korte åndedræt peb i den sammensnørede hals. Om lidt ville det helt standse, og der ville være en kvinde, som ingen savnede, mindre her på jorden.

Da mørket faldt på, kom Honoré hjem, han gik lige hen til sengen, og da han så, at hans moder endnu levede, spurgte han: "Nå, hvorledes går det?" således som han plejede at gøre, når hun ikke var rigtig rask.

Så sendte han madam Rapet bort, idet han pålagde hende:

"I morgen, klokken fem. Glem det ikke."

Hun svarede:

"Nej, vel. I morgen klokken fem."

Hun kom også, da solen stod op.

Honoré sad og spiste sin vælling, som han selv havde lavet, inden han gik i marken.

Vågekonen spurgte:

"Nå, er det så forbi?"

Han svarede med et drillende glimt i øjnene:

"Næ, hun har det snarere bedre."

Og dermed gik han.

Madam Rapet gik ærgerlig hen til den døende, der endnu lå i samme tilstand, ubevægelig med hivende åndedræt, åbne øjne og hænderne krampagtigt foldede over tæppet.

Vågekonen forstod, at der godt kunne gå to dage, fire dage, otte dage på samme måde, og i hendes gerrige hjerte gav det et stik af rædsel, medens en rasende vrede arbejdede sig op i hende imod sønnen, der så drevent havde snydt hende, og moderen, der ikke ville dø.

Ikke desto mindre satte hun sig til at strikke med blikket stift fæstet på mo'r Bontemps' rynkede ansigt.

Honoré kom hjem for at spise frokost. Han så tilfreds, næsten spotsk ud; så gik han igen. Det gik rask med at få kornet hjem, vejret var stadig lige strålende.

Madam Rapet blev mere og mere rasende. Hvert minut, der gik, forekom hende at være stjålen tid, stjålne penge. Hun havde lyst, en vanvittig lyst, til at gribe fat om halsen på den gamle stædige kælling og trykke til, blot en lille smule, for at standse dette korte, hurtige åndedræt, der stjal hendes tid og hendes penge.

Men hun kom i tanker om, at det kunne være farligt, og andre idéer fløj igennem hovedet på hende.

Hun gik hen til sengen og spurgte:

"Har du nogensinde set Djævlen?"

Mo'r Bontemps mumlede:

"Nej."

Så gav vågekonen sig til at snakke og fortælle hende de frygteligste historier for at fylde hendes skrøbelige, bortflygtende sjæl med rædsel.

Nogle minutter førend de udåndede, sagde hun, viste Djævlen sig for alle døende. Han havde en fejekost i hånden, en omvendt gryde på hovedet og udstødte høje skrig. Når man havde set ham, så var det forbi, så havde man kun nogle få øjeblikke tilbage. Og hun opremsede alle dem, som Djævlen havde vist sig for i det sidste år: Joséphin Loisel, Eulalie Ratier, Sophie Padagnau, og Séraphine Grospied.

Mo'r Bontemps blev til sidst så angst, at hun begyndte at famle med hænderne og forsøgte at dreje hovedet for at se hen imod værelsets bageste del.

Pludselig forsvandt madam Rapet fra sengens fodende. I skabet tog hun et dagen og hyllede sig ind i det, så satte hun en gryde på hovedet, således at dens tre ben stod lige op i vejret som tre horn, tog i sin højre hånd fejekosten og kastede med sin venstre ildrageren lige op i luften, for at den kunne falde ned og gøre spektakel.

Det gjorde en skrækkelig larm, da den faldt på gulvet. Så kravlede hun op på en stol, trak sengeomhænget til side og åbenbarede sig for den døende som en sand Mester Jakel-djævel, gestikulerede og truede med fejekosten og udstødte høje hvin inde i gryden, der skjulte hendes ansigt.

Ude af sig selv, med vanvittigt stirrende øjne, gjorde den gamle kone en overmenneskelig anstrengelse for at rejse sig og flygte. Det lykkedes hende endog at få skuldrene og brystet ud af sengen, men i samme øjeblik faldt hun med et dybt suk tilbage. Det var var forbi.

Madam Rapet bragte roligt alle genstandene tilbage på deres plads, fejekosten hen i krogen bag skabet, lagenet på hylden inde i det, gryden hen på ildstedet, spanden på køkkenbænken

og stolen op imod væggen. Så lukkede hun med forretningsmæssig rutine den dødes opspilede øjne, satte en tallerken hen på sengen, hældte vandet fra vievandskarret over i den, dyppede buksbomgrenen, der hang over kommoden, deri og bestænkede sengen. Derpå knælede hun og gav sig til andægtig at opremse dødsbønnerne, som hun kunne udenad.

Da Honoré ved mørkets frembrud kom hjem, fandt han hende bedende, og han regnede straks ud, at hun tjente tyve sous på ham, thi hun havde kun våget tre dage og en nat, hvad der i alt ville være blevet fem francs i stedet for de seks, som han nu skyldte hende.

Hullet

Tiltalt for vold, med døden til følge.

Således lød anklageakten, som havde ført anklagede, Léopold Renard, stilling: tapetserer, for retten.

Omkring ham grupperede sig hovedvidnerne, madam Flaméche, offerets enke, Louis Ladureau, møbelsnedker og Jean Durdent, blikkenslager.

Tæt ved forbryderen sad hans hustru; hun var sort klædt, lille og grim og lignede en hunabe, udstafferet som dame.

Renard (Léopold) skildrede dramaet som følger:

"Herregud, det er en ulykke, som jeg selv var det første offer for. Det skete alt sammen ikke med min gode vilje. Begivenhederne kommenterer sig selv hr. retsformand. Jeg er en hæderlig mand, en arbejdsom mand, jeg er tapetserer og har i de sidste seksten år boet i den samme gade, hvor jeg er kendt, afholdt, agtet og anset af alle – det kan mine naboer bekræfte, ja, selv portnersken, der ikke altid er lige let at komme ud af det med, vil sige det samme. Jeg holder af mit arbejde, og jeg er sparsommelig, det eneste, jeg bryder mig om, er hæderlige folk og af og til en lille beskeden fornøjelse. Det er det, der har bragt mig i ulykke, så meget desto værre for mig, jeg kunne ikke gøre for det, jeg har stadig den samme agtelse for mig selv.

I de sidste fem år har min kone og jeg tilbragt vore søndage i Poissy for at trække frisk luft og fiske. Vi er rent gale efter at fiske begge to! Det er Mélie, som har gjort mig så ivrig, men hun er selv meget værre, det asen, derfor er det også hendes

skyld alt sammen, hvad jeg nu straks skal have den ære at forklare Dem.

Hvad mig selv angår, så er jeg stærk, men godmodig, ikke for to øre ondskabsfuld! Men hun! Uh ha! Uh ha! Hun ser ud af ingen verdens ting, hun er lille, og hun er mager, men det betyder ingenting, hun er ligeså gal som en tysker. Jeg nægter ikke, at hun har sine gode sider, det har hun, hun er en brillant kone, hvad forretningen angår. Men hendes karakter! De kan bare spørge Dem for i nabolaget eller hos portneren … så skal De høre!

Der går ikke en dag, uden at hun bebrejder mig min godmodighed: "Det her ville jeg aldrig finde mig i, og det dér ville jeg aldrig finde mig i!" Hvis jeg havde hørt på, hvad hun sagde, så havde jeg mindst raget mig ind i en tre-fire slagsmål om måneden …"

Madam Renard afbrød ham:

"Det er rigtigt, snak du bare løs, den ler bedst, som ler til sidst."

Han vendte sig om imod hende og sagde med oprigtig åbenhed:

"Å, skidt, jeg kan godt sige sandheden om dig, det er jo ikke dig, der er anklaget …"

Så gjorde han atter front mod retsformanden:

"Undskyld, jeg går videre. Vi plejer altså hver lørdag aften at tage til Poissy for straks næste morgen at kunne begynde at fiske. Det er blevet mere end en vane, det er blevet vores anden natur, som man siger. Nu til sommeren bliver det tre år siden, at jeg har opdaget et sted, åh, et ganske storartet sted. Det er i skyggen med otte fod vand, ja, måske ti, et hul, forstår De, med

andre huller ind under bredden, en rigtig fiskerede, et paradis for en fisker. Det hul, ser De hr. retsformand, det havde jeg lov til at betragte som min ejendom, eftersom det var mig, der var dets Christoffer Colombus. Det vidste de alle sammen rundt omkring, og de respekterede det. "Det er Renards sted," hed det, og ingen ville have vovet at sætte sig der, ikke en gang Plumeau, der – det være sagt uden at ville fornærme ham – er kendt for at hugge de andres pladser.

Jeg var altså sikker på mit hul og følte mig ganske som dets ejermand. Så snart jeg kom om lørdagen, gik jeg med min kone ombord i *Dalila*. – *Dalila* er min båd, en båd, som jeg har ladet bygge hos Fournaise efter norsk model, og som på én gang er let og sikker. – Jeg sagde altså, at min kone og jeg gik ombord i *Dalila* for at tage ud og sætte lokkemaden ud. Dér har jeg sådan min egen maner, der er ingen af de andre, der forstår det som jeg, og de er dog alle sammen temmelig drevne. – De vil måske spørge mig om, hvad jeg bruger til lokkemad? Men det kan jeg ikke svare på. Det kommer ikke sagen ved, det kan jeg ikke svare på, det er min hemmelighed. – Der er over to hundrede, som har spurgt mig om det. De har både budt mig vin og god mad og alt muligt, bare for at få mig til at sige det! Men de kan bide sig i næsen, kan de! De kan tro, at jeg er blevet kælet for og lokket for. Men jeg holder min mund, gør jeg … Min kone er det eneste, der ved det – – – og hun sladrer heller inte af skole, ikke mere end som jeg! – – – Er det ikke sandt, Mélie?"

Retsformanden afbrød ham:

"Skynd Dem at komme til sagen."

Den anklagede fortsatte:

"Nu kommer det, nu kommer det. Det var altså lørdag den ottende juli. Vi tog afsted med toget fem femogtyve og ligesom alle de andre lørdage sejlede vi ud for at sætte lokkemaden ud inden middag. Det tegnede til at blive et storartet vejr, og jeg sagde til Mélie: "Den bliver s'gu god i morgen, hva'?" Hun svarede: "Ja, det ser ud til det." Vi plejer nemlig aldrig at snakke sådan videre sammen.

Da vi var færdige, roede vi ind for at spise til middag. Jeg var i godt humør og jeg var tørstig.

Det er det, der er skyld i det hele, hr. retsformand. Jeg sagde til Mélie: "Ved du hvad, vejret er så storartet, jeg tror, jeg vil tage mig en flaske vin af vores sædvanlige." Det er en lille, hvid vin, som smager forbistret godt, men som man ikke skal drikke for meget af, for så kan man ikke sove.

Hun svarer: "Du kan jo gøre, som du vil, men du bliver bare syg igen, og så kan du ikke komme op i morgen."

Det var sandt, det var klogt, det var rigtigt, det indrømmer jeg. Men jeg kunne alligevel ikke styre mig. Jeg fik flasken, og jeg tømte den. Deraf kommer det hele.

Jeg kunne ganske rigtig ikke sove. Lige til klokken to om morgenen lå jeg og vendte og drejede mig og det hele snurrede rundt for mig. Endelig faldt jeg i søvn, og jeg sov så hårdt, at om det så var blevet verdens ende, ville dommedagsbasunerne have kunnet trutte løs uden at vække mig!

Klokken seks kalder min kone på mig. Jeg springer ud af sengen og får i en fart mine bukser og min fiskertrøje trukket på. En skvat koldt vand i ansigtet og så går vi ombord i *Dalila*. Det var for sent. Da vi kommer til hullet, så er det taget! Det var aldrig hændt før, hr. retsformand, ikke én eneste gang i hele tre

år! Det var, ligesom om jeg blev plyndret for mine egne øjne. "Det var som syv satan," udbryder jeg og min kone begynder at drille mig: "Det har du godt af, du kunne jo have ladet være med at drikke dig fuld! Hvad sagde jeg?"

Jeg havde ikke noget at skulle have sagt, for det var jo sandt nok.

Ikke desto mindre lægger jeg til lige ved siden af for at prøve på at snuppe, hvad der slap forbi den anden. Det kunne jo også være, at han slet ikke fik noget, og at han gik sin vej igen.

Det var en lille mager én i hvidt lærredstøj og med en stor stråhat. Han havde også sin kone med, et stort, tykt fruentimmer, der sad og broderede ved siden af ham.

Da hun så, at vi slog os ned ved siden af dem, mumlede hun:

"Man skulle ikke tro, der var andre steder her på bredden."

Min kone der skummede af raseri, svarede:

"Velopdragne mennesker sørger for først at forhøre sig om, hvad der er skik og brug, førend de sætter sig på de pladser, der tilhører andre."

Da jeg ikke ville have ballade, sagde jeg til hende:

"Hold mund, Mélie. Lad dem bare være. Den ler bedst, som ler til sidst."

Vi havde altså gjort *Dalila* fast inde under pilene og sat os til at fiske lige ved siden af de to andre.

Hr. retsformanden må undskylde, men her bliver jeg nødt til at gå lidt i detaljer.

"Der kunne vel være gået en fem minutter, da jeg pludselig ser min sidemands flod dykke under en to-tre gange, og han haler en mægtig kammerat op. Den var omtrent lige så tyk som mit lår – ja, meget langt fra det var det ikke. Mit hjerte gav sig

til at banke, og jeg blev helt fugtig i tindingerne. Mélie så det også og sagde: "Kan du se? Dér har du følgen, din drukkendidrik!"

Medens vi sådan sidder, kommer Bru, retsformanden ved måske, det er ham urtekræmmeren, der er en stor fisker for Herren, roende forbi og råber til mig:

"Der er nok nogen, der har taget Deres plads, Renard?"

Jeg svarer ham:

"Ja, Bru, der er jo her i verden folk, som ikke kender til finfølelse eller ved, hvad der er skik og brug."

Den lille i lærredsdragten ved siden af mig lod, som om han ikke hørte det, og det samme gjorde hans kone, den tykke, infame kælling."

Retsformanden afbrød ham for anden gang:

"Pas på! De fornærmer den dødes enke, madam Flaméche, der er her til stede."

Renard undskyldte sig:

"Om forladelse, om forladelse! Det var hidsigheden, der løb af med mig. Jeg går videre.

Der kunne vel være gået så meget som et knapt kvarter, da den lille i lærredsdragten får fat på nok én, og fem minutter efter på én til.

Jeg fik ligefrem tårer i øjnene af at se på det og min kone ved siden af mig var lige på kogepunktet. Hvert øjeblik drillede hun mig:

"Næh, det er for galt! Vil du se, hvor han hugger fra dig? Vil du bare se! Du får såmænd ikke noget, det kan du stole på. Med mindre du da fanger en frø! Uf, mine fingre klør bare ved at tænke på det."

Jeg sagde til mig selv: "Lad os vente, til klokken bliver tolv, så går tyveknægten sin vej for at spise frokost og så tager jeg min plads tilbage." Jeg skal nemlig sige Dem, hr. retsformand, at min kone og jeg plejer at have vores frokost med i *Dalila* for at kunne spise den på stedet.

Ja, pyt! Klokken slår tolv! Hvad tror De så, han gør? Han pakker ganske roligt en stegt høne ud af en avis, bæstet, og giver sig til at spise den, medens han fanger en fisk til!

Mélie og jeg, vi sætter os også til at spise, sådan bare for et syns skyld, for vi kunne næsten ingenting få ned, madlysten var gået fra os.

Så for at fordøje tager jeg min avis. Hver søndag plejer jeg at ligge på bredden i skyggen og læse *Gil Blas*. Det er Colombines dag, ved De nok, hende Colombine, der skriver artikler i *Gil Blas*.

Jeg har altid min plasér med at ærgre min kone med, at jeg kender Colombine. Det er ikke sandt, jeg kender hende ikke, jeg har aldrig set hende, men det er lige meget, hun skriver brillant, og så siger hun tingene med en vældig aplomb af et fruentimmer at være. Jeg synes knusende godt om hende, der er ikke mange af hendes slags.

Jeg begynder altså på at smådrille min kone, men hun tager det højtideligt og bliver lige straks lynende vred, og derfor tier jeg stille.

Netop i samme øjeblik kommer ovre på den anden bred de to vidner, der sidder derhenne: Ladureau og Durdent. Vi kendte hinanden af udseende.

Den lille havde igen givet sig til at fiske. Han blev ved med at få bid, og det dirrede i mig. Min kone gav mig ikke fred.

"Du er ingen mand," sagde hun, "du har fiskeblod i årene."

Til sidst sagde jeg til hende:

"Ved du hvad, jeg vil hellere gå min vej, ellers ender det med, at jeg gør en dumhed."

Men hun hvæsede, som om hun stak et glødende jern hen under næsen på mig:

"Føj, du er ikke noget ordentligt mandfolk! Du vil løbe din vej og lade ham beholde pladsen! Uf, du, du – Bazaine!"

Den ramte mig, jeg blev siddende, men jeg fortrak ikke en mine.

Men så haler den anden en brasen op, å, jeg har aldrig set en så stor én før. Aldrig!

Det kunne min kone ikke stå for, hun giver sig igen til at snakke højt, som om hun talte med sig selv, hun kan være så morderlig udspekuleret. Hun sagde:

"Det kan man da kalde for stjålen fisk, eftersom det er os, der har sat lokkemaden ud. De burde da i det mindste give os vore udlagte penge tilbage."

Nu blev den lilles tykke kone gal i hovedet og svarede:

"Er det os, De sigter til?"

"Jeg sigter til fisketyve, der snupper udbyttet af de penge, som andre har givet ud."

"Er det os, De kalder for fisketyve?"

Og så går det løs! De skælder hinanden ud for det værste, de ved. Det er utrolig sådan en kæft, der kan sidde på to fruentimmere. De skrålede sådan op, at de to vidner ovre på den anden side for at holde grin med dem gav sig til at råbe:

"Hej, derovre, må vi ikke bede om lidt stilhed! I skræmmer jo fiskene væk fra jeres mænd."

Den lille i lærredsdragten og jeg havde nemlig ikke rørt os af pletten. Vi var blevet siddende med øjnene stift hæftede på vandet, som om vi slet ikke havde hørt noget. Der var s'gu ellers nok at høre på:

"De er en løgnerske!" – "De er et beskidt fruentimmer!" – "De er en led kælling" – "De er en gemen tyvekvind" osv., osv. … En matros kunne ikke være kommet med værre udtryk.

Pludselig hører jeg et vældigt spektakel bag ved mig. Det er hende, den tykke, der begynder at slå løs på min kone med sin parasol. Klask, klask, og Mélie fik langet et par ordentlige ud. Hun skummer af raseri og hun slår igen, det gør hun altid, når hun er rasende. Hun griber den tykke i håret og klask, klask … det regnede ligefrem med lussinger.

Jeg ville nu have ladet dem klare den sag alene. Fruentimmere for sig, og mandfolk for sig – det skal man ikke blande sammen. Men den lille i lærredsdragten farer op som en satan, og vil springe på min kone. Næ, næ, den går inte! Små slag, kammerat! Som et lyn slår jeg en klo i ham og værsenartig, én på godda'en og én lige i maven. Han slår om sig med armene og sparker med benene og dumper på ryggen ud i floden, lige midt i hullet.

Jeg ville have fisket ham op, det ved gud, jeg ville, hr. retsformand, hvis jeg bare lige med det samme havde fået tid til det. Men ulykken ville, at den tykke i samme øjeblik fik overtaget og tampede Mélie, så det var en ynk at se på. Jeg ved godt, at jeg ikke burde have hjulpet hende, medens den anden lå der og rodede, men det faldt mig ikke ind, at han kunne drukne. Jeg sagde til mig selv: "Skidt, det giver koldt vand i blodet."

Jeg løb altså hen til fruentimmerne for at skille dem ad. Det var ikke det bare grin, der vankede lussinger – de både rev og bed, de sataner!

Kort sagt, det tog mig godt og vel fem minutter, førend jeg fik dem fra hinanden, de bæster!

Så vender jeg mig om. Ikke spor! Vandet var lige så roligt som en sø. De andre derovre råbte:

"Fisk ham op, fisk ham op!"

Det var godt nok at sige, men jeg kan ikke svømme, og dykke under det kan jeg slet ikke.

Endelig kom så slusevogteren og to andre mænd med stænger, det havde nok varet et godt kvarter. Han blev fundet nede på bunden af hullet med otte fod vand over sig, jeg havde jo akkurat tænkt mig, at det var så dybt! – Dér lå han altså, den lille i lærredsdragten!

Sådan gik det til, og det kan jeg aflægge min ed på. Jeg er ganske uskyldig, det ved gud jeg er."

Da vidnerne afgav en overensstemmende forklaring, blev den anklagede frikendt.

Jomfru Klumpe

Hvor er de ikke forunderlige, disse minder fra fortiden! Atter og atter dukker de frem, og det er én umuligt at blive fri for dem.

Det minde, jeg vil fortælle om, går langt tilbage, så langt, at jeg ikke kan forstå, at det endnu kan sidde så fast og så levende i min hukommelse.

Jeg har siden den tid oplevet så mange uhyggelige, skrækkelige og rystende ting, at jeg i høj grad forundrer mig over, at der ikke går en dag, ikke en eneste dag, uden at jeg ser jomfru Klumpes ansigt for mig, således som hun så ud den gang for lang, lang tid siden, da jeg var en ti-tolv år.

Det var en gammel sypige, der plejede at komme til os en gang om ugen, hver tirsdag, for at stoppe og lappe vort tøj. Mine forældre ejede en af den slags godser, som man plejer at kalde et slot, men som i virkeligheden ikke er andet end en gammeldags bygning, der har en spids gavl, og hvortil der hører to eller tre forpagtergårde.

Landsbyen, der var temmelig stor, lå nogle hundrede meter fra vort hus; den bestod af en del små rønner, som var bygget tæt omkring den lille kirke, der var opført af røde mursten, som næsten var blevet sorte af ælde.

Hver tirsdag mellem klokken halv syv og syv om morgenen stillede jomfru Klumpe altså hos os og gik straks op i lappestuen og satte sig til at arbejde.

Hun var høj og mager, skægget, eller rettere behåret, for hun havde hår over hele ansigtet, nogle underlige, forbløffende hår, der i fantastiske totter voksede frem på de mærkeligste steder,

som om en vanvittig havde moret sig med at så dem ud over dette barske gendarm-ansigt, der omsluttedes af en hvid kappe. Der var hår på næsen, under næsen, på hagen, på kinderne, og hendes grå øjenbryn var så tætte, så lange, så stride og så buskede, at de aldeles lignede et par moustacher, der var blevet anbragte et forkert sted.

Jomfru Klumpe haltede, men ikke på samme måde som andre krøblinge. Hun mindede mere om en båd, der ligger for anker. Når hendes høje, knoglede og skæve krop hvilede på det raske ben, så det ud, som om hun tog tilløb for at nå op på en høj bølge, men på én gang sank hun atter pludselig ned, som om der havde åbnet sig en afgrund under fødderne på hende. Hendes gang fik mig altid til at tænke på bølgegang i stormvejr, så svajende var den, og den uhyre hvide kappe med de flagrende nakkebånd, som hun altid gik med, gyngede for hvert skridt, hun tog, frem og tilbage fra nord til syd og fra syd til nord.

Jeg ligefrem tilbad jomfru Klumpe. Når jeg var klædt på om morgenen, gik jeg lige op i lappestuen, hvor hun sad og syede med et varmebækken under fødderne. Så snart hun så mig, tvang hun sig til at tage bækkenet og sætte mig på det, for at jeg ikke skulle blive forkølet i det store, kolde værelse, der lå helt oppe under taget.

"Det varmer blodet i dig," sagde hun.

Hun fortalte mig historier, medens hun gjorde tøjet i stand med sine lange, krogede og rappe fingre. Hun havde briller på næsen, for alderen havde svækket hendes syn, og bag de forstørrende brilleglas forekom hendes øjne mig uhyre store og forunderligt dybe.

Efter hvad jeg kan huske af det, som hun sagde til mig, og som rørte mit barnehjerte, må hun have været en højsindet kvinde. Hun så stort og enkelt på alle ting.

Hun plejede at fortælle mig om alt, hvad der hændte i landsbyen. Hun fortalte om en ko, der var løbet bort og dagen efter blev fundet foran Prosper Malets mølle, hvor den stod og gloede på vingerne, der drejede rundt, eller om et hønseæg, som var blevet fundet oppe i kirketårnet, uden at nogen nogensinde havde kunnet begribe, hvorledes hønen var kommet derop, eller historien om Jean-Jean Pilas' hund, der opsporede og kom tilbage med sin herrers bukser, som en tyveknægt havde stjålet og hængt op udenfor sin dør, hele ti mil fra landsbyen, fordi han havde haft dem på i regnvejr, og de var blevet våde.

Hun fortalte alle disse uskyldige hændelser på en sådan måde, at de prentede sig i min hukommelse som storslåede mystiske dramaer og digtninge. De dybsindige historier, som var skrevet af virkelige digtere, og som min moder fortalte mig om aftenen, gjorde ikke nær det umiddelbare, dybe og mægtige indtryk på mig som den gamle sypiges fortællinger.

En tirsdag havde jeg tilbragt hele morgenen oppe hos jomfru Klumpe. Bagefter havde jeg været med en af karlene ude i skoven og plukket nødder bagved Noirprés gård, og da jeg kom hjem, ville jeg straks skynde mig op til hende igen. Jeg husker det lige så tydeligt, som om det var i går.

Men da jeg åbnede døren, så jeg den gamle sypige ligge lige så lang hun var på gulvet ved siden af stolen, hendes ansigt lå nedad og hendes arme var udstrakte, i den ene hånd holdt hun en nål, og i den anden en af mine skjorter. Det ene af hendes

ben, der stak i en blå strømpe, – det var rimeligvis det raske – lå ind under stolen og brillerne, som var faldet af og rullet fra hende, glimtede henne ved foden af væggen.

Jeg fo'r ned trappen, idet jeg udstødte nogle hvinende skrig. De andre kom ilende til, og efter nogle minutters forløb fik jeg at vide, at jomfru Klumpe var død.

Jeg glemmer aldrig den hjerteskærende, dybe og forfærdelige sorg, der snørede mit barnehjerte sammen. Jeg listede mig ind i den store dagligstue, hvor jeg gemte mig i en mørk krog og krøb sammen i en stor lænestol, hvor jeg lagde mig på knæ, for at græde med ansigtet ind mod stoleryggen. Jeg må have siddet længe derinde, for det begyndte at blive mørkt.

På én gang var der nogen, der kom ind med en lampe, men de så mig ikke, og jeg hørte min fader og min moder snakke med doktoren, hvis stemme jeg genkendte.

Han var skyndsomst blevet hentet og han forklarede årsagen til den stakkels gamle piges død. Jeg forstod i øvrigt ikke noget af det. Så satte han sig ned og der blev budt ham et glas vin og en kiks.

Han talte hele tiden og alt, hvad han sagde, vil lige til min dødsdag stå prentet i min erindring. Jeg tror, at jeg kan fortælle det igen med næsten de samme udtryk, som han brugte.

"Ak, ja!" sagde han. "Stakkels pige! Hun var såmænd min første patient. Hun brækkede benet den dag, jeg kom hertil. Jeg havde ikke en gang fået tid til at vaske mine hænder efter rejsen, førend jeg blev hentet. Det var alvorligt, meget alvorligt.

Hun var sytten år, og en smuk, en meget, meget smuk pige! Skulle man tro det nu? Hvad hendes historie angår, så har jeg aldrig fortalt den til nogen, og ingen uden jeg og en anden, der

ikke længere er her på egnen, har nogensinde vidst besked om den. Nu da hun er død, behøver jeg ikke mere at være så diskret.

Førend jeg kom hertil, var der kommet en ung mand som hjælpelærer hos skolemesteren. Det var en flot fyr med et kønt ansigt og en holdning som en underofficer. Alle pigebørnene var rent tossede efter ham, men han spillede den overlegne, og lod, som om han ikke lagde mærke til dem. Noget skyldtes denne ligegyldighed frygten for hans overordnede, skolemesteren, fa'r Grabu, der ikke altid var lige god at komme til rette med.

Fa'r Grabu brugte allerede på dette tidspunkt jomfru Klumpe til at gøre sit tøj i stand. Den gang hed hun aldrig andet end "den smukke Hortense", det var først senere, efter den sørgelige begivenhed, at hun fik tilnavnet jomfru Klumpe. Den unge hjælpelærer lagde mærke til den smukke pige, der formodentlig følte sig smigret over, at den utilnærmelige erobrer nedlod sig til at gøre kur til hende. Hvorledes det nu gik eller ikke gik, nok er det, at hun kom til at elske ham, og at han opnåede løfte om et stævnemøde, der skulle finde sted oppe på skolens loft om aftenen, så snart det var blevet mørkt.

Hun lod altså, som om hun gik hjem, men i stedet for at gå ned ad trappen, gik hun op ad den og skjulte sig i høet for at vente på sin elskede. Han kom snart op til hende, og de begyndte at hviske sammen, men der var ikke gået mange minutter, da loftsdøren atter gik op, og skolemesteren viste sig på tærsklen.

"Hvad bestiller De heroppe, Sigisbert?" spurgte han.

Den unge lærer, der følte, at han var fanget, mistede fuldstændig hovedet og svarede dumt:

"Jeg er gået herop for at hvile mig lidt i høet, hr. Grabu."

Loftet var meget stort og rummeligt, og det var bælgmørkt. Sigisbert skubbede den forfjamskede unge pige hen imod loftets bageste del, idet han hviskede:

"Skynd dig, gå derned og gem dig. Jeg mister min stilling, skynd dig! Gem dig!"

Skolemesteren, der havde hørt ham hviske, fortsatte:

"De er altså ikke alene heroppe?"

"Jo, vist så, hr. Grabu."

"Det er ikke sandt. Jeg hørte jo nogen tale."

"Jeg sværger Dem til, hr. Grabu, at her ingen er. Det må være en fejltagelse."

"Det skal jeg snart få at vide," svarede den gamle, smældede døren i, drejede nøglen to gange om og gik ned for at hente et lys.

Den unge mand, der var en rigtig pjalt af den slags, som man desværre træffer så mange af, blev aldeles ude af sig selv og gav sig pludselig til rasende at skælde den unge pige ud:

"Herregud, så gem dig dog, så at han ikke finder dig. Du er skyld i, at jeg mister min stilling. Du ødelægger hele min fremtid … så gem dig dog!"

I samme øjeblik hørte de atter nøglen blive sat i låsen.

Hortense løb hen til loftslugen, der vendte ud til gaden, rev den op og sagde med sagte og besluttet stemme:

"Når han er gået, så kom ned for at samle mig op."

Og hun sprang ud.

Fa'r Grabu fandt ingen og gik meget overrasket ned igen.

Et kvarter senere kom den unge Sigisbert styrtende hen til mig og fortalte mig sit eventyr. Den unge pige var blevet liggende ved foden af muren ude af stand til at kunne rejse sig. Hun var jo også faldet ned fra anden etage. Jeg fulgte med Sigisbert hen til hende. Det øsregnede, og vi bar den ulykkelige unge pige hjem til mig. Hendes højre ben var brækket på tre steder, og benpiben stak ud gennem kødet. Hun beklagede sig ikke, hun sagde kun med beundringsværdigt tålmod:

"Jeg er blevet straffet, hårdt straffet!"

Jeg sendte bud efter hjælp, lod hendes forældre hente, og fortalte dem en historie om en vogn med en løbsk hest, der havde revet hende omkuld og kørt hende over lige uden for min dør.

De troede mig og gendarmerne søgte i en hel måned efter ophavsmanden til ulykken.

Ja, det er historien, og min mening er, at denne kvinde var en heltinde af samme race som de kvinder, der udfører de skønneste historiske handlinger.

Det var hendes eneste kærlighedshistorie, hun er død som gammel jomfru. Hun var en martyr, en højsindet sjæl! Hvis jeg ikke nærede en så ubetinget beundring for hende, ville jeg ikke have fortalt Dem denne historie, som jeg, så længe hun levede, aldrig har åbenbaret for nogen, De kan selv forstå hvorfor."

Doktoren tav. Min moder græd. Min fader mumlede nogle ord, som jeg ikke opfangede, og så gik de ud.

Men jeg blev liggende på knæ i lænestolen og hulkede, medens jeg hørte en underlig lyd af tunge trin og noget, der stødte imod ude på trappen.

Det var jomfru Klumpes lig, der blev båret bort.

Joseph

De var berusede, aldeles berusede, den lille baronesse Andrée de Fraisiéres og den lille grevinde Noëmi de Gardens.

De havde spist til middag alene sammen i salonen, der vendte ud imod havet. Gennem de åbentstående vinduer bares sommeraftenens lette, lune og på samme tid friske havbrise ind til dem.

De to unge kvinder, der lå mageligt henslængte på deres chaiselonger, nippede hvert minut til deres chartreuseglas og røg cigaretter. De var i færd med at udveksle fortroligheder af en art, som kun denne uventede, indtagende rus var i stand til at lokke frem på deres læber. Deres mænd var om eftermiddagen taget tilbage til Paris og havde ladet dem være alene på det lille afsides liggende badested, som de havde valgt for at undgå de galante kurmagere, der hjemsøger alle de kursteder, som er på mode. Da de var fraværende de fem dage af ugens syv, frygtede de med rette for små køreture, frokoster i det grønne, svømmetimer og den familiære fortrolighed, der så hurtigt opstår under sådanne forhold. Dieppe, Étretat, Trouville forekom dem alt for farlige, de havde derfor lejet et hus, som en original havde bygget sig og derefter forladt, i Roqueville-dalen i nærheden af Fécamp, og dér havde de begravet deres koner for sommeren.

De var øre. Da den lille baronesse ikke vidste, hvorledes hun skulle få tiden til at gå, havde hun foreslået den lille grevinde, at de skulle spise sig en udsøgt middag med champagne. De havde først moret sig meget med selv at tillave denne middag

og bagefter havde de spist den med godt humør og drukket rigeligt dertil, da heden fra ovnen havde gjort dem tørstige. Nu pludrede de altså løs om alt, hvad der faldt dem ind, medens de røg deres cigaret og nød deres likør. De var kommet til det punkt, hvor de ikke længere rigtig vidste, hvad de sagde.

Grevinden, der lå med benene oppe på ryggen af en stol, var endnu mere medtaget end sin veninde.

"Til at slutte en sådan aften hører et par tilbedere," sagde hun, "hvis jeg bare havde tænkt på det lidt tidligere, så havde jeg ladet et par komme fra Paris og overladt dig den ene …"

"Å, jeg," svarede den anden, "jeg finder altid én. Om det så var i aften, – hvis jeg ville have én, skulle jeg nok finde ham."

"Det er noget snak! I Roqueville, kære? Det skulle så være en bondekarl?"

"Åh nej, ikke helt."

"Hør, det må du fortælle mig."

"Hvad er det, jeg skal fortælle dig?"

"Jo, ser du, jeg kunne ikke leve uden at blive elsket. Hvis der ikke var nogen, der elskede mig, ville jeg tro, at jeg var død."

"Det går mig ligeledes."

"Ja, ikke sandt?"

"Ja, men det kan mændene slet ikke forstå, især ikke éns egne!"

"Nej, slet ikke. Men hvorledes skulle det være anderledes? Den kærlighed, vi trænger til, er sammensat af forkælelse, omsorg og galanteri. Det er vort hjertes ernæring. Det er os en livsbetingelse, en livsbetingelse, en livsbetingelse …"

"Ja netop, en livsbetingelse."

"Jeg må føle, at der altid og over alt er nogen, som tænker på mig. Både når jeg falder i søvn og når jeg vågner, må jeg vide, at der et eller andet sted er én, der elsker mig, drømmer om mig og attrår mig. Uden det ville jeg være ulykkelig, ulykkelig! … så ulykkelig, at jeg måtte græde hele tiden!"

"Ja, det er meget sandt."

"Ja, ikke? … Hvor var det, jeg var? Nu har jeg fuldstændig tabt tråden."

"Du sagde, at alle ægtemænd var plumpe og uforstående."

"Ja, de er uforstående … alle sammen."

"Det er sandt."

"Og så bagefter?"

"Hvad for noget? Bagefter?"

"Ja, hvad var det, jeg sagde bagefter?"

"Det kan jeg virkelig ikke vide, du sagde det jo ikke."

"Jo, der var noget, som jeg skulle fortælle dig?"

"Det var der også … vent et øjeblik …"

"Nej, nu har jeg det …"

"Nå, fortæl …"

"Jo, jeg sagde, at jeg kunne finde tilbedere allevegne."

"Hvorledes bærer du dig ad med det?"

"Nu skal du høre! Følg godt med. Når jeg kommer et nyt sted, så gør jeg mine iagttagelser og træffer mit valg."

"Du træffer dit valg?"

"Ja, selvfølgelig. Jeg gør først mine iagttagelser og skaffer mig de nødvendige oplysninger. Vedkommende må frem for alt være diskret, rig og flot, ikke sandt?"

"Ja, du har ret."

"Dernæst må jeg synes om ham som mand."

"Ja, det er en absolut nødvendighed."

"Når det er tilfældet, stiller jeg lokkemaden ud."

"Lokkemaden?"

"Ja, ligesom man gør, når man fisker. Har du aldrig været med til at fiske?"

"Nej, aldrig."

"Det er din fejl. Det er meget morsomt. Og så er det lærerigt! Jeg sætter altså lokkemaden ud ..."

"Hvorledes bærer du dig ad med det?"

"Din lille dumrian! Er det ikke os, der tager de mænd, som vi har lyst til at tage? Pyt, som om det var dem, der valgte! Det tror de, de idioter ... men lad dem bare det ... I virkeligheden er det os, der vælger, altid ... Husk dog på, at når man ikke er grim og heller ikke dum, men således som vi to er, så er alle mænd bejlere, alle, uden undtagelse. Vi lader dem passere revy for os fra morgen til aften, og når vi har udset os én, stiller vi lokkemaden frem ..."

"Det forklarer mig ikke, hvad det er, du gør."

"Hvad jeg gør? ... jeg gør ingenting. Jeg lader dem se på mig, det er det hele."

"Lader du dem se på dig?"

"Ja, vist så. Det er mere end nok. Når man har ladet en mand se på sig flere gange i træk, så finder han straks, at man er den smukkeste og den mest indtagende af alle kvinder. Så begynder han at gøre kur til én. Jeg lader ham forstå, at han ikke er ilde, selvfølgelig uden at sige det til ham, og så bliver han lige så forelsket som en rotte i en gammel ost. Jeg har ham, og det varer kortere eller længere, det retter sig efter, hvorledes han er."

"Og på den måde fanger du alle, som du vil have?"

"Næsten alle."

"Nå, der er dog nogen, der står imod?"

"Ja, sommetider."

"Hvor kan det være?"

"Hvor det kan være? Ja, ser du, en mand spiller Joseph af tre grunde. Enten er han meget forelsket i en anden, eller også er han overdreven frygtsom, eller også er han … ja, hvorledes skal jeg udtrykke mig? … ude af stand til at føre sin erobring af en kvinde til ende …"

"Åh, kære! … tror du?"

"Ja … ja … jeg er vis på det … Der er mange af denne sidste slags, mange, mange … mange flere, end man tror … de ser ud som alle andre … de er klædt som alle andre … de puster sig op som kalkuner … når jeg siger kalkuner, så passer det i øvrigt ikke … de kan jo netop ikke puste sig op …"

"Åh, … Andrée!"

"Hvad de frygtsomme angår, så er det næsten håbløst at ville tænke på dem. Det er mænd, som ikke forstår at klæde sig af, ikke en gang når de er alene i deres sovekammer, hvis der er et spejl i stuen. Overfor dem må man optræde mere energisk, opmuntre dem med blikke og med håndtryk. Men selv det er undertiden ganske unyttigt. De ved aldrig, hvorledes de skal få sagt det afgørende ord eller få gjort den afgørende bevægelse. Hvis man, som et sidste middel, besvimer i deres nærværelse, … så hælder de én koldt vand i ansigtet … og hvis det bare varer en lille smule, inden man atter kommer til bevidsthed … så løber de efter hjælp … Nej, så foretrækker jeg dem, der er forelskede i

andre. Dem tager jeg med et stormangreb … det slår sjældent fejl."

"Det er alt sammen meget godt, men når der nu ingen mænd er, således som her for eksempel?"

"Så finder jeg nogle!"

"Finder du nogle? Hvor da?"

"Over alt … det var godt, du sagde det, det får mig til at huske på min historie.

For to år siden lod min mand mig tilbringe sommeren på sit gods i Bougrolles. Der var ingen, … forstå mig ret, ikke en eneste, ikke så meget som bag på min negl! De andre godsejere i nærheden var alle sammen rå og væmmelige, du ved, den slags mænd, som ikke har andre interesser end at gå på jagt, og som ikke kender til brugen af et badekar, men går i seng lige så snavsede og svedte, som de er. De er umulige at forbedre, det ligger til selve deres væsen at være malpropre. – Kan du så gætte, hvad jeg gjorde?"

"Nej, det kan jeg ikke."

"Ja, nu skal du høre. Jeg havde netop lige læst George Sands romaner, hvori folket forherliges og hvori alle arbejdere er helte, medens alle den fornemme verdens mænd er skurke. Desuden havde jeg vinteren forud læst *Ruy-Blas* og den havde gjort et stærkt indtryk på mig. Jeg var altså præpareret. En af vore forpagtere havde en søn, en flot knøs på to og tyve år. Han havde studeret til at blive præst, men var blevet led ved det og havde forladt seminariet. Ved du, hvad jeg gjorde? Jeg gjorde ham til min tjener."

"Åh! … Og hvad så?"

"Hvad så? … Ja, hvad så, kære? … Jeg behandlede ham meget overlegent og viste ham så meget som muligt af min person. Ham brugte jeg ikke lokkemad til, jeg stak ham simpelthen i brand! …"

"Åh, Andrée!"

"Ja, det morede mig ovenikøbet. Man siger jo, at en tjener betragter man ikke som en mand. Det gjorde jeg heller ikke. Hver morgen, når kammerpigen klædte mig på, og om aftenen, når hun klædte mig af, ringede jeg på ham, for at give ham mine befalinger."

"Åh, Andrée!"

"Kære, han fængede som en høstak! Ved bordet, under måltiderne, sørgede jeg for kun at tale om, at man skal pleje sit legeme og tage doucher og bade. Da der var gået fjorten dage, lå han og pjaskede fra morgen til aften i floden og parfumerede sig, så at han forpestede hele huset. Jeg blev endogså nødt til at forbyde ham at bruge parfume, idet jeg med en streng mine sagde til ham, at en mand aldrig må bruge andet end eau-de-cologne."

"Åh, Andrée!"

"Så fik jeg den idé at oprette et lille landbibliotek. Jeg lod skrive efter et par hundrede moralske romaner, som jeg lånte ud til alle vore bønder og til tjenestefolkene. Der havde i min samling indsneget sig nogle … poetiske bøger … af den slags, der gør unge piger og skoledrenge forvirrede … og bringer deres sjæl i oprør … dem gav jeg til min kammertjener. Derigennem lærte han noget om livet … en bestemt side af livet!"

"Åh, Andrée!"

"Så nedlod jeg mig til at være fortrolig med ham, jeg gav mig til at sige Du til ham. Jeg havde bestemt, at han skulle kaldes Joseph. Kære, han var i en tilstand, en skrækkelig tilstand … Han blev ligeså mager … som en hane … og han rullede med øjnene, som om han var vanvittig. Det morede mig kongeligt. Det var en af mine bedste somre …"

"Og hvad så?"

"… Hvad så? … ja … en dag, da min mand var taget bort, sagde jeg til Joseph, at han skulle spænde for ponyvognen og køre mig ud i skoven. Det var varmt, meget varmt … Ja, så kan du selv tænke dig til resten."

"Åh, Andrée, fortæl det alligevel … det er så morsomt. "

"Nå, ja, men tag dig først et glas likør til, ellers tømmer jeg karaflen ganske alene … Jeg blev naturligvis dårlig på vejen."

"Hvorledes det?"

"Hvor du er dum! Jeg sagde til ham, at jeg blev svimmel, og at han måtte bære mig over i græsset. Og da jeg så lå dér, kunne jeg ikke få vejret og sagde, at han måtte snøre mig op. Da han havde gjort det, besvimede jeg."

"Besvimede du rigtigt?"

"Nej, ikke spor."

"Nå, og så?"

"Så? … jeg var nødt til at blive liggende en hel time uden bevidsthed. Han kunne ikke finde på noget middel til at hjælpe mig. Men jeg var tålmodig, og jeg åbnede først øjnene efter … efter hans fald."

"Åh, Andrée! … Og hvad sagde du så til ham?"

"Jeg, ingenting! Jeg kunne jo ikke vide noget, eftersom jeg havde været uden bevidsthed. Jeg takkede ham og sagde, at han

kunne bære mig hen i vognen igen. Så kørte han mig hjem, men han var lige ved at vælte, da vi drejede ind ad indkørselsleddet!"

"Åh, Andrée! … Og det er det hele?"

"Ja, det er det hele."

"Du er aldrig besvimet mere end den ene gang?"

"Ih, nej, hvad tænker du på? Tror du, at jeg ville gøre min tjener til min elsker?"

"Beholdt du ham længe efter den tid?"

"Ja, vist så, jeg har ham endnu. Hvorfor skulle jeg have sendt ham bort? Jeg havde ingen grund til at beklage mig over ham."

"Åh, Andrée! Og han elsker dig bestandig?"

"Selvfølgelig!"

"Hvor er han?"

Den lille baronesse strakte hånden ud imod væggen og trykkede på den elektriske knap. Døren gik næsten øjeblikkelig op og en høj, flot tjener, der udbredte en stærk duft af eau-de-cologne, trådte ind.

Baronessen sagde til ham:

"Joseph, min ven, jeg er bange for, at jeg skal til at besvime. Bed kammerpigen om at komme herind."

Tjeneren blev stående ubevægelig som en soldat foran sin officer og fæstede et glødende blik på sin frue, der gentog:

"Nå, skynd dig, din dumrian, vi er ikke i skoven i dag; og Rosalie hjælper mig meget bedre, end du gør."

Han drejede rundt på hælen og gik.

Den lille grevinde spurgte forfærdet:

"Men Gud, hvad vil du sige til kammerpigen?"

"Jeg siger, at det er gået over. Endskønt nej, jeg tror, at jeg alligevel vil lade mit korset løsne en lille smule. Det vil lette for

brystet, jeg har ondt ved at få vejret. Jeg er ør ... kære ... så ør, at jeg er vis på, at jeg ville falde omkuld, hvis jeg prøvede på at rejse mig."

Landstrygeren

I fyrretyve dage var han vandret rundt for at søge efter arbejde. Han havde forladt sit hjemsted, Ville Avaray i departementet La Manche, fordi der intet var at bestille. Han var tømrersvend, en flink og godmodig fyr på syv og tyve år. I hele to måneder havde han, den ældste søn, måttet ligge sin familie til byrde uden i den almindelige arbejdsløshed at kunne gøre andet end lægge sine kraftige arme overkors og se tiden an. Men brødet begyndte at blive knapt i huset, de to søstre gik på dagarbejde, men de tjente kun lidt, og han, Jacques Randel, den stærkeste af dem alle, bestilte slet ingenting, fordi han ingenting kunne få at bestille.

Til sidst havde han forhørt sig oppe i mairiet, og fuldmægtigen havde svaret ham, at der i Midtfrankrig var arbejde at få.

Han var altså draget afsted, forsynet med sine papirer og attester, med syv francs i lommen, og med et par sko, et par benklæder og en skjorte knyttet ind i et blåt lommetørklæde, som han bar over skulderen på enden af sin kæp.

Og uden at unde sig hvile var han blevet ved at gå i dage og nætter, i regnvejr og solskin, ud ad endeløse veje, uden nogensinde at nå til den mystiske egn, hvor en arbejder kan få arbejde.

Han havde først sat sig i hovedet, at han kun ville tage tømmerarbejde, for han var jo tømrersvend. Men på alle de tømmerpladser, hvor han henvendte sig, fik han til svar, at de lige havde afskediget en del af deres mænd, fordi der ingen

bestillinger kom. Så, da han havde brugt sin sidste hvid, besluttede han sig til at påtage sig et hvilket som helst arbejde, han kunne få fat på.

Fra det øjeblik var han lidt af alt, jordarbejder, staldkarl, skærveslager, han huggede brænde, fældede træer, gravede brønde, kørte grus, bandt risknipper og vogtede geder i bjergene, alt sammen for nogle få sous, for det lykkedes ham kun at skaffe sig to eller tre dages arbejde, når han forlangte en ussel løn og således fristede bøndernes og arbejdsgivernes nærighed.

Men nu var der gået over en uge, uden at han havde kunnet finde noget. Han ejede ikke en skilling mere og levede kun af den smule brød, som han undervejs tiggede sig til af barmhjertige kvinder.

Det begyndte at blive mørkt. Udmattet, med svigtende ben, tom mave og i den sorteste sindsstemning gik han barfodet inde på græsset langs vejen for at skåne sit sidste par sko, det andet var allerede for længst slidt op.

Det var en lørdag henimod efterårets slutning. De tunge grå skyer fo'r hen over himlen, jaget af vinden, der peb gennem træerne. Man kunne mærke, at det snart ville give sig til at regne. Ikke et menneske var at øjne i dette tusmørke, aftenen før helligdagen. Hist og her, rundt på markerne, hævede sig som kæmpemæssige, gule champignoner, høje stakke af tærsket korn, og jorden så bar og nøgen ud, for såningen for det kommende år var allerede endt.

Randel var sulten, skrupsulten, så sulten som en ulv, når den kaster sig over mennesker. Han var dødtræt, og i sin udmattelse strakte han benene for at komme til at gøre så få skridt som

muligt. Blodet suste i hans tindinger, hans øjne var røde, hans mund tør og han knugede hånden fast om kæppen med en ubestemmelig lyst til at mørbanke den første den bedste, han mødte, og bagefter gå hjem i hans hus og spise hans grød.

Han stirrede ud på markerne og så i ånden opgravede kartofler, glemt i pløjejorden. Hvis han blot havde fundet nogle, så ville han have samlet noget tørt træ, tændt et lille bål nede i grøften og minsandten fået sig en god aftensmad på de varme rodfrugter, som han først ville have holdt lidt inden i sine forfrosne hænder for at få dem varme.

Men det var for langt fremme på året, og ligesom den foregående dag måtte han nøjes med at gnave på en rå roe, som han havde rykket op af en pløjefure.

I de sidste to dage var han begyndt på at snakke højt med sig selv, medens han vandrede afsted. Hidindtil havde han ikke givet sig videre af med at tænke, alle hans åndelige evner var gået med til udførelsen af hans arbejde. Men nu havde trætheden, den håbløse jagen efter et arbejde, der ikke var til at finde, de hånlige afslag, nætterne, tilbragte under åben himmel, den tvungne faste, og den foragt, som alle de, der havde hus og hjem, betragtede ham, landstrygeren, med, dette spørgsmål, der hver dag blev stillet til ham: "Hvorfor blev De ikke, hvor De havde hjemme?" Sorgen over ikke at kunne få lov til at bruge sine arme, der svulmede af kraft, og mindet om forældrene, der var blevet tilbage hjemme og heller ikke havde noget at leve af, fyldte ham med en langsom vrede, som dag for dag, time for time, minut for minut havde hobet sig op og nu mod hans vilje i korte og skældende sætninger banede sig vej over hans læber.

Medens han snublede over stenene, der rullede til side under hans nøgne fødder, brummede han:

"Satans … Satans … sådan noget rak … at lade en mand dø af sult … det rak … ikke en gang fire sous … ikke en gang fire sous … og nu regner det ovenikøbet! … "

Han harmede sig over skaberens uretfærdighed og rasede imod menneskene, imod dem alle sammen, fordi naturen, den store, blinde moder, er uretfærdig, grum og ubarmhjertig.

Han gentog med sammenbidte tænder: "Sådan noget rak!" og stirrede på de tynde røgstriber, der nu i middagstimen steg op fra alle tage. Og uden at tænke over, at det er en anden, denne gang menneskelig uretfærdighed, der kalder sig tyveri og voldshandlinger, følte han lyst til at gå ind i et af disse huse, slå beboerne ihjel og sætte sig til bords i deres stue.

Han sagde:

"Nu har jeg altså ikke en gang længere ret til at leve … de lader mig jo krepere af sult … Og jeg beder dem da bare om arbejde … Sådan noget rak!"

Og smerten i hans lemmer, smerten i hans mave og smerten i hans sind steg ham til hovedet som en frygtelig rus og fik følgende tanke til at fødes i hans hjerne:

"Jeg har ret til at leve, eftersom jeg ånder, og eftersom luften tilhører os alle. Derfor har man heller ikke ret til at nægte mig brødet!"

Det regnede, en fin, tæt, isnende regn. Han standsede og mumlede:

"Fanden stå i det … endnu en måneds vandring, inden jeg kan være hjemme."

Han var nemlig på vejen hjem, for det var omsider gået op for ham, at han lettere, når han ville tage til takke med alt slags arbejde, ville kunne få en beskæftigelse i sin fødeby end ude, hvor enhver vandringsmand bliver betragtet som mistænkelig.

Da det ikke gik med tømrerarbejdet, ville han være murerhåndlanger, kalklæsker, jordarbejder, skærveslager. Selv om han ikke tjente mere end tyve sous om dagen, så ville det dog altid være til at få noget at putte i munden.

Hvad der var tilbage af hans sidste lommetørklæde, bandt han omkring sin hals for at forhindre det kolde vand i at løbe ned ad ryggen og brystet på ham. Men han mærkede snart, at regnen gennemblødte hans tynde lærredsklæder, og han kastede et angstfyldt blik omkring sig. Han følte sig som et jaget dyr, som ikke ved, hvor det skal skjule sin krop eller hvile sit hoved, og som ikke ejer et eneste tilflugtssted i hele verden.

Natten faldt på og mørket lagde sig over markerne. I det fjerne, midt ude på en eng, fik han øje på en mørk plet i græsset, det var en ko. Han sprang over vejgrøften og gav sig til at gå hen imod den uden rigtig at vide, hvad han gjorde.

Da han var kommet hen til den, løftede den sit tykke hoved og så på ham. Han tænkte:

"Havde jeg haft en skål, så kunne jeg have drukket lidt mælk."

Han så på koen og koen så på ham. Pludselig gav han den et spark i siden.

"Op med sig!" sagde han.

Koen rejste sig langsomt. Dens yver hang tungt ned. Manden lagde sig på ryggen ind mellem dyrets ben og drak længe, længe, medens han med begge sine hænder pressede om det

varme, opsvulmede yver, der lugtede af stald. Han drak så længe, der endnu var mælk tilbage i denne levende kilde.

Men den iskolde regn faldt endnu tættere og markerne omkring ham var uden et eneste sted, hvor han kunne krybe i ly. Han frøs, og han stirrede på et lys, der fra vinduet i et hus glimtede frem mellem træerne.

Koen havde atter lagt sig tungt ned. Han satte sig ved siden af den og kærtegnede dens hoved, taknemmelig over at være blevet mættet. Dyrets stærke og tætte åndepust stod som to dampstråler fra dets næsebor ud i aftenluften og gik hen over ansigtet på landstrygeren, der sagde:

"Du fryser skam ikke indvendig."

Han lod sine hænder glide hen over dyrets bryst og ned langs dets ben for at finde varme, og han fik den idé at lægge sig tilrette og tilbringe natten ind mod denne store, lune krop. Han søgte efter en stilling, hvori han kunne have det bekvemt, og støttede sin pande mod det mægtige yver, der for lidt siden havde læsket ham. Han var ødelagt af træthed og faldt straks i søvn.

Men adskillige gange vågnede han med gennemisnet ryg eller mave, alt eftersom han trykkede den ene eller den anden del af sit legeme ind mod koens side. Så vendte han sig for at varme den side af legemet, der havde været udsat for nattekulden, og faldt snart atter i den samme blytunge søvn.

Han blev vækket ved at høre en hane gale. Det var lige ved daggry; det regnede ikke mere; himlen var ren og skyfri.

Koen sov med underkæben hvilende på jorden. Han bukkede sig ned, idet han støttede sig på hænderne, for at kysse den brede fugtige mule, og sagde:

"Farvel, min rare ven … og på gensyn … Du er et skikkeligt dyr … Farvel …"

Så tog han sine sko på og gik sin vej.

I to timer gik han ud ad landevejen lige efter næsen; så overvældedes han af en sådan træthed, at han måtte sætte sig i græsset.

Det var blevet dag. Kirkeklokkerne ringede og mænd i blå bluser og kvinder med hvide hovedtørklæder kom forbi enten til fods eller kørende i kærrer. De kom fra de omliggende landsbyer og var på vej til deres venner eller slægtninge for at fejre søndagen sammen med dem.

En tyk bonde kom drivende med en snes forskræmte og brægende lam, som en gøende hund holdt sammen i flok.

Randel rejste sig og hilste.

"De skulle vel ikke have noget arbejde til en stakkels arbejder, der er ved at dø af sult?" spurgte han.

Den anden svarede, idet han tilkastede landstrygeren et ondt blik:

"Næh, jeg har ikke noget arbejde til folk, jeg finder på landevejen."

Tømrersvenden vendte om og satte sig atter tilbage på grøftekanten.

Han ventede længe og iagttog opmærksomt bøndernes ansigter for at finde én, der så ud til at ville have medlidenhed med ham, når han gentog sin bøn.

Han valgte en slags proprietær, der havde frakke på og en bred guldkæde over maven.

"Jeg har søgt efter arbejde i to måneder," sagde han, "men jeg har ikke kunnet få noget. Og nu har jeg ikke en skilling i

lommen."

Den pæne mand svarede:

"De burde have læst det opslag, der er slået op på vejviserpælene. Alt tiggeri er forbudt her i sognet. – De må vide, at det er mig, der er sognerådsformand, og jeg råder Dem til at forsvinde hurtigst muligt, ellers lader jeg Dem anholde."

Randel, der blev vred, mumlede:

"Anhold mig bare, hvis De har lyst. Det er bedre, så dør jeg i det mindste ikke af sult."

Og han vendte på ny tilbage til sin grøftekant.

Da der var gået et kvarter, dukkede ganske rigtigt to gendarmer op i landskabet. De marcherede højtideligt ved siden af hinanden og solen glinsede i deres blanke hatte, gule lædertøj og metalknapper. De var synlige på lang afstand, som om det var beregnet på, at deres blotte tilsynekomst skulle jage alle misdædere på flugt foran dem.

Tømrersvenden forstod, at det var for hans skyld, de kom; men han rørte sig ikke, han var pludselig blevet betaget af en dump lyst til at trodse dem, til at blive taget af dem for senere at hævne sig.

De kom stedse nærmere med deres tunge, svajende militærskridt og lod, som om de slet ikke havde set ham. Først da de var lige ved at gå forbi ham, gav de sig udseende af at opdage ham, standsede og fikserede ham med et par rasende og truende blikke.

Den ene af dem gik et par skridt frem og spurgte:

"Hvad bestiller De her?"

Manden svarede roligt:

"Jeg hviler mig."

"Hvor kommer De fra?"

"Hvis jeg skulle remse alle de steder op, hvor jeg har været, ville jeg ikke blive færdig den første time."

"Hvor skal De hen?"

"Til Ville-Avaray."

"Hvor ligger det henne?"

"I departementet La Manche."

"Er det Deres hjemsted?"

"Ja, det er mit hjemsted."

"Hvorfor er De taget derfra?"

"For at søge arbejde."

Gendarmen vendte sig om og sagde til sin kammerat i en tone som en mand, der tit er blevet holdt for nar og er endt med at blive rasende over det:

"Ja, den kender vi! Det siger de alle sammen, de fyre!"

Så fortsatte han sin spørgen:

"Har De Deres papirer?"

"Ja, jeg har."

"Kom med dem."

Randel tog sine papirer og sine attester op af sin lomme, sine stakkels, slidte, snavsede og forrevne papirer, og rakte dem til gendarmen.

Den anden stavede sig igennem dem og konstaterede, at de var i orden. Han gav dem tilbage med en ærgerlig mine som når man der er blevet narret af én, der er klogere.

Efter nogle øjeblikkes betænkningstid spurgte han på ny:

"Har De penge på Dem?"

"Nej."

"Slet ingen?"

"Slet ingen."

"Ikke så meget som en skilling?"

"Nej, ikke så meget som en skilling."

"Hvad lever De da af?"

"Af det, der bliver givet mig."

"Af tiggeri altså?"

Randel svarede besluttet:

"Ja, når jeg kan komme afsted med det."

Gendarmen erklærede:

"Jeg har altså grebet Dem i betleri på landevejen, De er uden fast bopæl og uden eksistensmidler. Jeg anholder Dem og opfordrer Dem til at følge godvilligt med."

Tømrersvenden rejste sig.

"Ja, jeg er parat," sagde han.

Endnu inden han havde fået ordre til det, gik han ind mellem de to gendarmer, og tilføjede:

"Værs'go, put mig bare i fængsel. Så har jeg i det mindste tag over hovedet, når det regner."

De vandrede ned mod landsbyen, der lå i en kvartmils afstand, og hvis røde tage skimtedes gennem de bladløse træer.

Det var lige i kirketiden. Torvet var fuldt af folk, de stimlede sammen i to rækker for at se forbryderen, der fulgtes af en skare hujende børn, blive transporteret forbi. Bønderne og deres kvinder stirrede på den anholdte mellem de to gendarmer med hadske glimt i øjnene og med lyst til at kaste sten på ham, flænge huden af ham med deres negle og knuse ham under deres fødder. De spurgte hinanden, om han havde stjålet eller myrdet. Slagteren, en tidligere spahi, forsikrede:

"Det er en desertør."

Tobakshandleren troede at genkende ham som en mand, der samme morgen havde givet ham en falsk halvtreds-centimer, og isenkræmmeren følte sig ganske overbevist om, at det var enken Malets morder, som politiet havde ledt efter i et halvt år.

I sognerådets mødesal, hvor gendarmerne førte ham ind, genså Randel sognerådsformanden, der sad foran forhandlingsbordet med skolelæreren ved siden af sig.

"Se, se!" udbrød han, "er De allerede der? Ja, jeg sagde jo, at jeg ville lade Dem anholde. Nå, gendarm, hvad er det så med ham?"

Gendarmen svarede:

"Det er en landstryger, der hverken har hus eller hjem, hr. sognerådsformand. Han er blottet for eksistensmidler og har ingen penge på sig. Det siger han i alt fald. Han er anholdt for betleri og løsgængeri, men han er i besiddelse af gode attester og hans papirer er i orden."

"Lad mig se papirerne," sagde sognerådsformanden.

Han tog dem, læste dem igennem, læste dem nok en gang igennem, gav dem tilbage og befalede:

"Undersøg ham."

Han blev undersøgt, men man fandt intet. Sognerådsformanden så noget perpleks ud. Han spurgte arbejderen:

"Hvad bestilte De i morges på landevejen?"

"Jeg søgte arbejde."

"Arbejde? På landevejen?"

"Hvorledes skulle jeg bære mig ad med at få noget, hvis jeg skjulte mig i skovene?"

De stirrede begge hinanden lige ind i ansigtet med samme had som to dyr af forskellig race.

Øvrighedspersonen fortsatte:

"Jeg sætter Dem i frihed, men pas på, at jeg ikke får fat på Dem igen!"

Tømrersvenden svarede:

"Jeg så helst, at De beholdt mig. Jeg har fået nok af at strejfe om på landevejene."

Sognerådsformanden befalede med en streng mine: "Hold bøtte!"

Så vendte han sig om til gendarmerne og gav dem sine ordrer:

"Vil I føre denne mand to hundrede meter uden for landsbyen og lade ham fortsætte sin vej."

Svenden sagde:

"Giv mig i det mindste noget at spise."

Sognerådsformanden blev forarget:

"Det manglede bare, at vi ovenikøbet skulle ernære Dem! Ha! Ha! Ha! Den var s'gu godt regnet ud."

Men Randel svarede i en fast tone:

"Hvis De bliver ved med at lade mig sulte, tvinger De mig til at gøre en ulykke. Så meget desto værre, hvis det kommer til at gå ud over jer andre."

Sognerådsformanden havde rejst sig.

"Skynd jer at føre ham bort," sagde han, "ellers ender det med, at jeg bliver gal i hovedet."

De to gendarmer tog tømrersvenden i armene og trak af med ham. Han lod dem gøre, hvad de ville, blev på ny transporteret

gennem landsbyen og stod atter midt ude på landevejen, to hundrede meter fra landsbyens grænsesten.

Gendarmerne sagde til ham:

"Se så, skrub så af og se til, at jeg ikke træffer Dem oftere her i sognet ellers kommer der til at vanke af en anden tønde."

Randel gav sig til at gå uden at svare og uden at vide, hvor han gik hen. Han gik lige frem efter næsen et kvarter eller tyve minutter. Han var så sløv og medtaget, at han ikke tænkte på noget som helst.

Men pludselig, idet han gik forbi et lille hus, hvis vindue stod på klem, mærkede han en duft af suppekød og blev stående.

Og sulten, en glubende, svimlende, vanvittig sult, skød op i ham og var lige ved at få ham til som et dyr at kaste sig ind imod muren.

Med høj, skældende røst sagde han:

"Denne gang *skal* I min salighed give mig noget!"

Og med sin kæp gav han sig til at banke løs på døren. Ingen svarede. Han bankede endnu stærkere og råbte:

"Hej, hej, derinde! Luk op! Halløj!"

Intet rørte sig. Han gik hen til vinduet og skubbede det helt op; den indelukkede, lumre køkkenluft, der lugtede af varm suppe, kogt kød og kål, strømmede ud i den kolde luft udenfor.

Med et sæt svang tømrersvenden sig ind i værelset. Der var sat to kuverter frem på bordet. Beboerne var formodentlig gået til messe og havde ladet deres middagsmad, en god fed søndagssuppe med grøntsager, blive stående over ilden.

På kaminhylden lå et helt frisk brød mellem to flasker, der så ud til at være fulde.

Randel kastede sig først over brødet, brød det itu med en voldsomhed, som om det var et menneske, han kvalte, og gav sig til at hugge i sig i store mundfulde, som han sank uden at tygge.

Men lugten af kødet drog ham med en uimodståelig kraft hen til ildstedet. Han tog låget af gryden, stak sin gaffel derned og halede et stort stykke oksekød op. Derpå tog han kål, gulerødder og løg, lige indtil hans tallerken var blevet fuld. Så stillede han den hen på bordet, satte sig foran den, skar kødet i fire stykker og begyndte at spise til middag, som om han var hjemme hos sig selv. Da han næsten havde slugt hele stykket foruden en mængde grøntsager, mærkede han, at han var tørstig, og han gik hen og hentede den ene af de to flasker vin.

Da han havde skænket i sit glas, så han, at det var brændevin. Nå, lige meget, det var varmt, det ville gennemvarme ham, det ville gøre godt, når man sådan havde frosset – – og han drak.

Han syntes, at det smagte herligt, for han var blevet fuldstændig afvænnet med det. Han skænkede sig på ny et glas fuldt og tømte det i to drag. Næsten i samme øjeblik følte han sig glad; brændevinen gjorde ham oprømt, som om en stor lykke var blevet hældt ned i maven på ham.

Han blev ved at spise, men ikke længere så hurtigt. Han gav sig tid til at tygge og dyppede brødet i suppen. Huden brændte på hele hans legeme, men mest oppe i panden, hvor blodet bankede.

Pludselig hørte han en kirkeklokke begynde at ringe langt borte. Det var messen, som var forbi, og snarere af instinkt end af frygt, det forsigtigheds-instinkt, der leder alle væsener, når de er i fare, og gør dem skarpsynede, fik tømrersvenden til at

fare op. Han puttede brødet i den ene lomme og brændevinsflasken i den anden, sneg sig hen til vinduet og så ud på vejen.

Den lå endnu ganske øde. Han sprang ud og gav sig atter til at gå. Men i stedet for at følge landevejen, flygtede han tværs over markerne hen imod en lille skov, han havde fået øje på.

Han følte sig spændstig, stærk og munter. Han var tilfreds med, hvad han havde gjort, og han var blevet så smidig, at han med samlede fødder i ét sæt svang sig over markleddene.

Så snart han var kommet ind under træerne, trak han brændevinsflasken op af lommen og gav sig atter til at drikke i store slurke, medens han stadig vandrede videre. Hans tanker begyndte at omtåges, hans øjne blev slørede og hans ben elastiske, som om det var stålfjedre.

Han nynnede på en gammel folkevise:

Hej didelidum
plukke jordbær
plukke jordbær
hej didelidum.

Han gik nu på noget tæt, fugtigt og frisk mos, og dette bløde tæppe under fødderne gav ham en vanvittig lyst til at slå kolbøtter som den gang, han var barn.

Han tog tilløb, vendte en vejrmølle, rettede sig op og begyndte forfra. Mellem hver kolbøtte sang han af fuld hals:

Hej, didelidum!
Plukke jordbær.
Plukke jordbær.
Hej, didelidum!

På én gang var han nået til kanten af en hulvej, og nede på vejen fik han øje på et stort, kraftigt pigebarn, en malkepige, der var på vej hjem til landsbyen med to spande mælk, en i hver hånd.

Han bøjede sig frem over skrænten og stirrede på hende med spændte øjne som en hund, der ser en vagtel.

Hun opdagede ham, løftede hovedet op imod ham og gav sig til at le, idet hun råbte til ham:

"Er det Dem, der synger sådan?"

Han svarede ikke, men sprang lige ned i kløften, skønt skrænten var i det mindste seks fod høj.

Da hun pludselig så ham stå foran sig, sagde hun:

"Uh ha, hvor De gjorde mig bange!"

Men han hørte det ikke. Han var fuld, han var gal, dirrende af en anden og mere forslugen trang end sultens, hidset af alkohol, blindet af et raseri, der kun findes hos en mand, som i to måneder har måttet undvære alt, og som er drukken og ung og fyrig og fortæres af alle de lyster, naturen nedlægger i et kraftigt mandslegeme.

Pigen veg tilbage for ham, hun blev forskrækket over hans ansigt, hans øjne, hans åbentstående mund og fremstrakte hænder.

Han greb hende om skuldrene og uden at sige et ord væltede han hende omkuld på vejen.

Hun tabte sine spande, der med stort spektakel rullede hen ad vejen, medens al mælken flød ud, og gav sig til at skrige. Men da hun forstod, at det ikke kunne nytte at råbe om hjælp, eftersom der ingen var i nærheden, og mærkede, at det ikke var hendes liv, det gjaldt, gav hun efter uden at gøre videre

modstand og uden at blive synderlig vred, for han var stærk, knøsen, skønt næsten for brutal.

Da hun atter havde rejst sig, fyldte tanken om spandene og den spildte mælk hende på én gang med et vildt raseri. Hun tog sin træsko af den ene fod og kastede sig over manden for at slå hovedet i stykker på ham, hvis han ikke betalte hende mælken.

Men han fattede ikke meningen med dette hastige angreb, han var blevet halvt ædru og følte sig pludselig rædselsslagen over, hvad han havde gjort. Han tabte fuldstændig hovedet og satte i rend ind over markerne, medens hun kastede sten efter ham; et par af dem ramte ham i ryggen.

Han løb længe, længe, så blev han så træt, så træt som aldrig før. Hans ben blev så slappe, at de næsten ikke længere formåede at bære ham. Alle hans tanker flød ud i ét, han mistede erindringen om alt og kunne ikke længere reflektere over noget som helst.

Han satte sig ved foden af et træ.

Da der var gået fem minutter, sov han sødeligt.

Han blev vækket ved et hårdt stød, og da han åbnede øjnene, så han to skinnende blanke, trekantede hatte bøjet ned over sig. Det var gendarmerne fra om morgenen; de holdt fast på ham og var i færd med at binde hans hænder.

"Jeg vidste nok, at jeg skulle få fat på dig igen!" sagde den ene af dem i en overlegen, spottende tone.

Randel rejste sig uden at svare et ord. Gendarmerne ruskede i ham og var parate til at overfuse ham, hvis han gjorde den mindste bevægelse, for han var nu deres bytte, han var blevet et stykke fængselsvildt, som de havde indfanget og ikke længere agtede at give slip på.

"Afsted!" befalede gendarmen.

De begyndte at gå. Aftenen faldt på og efterårets tusmørke bredte sig tungt og uhyggeligt ud over jorden.

Da der var gået en halv time, nåede de landsbyen.

Alle døre stod åbne, for rygtet om begivenhederne havde bredt sig. Både bønderne og deres koner var opirrede af vrede, som om hver af dem var blevet bestjålet, som om hver af dem var blevet voldtaget, og de ville se banditten blive ført tilbage for at kunne slynge deres skældsord efter ham.

Det var en eneste hujen, der begyndte ved det første hus og først endte uden for sognerådets sal, hvor sognerådsformanden ventede. Også han følte sig hævnet på landstrygeren.

Så snart han fik øje på ham, råbte han ham i møde:

"Ha, ha, min fine ven, nu er vi den nok!"

Han gned sig i hænderne og følte sig ganske ualmindelig tilfreds.

Han fortsatte:

"Jeg sagde det nok, jeg sagde det nok! Jeg kunne straks se det, da jeg mødte ham på landevejen."

Og med fordoblet fryd tilføjede han:

"Å, din kæltring! Å, din kæltring, du får dine tyve år, det kan du stole på, min ven!"

Marquis'en af Fumerol

Roger de Tourneville sad overskrævs på en stol midt i en kreds af venner. I den ene hånd havde han en cigar, hvoraf han tid til anden tog et drag og bagefter pustede en lille røgsky fra sig.

"... Vi sad til bords, da der blev bragt et brev ind; papa lukkede det op. I kender nok papa, I ved, at han betragter sig som kongedømmets tillidsmand i Frankrig. Jeg for mit vedkommende kalder ham altid for Don Quixote, fordi han i tolv år har kæmpet imod republikkens vejrmøller uden rigtig at vide, om det var på bourbonernes eller orléansernes vegne. Nu bryder han sin lanse i orléansernes navn alene, fordi der ikke mere er andre end dem. I hvert tilfælde tror papa, at han er Frankrigs første adelsmand, den mest indflydelsesrige, partiets overhoved; og da han er uafsættelig senator, har han indtrykket af, at kongerne i de lande, der omgiver os, sidder på meget lidt sikre troner.

Hvad mama angår, så har hun papas sjæl, kongedømmets og religionens sjæl, Guds højre arm på jorden, alle slet tænkendes svøbe.

Der blev altså bragt et brev ind, medens vi sad til bords. Papa lukkede det op og læste det, så så han over på mama og sagde:

"Deres broder ligger på sit yderste."

Mama blegnede. Der blev næsten aldrig talt om min onkel hjemme. Jeg for mit vedkommende- kendte ham aldeles ikke. Jeg vidste kun, hvad rygtet fortalte, at han førte et udsvævende liv. Efter at han havde ødslet sin formue væk på en masse

kvinder, havde han nu kun to elskerinder, som han levede med i en lille lejlighed i Rue des Martyrs.

Han havde tidligere været pair af Frankrig og kavalerioberst og han troede hverken på Gud eller Djævlen, sagdes der. Da han altså tvivlede om, at der eksisterede et liv efter døden, benyttede han sig på alle mulige måder af det, han havde her på jorden, og han var blevet mamas stadige smertensbarn.

Hun sagde:

"Ræk mig brevet, Paul."

Da hun havde læst det, spurgte jeg, om jeg måtte se det.

Det lød således:

"Majet ærede hr. greve!

"Jai tror, det er min pligt at lade dem vide, at Deres bror, markien af Fumerol, er, ved at dø. Måske vil De tage Deres forholdsregler og glem ikke, at jai har ladet Dem det vide.

Med majen agtelse

Ærbødist

Mélanie."

Papa mumlede:

"Der må gøres noget. Det er min pligt at våge over Deres broders sidste øjeblikke."

Mama svarede:

"Jeg vil sende bud efter abbed Poivron og spørge ham til råds og derefter går jeg hen til min broder sammen med abbeden og Roger. De, Paul, skal blive her. De må ikke kompromittere Dem. En kvinde kan gøre og bør gøre den slags ting, men for en mand i Deres politiske stilling er det noget ganske andet. En

modstander kunne nemt benytte sig af et i sig selv så rosværdigt skridt til at skade Dem."

"De har ret," sagde papa, "gør, som De finder det rigtigt, kære veninde. "

Et kvarter senere blev abbed Poivron meldt, og situationen blev forklaret, gennemgået og drøftet fra alle synspunkter.

Hvis marquis'en af Fumerol, et af Frankrigs største navne, døde uden religionens trøst, ville det ganske sikkert være et forfærdeligt slag for adelen i almindelighed og for grev de Tourneville i særdeleshed. Fritænkerne ville triumfere. De ildesindede blade ville opløfte et sejrsråb, min moders navn ville blive slæbt gennem skarnet og gennem den socialistiske presses spalter og min faders navn oversprøjtet med smuds. Det var umuligt, at noget sådant skulle ske.

Følgelig blev et korstog øjeblikkelig bestemt. Det blev ledet af abbed Poivron, en lille, fyldig og soigneret, let parfumeret præst, således som en præst bør være ved en stor kirke i et rigt og adeligt kvarter.

Det blev besluttet, at vi først skulle opsøge denne Mélanie, som havde skrevet brevet, og som måtte være husets portnerske eller min onkels tjenestepige.

Jeg blev sendt ud som spejder. Det var et hus på syv etager, jeg gik ind i en mørk gang, hvori jeg med stort besvær opdagede portnerens sorte hul.

Portneren målte mig mistroisk. Jeg spurgte:

"Træffer jeg frk. Mélanie?"

"Kender hende ikke."

"Så? Jeg har da fået et brev fra hende."

"Det er meget muligt, men jeg kender hende ikke. – Det er vel en eller anden "holdt" dame, De spørger efter?"

"Nej, jeg antager, at hun er tjenestepige. Hun har skrevet til mig angående en plads."

"En tjenestepige? … En tjenestepige? Nå, det er måske marquis'ens. De kan jo gå op og høre ad. Det er femte sal til venstre."

Da det ikke var et løsagtigt fruentimmer, jeg spurgte efter, blev han mere elskværdig. Han kom ud af sit hul og fulgte mig hen til trappen; han var lang og mager med hvide bakkenbarter og majestætiske bevægelser. Han lignede en degn.

Jeg steg op ad den smalle, fedtede trappe, hvis rækværk jeg ikke turde røre ved, og bankede diskret tre gange på døren til venstre på femte sal.

Den blev straks lukket op, og en svær, snavset kone viste sig for mig. Hun bredte armene ud og støttede sig med en hånd på hver af dørstolperne for at spærre indgangen for mig.

Hun brummede svagt:

"Hvem søger De?"

"Er det Dem, der hedder Mélanie?"

"Ja."

"Jeg er vicomte de Tourneville."

"Nå, det er godt. Værs'go at komme indenfor."

"Ja, men … min moder venter nedenfor sammen med en præst."

"Det er godt … så gå ned og hent hende. Men lad være med at sige noget til portneren."

Jeg skyndte mig ned og hentede mama og abbeden. Det forekom mig, at jeg hørte andre skridt bagved os.

Så snart vi var blevet lukket ind i køkkenet, bød Mélanie os stole, og vi satte os alle sammen for at overveje, hvorledes vi skulle gribe sagen an.

"Er det meget slemt med ham?" spurgte mama.

"Ih ja, frue, det er det rigtignok. Han har såmænd ikke langt igen."

"Tror De, at han ville være tilbøjelig til at tage imod en præst?"

"Nej ... det tror jeg ikke."

"Kan jeg gå ind til ham?"

"Ja ... det kan fruen jo godt ... men ... frøknerne er derinde."

"Hvilke frøkner?"

"Hans ... hans ... ja, hans små veninder."

"Nå, således!"

Mama var blevet ildrød i hovedet.

Abbed Poivron havde slået øjnene ned.

Det begyndte at more mig, og jeg sagde:

"Skal jeg ikke hellere gå først ind? Så kan vi jo se, hvorledes han modtager mig, og måske kan jeg forberede ham lidt."

Mama, der stolede blindt på mig, sagde:

"Ja, gør det, mit barn."

I det samme blev en dør lukket op et eller andet sted, og en kvindestemme råbte:

"Mélanie!"

Den tykke pige styrtede ud og svarede:

"Ja, hvad er der, frøken Clara?"

"Omeletten, skynd Dem!"

"Den skal være der om et øjeblik."

Hun kom tilbage til os og forklarede:

"Det er en osteomelet, som de har bestilt til klokken to som en slags mellemmad."

Og hun skyndte sig at slå æggene op i et salatfad og gav sig ivrigt til at piske dem.

Jeg gik ud på trappegangen og trak i klokkestrengen for officielt at melde min ankomst.

Mélanie lukkede op for mig, bad mig tage plads på en stol i entréen og gik ind for at sige til min onkel, at jeg var der. Lidt efter kom hun tilbage og bad mig gå indenfor.

Abbeden skjulte sig bag ved døren for at dukke frem, så snart jeg gjorde tegn til ham.

Jeg blev yderst overrasket ved at se min onkel. Han var meget smuk, meget højtidelig, meget flot, den gamle levemand.

Han mere lå end sad i en stor lænestol med benene svøbt ind i et tæppe og med hænderne, et par lange, blege hænder, hvilende på stolens arme. Med en sand bibelsk værdighed ventede han på døden. Hans hvide skæg faldt ud over hans bryst, og hans hår, der også var helt hvidt, flød sammen med skægget ned over kinderne.

Bag ved hans lænestol, som for at forsvare ham imod mig, stod to unge kvinder, to små og buttede kvinder, og stirrede på mig med frække skøgeblikke. Som de stod dér ved siden af den døende i klare morgenkjoler, med håret sat op, som det kunne bedst, og med guldbroderede, orientalske tøfler, der viste anklerne og silkestrømperne, lignede de umoralitetens repræsentanter på et symbolsk maleri. Mellem lænestolen og sengen stod et lille bord, der var dækket med en dug, to tallerkener, to glas, to knive og to gafler, og ventede på

osteomeletten, som for et øjeblik siden var blevet bestilt hos Mélanie.

Med en svag, kortåndet, men tydelig stemme sagde min onkel:

"Goddag, min dreng. Det er noget sent, du kommer for at besøge mig. Vort bekendtskab bliver ikke langt."

Jeg stammede:

"De må undskylde, onkel ... men det er ikke min skyld ..."

Han svarede:

"Nej, det ved jeg. Det er din faders og din deres moders skyld mere, end det er din ... Hvorledes har de det?"

"Tak, de har det rigtig godt. Da de fik at vide, at De var syg, sendte de mig herhen for at se til Dem."

"Se, se! Hvorfor kom de ikke selv?"

Jeg så op på de to kvinder og svarede i en blid tone:

"Det er ikke deres skyld, hvis de ikke er kommet, onkel. Men det ville være vanskeligt for min fader og umuligt for min moder at være her ..."

Den gamle svarede ikke, men løftede hånden op imod mig. Jeg tog den blege, kolde hånd og beholdt den i min.

Døren gik op; det var Mélanie, der kom ind med omeletten og stillede den på bordet. De to kvinder satte sig hen foran deres tallerkener og gav sig til at spise uden at tage øjnene fra mig.

Jeg sagde:

"Det ville være min moder en stor glæde, onkel, at kunne omfavne Dem."

Han mumlede:

"Ja, mig også ... jeg ville gerne ..."

Han tav. Jeg fandt intet at foreslå ham, og der hørtes intet mere uden gaflernes klirren på tallerkenerne og lyden af tyggeredskaberne, der var i virksomhed.

Abbeden, der stod og lyttede bag ved døren, så vor forlegenhed og troede, at slaget var vundet; han mente, at øjeblikket for hans mellemkomst var indtruffet, og viste sig.

Min onkel blev så forbløffet over denne tilsynekomst, at han først blev siddende ganske ubevægelig. Så åbnede han munden, som om han ville sluge præsten, og skreg med en stærk, dyb og rasende røst:

"Hvad har De her at gøre?"

Abbeden, der var vant til den slags vanskelige situationer, gik et par skridt videre frem, idet han mumlede:

"Jeg kommer i Deres søsters navn, hr. marquis. Det er hende, som sender mig til Dem … hun ville være så lykkelig, hr. marquis, hvis …"

Men marquis'en hørte ikke på ham. Han løftede den ene hånd, pegede med en pragtfuld, tragisk bevægelse på døren og sagde, ude af sig selv og snappende efter vejret:

"Gå Deres vej! … Gå Deres vej! … Gå Deres vej, De, sjæletyv! … Gå Deres vej, De, samvittighedskrænker! … Gå Deres vej, De, som ikke skammer Dem ved at bryde ind hos døende mennesker!"

Abbeden veg tilbage henimod døren, og jeg sluttede mig til min gejstligheds tilbagetog, medens de to kvinder, der følte sig hævnede, lod omeletten stå halvspist og rejste sig og stillede sig hen på hver side af min onkels lænestol. De lagde deres hænder på hans arme, dels for at berolige ham og dels for at beskytte ham mod familiens og religionens forbryderiske anslag.

Abbeden og jeg gik ud i køkkenet til mama. Mélanie bød os på ny stole.

"Jeg vidste nok, at det ikke ville gå af sig selv," sagde hun. "Vi må hitte på noget andet, ellers slipper han fra os."

Vi begyndte atter at overveje. Mama havde én mening, abbeden hævdede en anden, og jeg fremsatte en tredje.

En halv time måske havde vi således siddet og hviskende forhandlet, da pludselig et spektakel af møbler, der kastedes omkring, fik os til at fare op. Vi hørte min onkel skrige, endnu voldsommere og endnu heftigere end første gang.

Gennem dørene og skillevæggene opfangede vi tydeligt, hvad det var, han skreg:

"Herut! ... Herut! ... Kæltringer! ... Skurke! ... Slyngler! ... Herut! ... Herut!"

Mélanie styrtede ind, men kom straks efter tilbage for at hente hjælp. Jeg fo'r derind. Lige over for min onkel, som skreg af fuld hals, og som i sin vrede næsten havde rejst sig fra stolen, stod to mænd, den ene bag ved den anden, og så ud til at vente på, at han skulle dø af arrigskab.

På den lange, latterlige, sorte frakke, på de lange engelske sko, på ligheden med en skolelærer uden plads, på den lige opstående krave og det hvide slips, på det glatkæmmede hår og på det skinhellige fjæs, der er egent for alle bastard-religioners falske præster, genkendte jeg straks i den første en protestantisk præst.

Den anden var husets portner, som tilhørte den reformerte tro, og som var fulgt efter os og havde været vidne til vort nederlag, hvorpå han havde skyndt sig hen og hentet sin præst i håb om, at denne ville have mere held med sig.

Min onkel så ud, som om han var blevet vanvittig af raseri. Havde den katolske præst, hans forfædres præst, irriteret marquis'en af Fumerol, der var blevet fritænker, så gjorde synet af hans portners præst ham ganske ude af sig selv.

Jeg greb de to mænd om armene og kastede dem udenfor med en sådan kraft, at de i den smalle dør, der førte ud til trappen, slog hovederne to gange sammen, som om de ville kysse hinanden.

Derpå forsvandt også jeg og vendte tilbage til køkkenet, der var vort hovedkvarter, for at rådføre mig med min moder og abbeden.

Men Mélanie kom forfjamsket og klynkende løbende ud:

"Han dør ... han dør ... skynd Dem ... han dør!"

Min moder styrtede ind. Min onkel var faldet om på gulvet og lå ligeså lang han var uden at røre sig. Jeg troede virkelig, at han allerede var død.

Mama var storartet i det øjeblik! Hun gik lige hen til de to pigebørn, der knælede ved siden af min onkels legeme og prøvede på at løfte ham op. Med myndighed, værdighed og uimodståelig majestæt pegede hun på døren og sagde:

"Nu er det jeres tur til at forsvinde!"

Uden at komme med indvendinger, uden at sige et ord rejste de sig og gik. Jeg må tilføje, at jeg stod parat til at ekspedere dem ud på samme måde som præsten og portneren.

Så snart de var ude af døren, gav abbed Poivron min onkel den sidste olie, fremsagde alle de tilhørende bønner og tildelte ham syndsforladelse.

Mama lå på knæ ved siden af sin broder og hulkede.

Pludselig udbrød hun:

"Han har genkendt mig. Han trykkede min hånd. Jeg er vis på, at han kendte mig!!! … og at han takkede mig! … Å, min Gud, hvilken glæde!"

Stakkels mama! Hvis hun havde forstået, til hvem denne tak var rettet, og hvad der blev takket for!

Min onkel blev lagt op på sin seng. Denne gang var han rigtig død.

"Undskyld, frue," sagde Mélanie, "men vi har ingen lagner at begrave ham i. Alt linnedet tilhører frøknerne."

Jeg så på omeletten, som de ikke havde fået spist op, og jeg havde på samme tid lyst til både at le og græde. Der gives underlige stemninger her i livet!

Vi gjorde naturligvis en pragtfuld begravelse for min onkel. Der blev holdt fem taler ved graven. Senator, baron de Croisselle beviste i beundringsværdige, formfuldendte vendinger, at Gud altid vender sejrende tilbage i enhver racesjæl, selv om den et øjeblik er faret vild. Alle medlemmerne af det royalistiske og katolske parti fulgte efter kisten, strålende af sejrsglæde og drøftende den skønne død, der havde afsluttet denne lidt uregelmæssige tilværelse."

Vicomte Roger tav. Der blev lét rundt omkring ham.

"Ja!" var der én, der sagde, "det er den sædvanlige historie! Således går det med alle omvendelser *in ekstremis*."

I skoven

Mairen skulle lige til at sætte sig til frokostbordet, da han fik besked om, at skovfogeden ventede på ham i mairiet sammen med to fanger.

Han gik straks derhen, og dér stod ganske rigtig skovfogeden, fa'r Hochedur og passede med en streng mine på et par modne borgerfolk.

Manden, der var tyk, rødnæset og hvidhåret, så ganske overvældet ud, medens konen, et lille, søndagspyntet, buttet og rundt kvindemenneske med blanke kinder, sendte den øvrighedens repræsentant, der havde anholdt dem, nogle trodsige blikke.

Mairen spurgte:

"Hvad er der i vejen, fa'r Hochedur?"

Skovfogeden aflagde sin rapport.

Han var gået ud om morgenen til sædvanlig tid for at gøre sin runde i skovene ved Champioux lige til grænsen af Argenteuil. Til at begynde med havde han ikke fundet noget som helst bemærkelsesværdigt ud over, at det var smukt vejr, og at kornet stod godt, da Bredels søn, der hakkede i sin vinmark, råbte til ham:

"Hej, fa'r Hochedur, skynd Dem ind i skoven lige ved det første krat, så skal De se et par turtelduer, der mindst er hundrede og tredive år tilsammen!"

Han var gået i den angivne retning og havde listet sig ind i krattet, hvor han hørte ord og suk, der fik ham til at formode, at

parret var i fuld gang med at krænke den offentlige blufærdighed.

Han krøb forsigtigt videre på alle fire, som når det gjaldt om at komme bag på en krybskytte, og overraskede parret, ligesom det var i færd med at give efter for sine instinkter.

Mairen betragtede forbløffet de to anholdte. Manden kunne vel være tresindstyve år og konen i det mindste fem og halvtreds.

Han gav sig til at spørge dem ud, idet han begyndte med den mandlige part, der svarede med en så svag stemme, at det knapt kunne høres.

"Deres navn?"

"Nicolas Beaurain."

"Stilling?"

"Manufakturhandler, Rue des Martyrs, Paris."

"Hvad var det, De bestilte i skoven?"

Manufakturhandleren stod stum med hovedet sænket ned imod sin tykke mave hænderne hængende fladt ned ad lårene.

Mairen fortsatte:

"Nægter De, at det forholder sig således, som rapporten lyder?"

"Nej."

"De tilstår altså?"

"Ja."

"Hvad har De at sige til Deres forsvar?"

"Ingenting."

"Hvor har De truffet Deres medskyldige?"

"Det er min kone."

"Deres kone?"

"Ja."

"Så ... så ... så lever De altså ikke sammen ... i Paris?"

"Jo, undskyld, vi lever sammen."

"Ja, men så ... så må De jo være gal, min gode mand, bindegal, at De vil udsætte Dem for at blive overrasket, midt i skoven, klokken ti om morgenen."

Manufakturhandleren syntes at være lige ved at give sig til at græde af skamfuldhed. Han mumlede:

"Det var hende, som ville! Jeg sagde til hende, at det var meningsløst. Men når en kvinde først har sat sig noget i hovedet ... så ved De nok ... så bliver det dér."

Mairen, der satte pris på en lidt vovet vittighed, smilede og svarede:

"Ja, var det bare blevet dér, så havde der ikke været noget i vejen."

Denne bemærkning fik vreden til at skyde op i manufakturhandleren. Han vendte sig om til sin kone og sagde:

"Dér ser du, hvad dine poetiske sværmerier har ført os til. Nu sidder vi net i det. Vi bliver trukket for retten ... for krænkelse af den offentlige blufærdighed ... og det i vor alder! Vi bliver nødt til at lukke butikken, sælge kunderne og flytte hen i et andet kvarter! Jo ... det er en rar redelighed!"

Konen rejste sig og uden at se på sin mand, uden forlegenhed, uden overflødigt snerperi og næsten uden tøven begyndte hun på sin forklaring:

"Ja, herregud, jeg ved godt, at vi er latterlige. Men vil De ikke nok give mig lov til at tale min sag som en advokat, eller rettere som en stakkels kvinde? Jeg håber, at De så bagefter vil lade os

slippe for videre tiltale og spare os for skammen ved at blive slæbt for retten.

I sin tid, da jeg var ung, gjorde jeg en søndag bekendtskab med Beaurain, netop her i denne egn. Han var ansat i en manufakturhandel og jeg var ekspeditrice i en konfektionsforretning. Jeg husker det ligeså tydeligt, som om det var i går. Jeg tog af og til herud for at tilbringe søndagen i det frie sammen med en veninde, som hed Rose Levêque, og som jeg boede sammen med i Rue Pigalle. Rose havde en god ven, men det havde jeg ikke. Det var ham, som tog os med herud. En søndag fortalte han mig leende, at han næste dag ville bringe en af sine kammerater med. Jeg forstod nok, hvad meningen var, men jeg svarede, at det var ikke til nogen nytte. Jeg var en pæn pige.

Den næste dag traf vi altså Beaurain på jernbanestationen. Han så rigtig godt ud den gang. Men jeg var fast besluttet på ikke at give efter for ham, og det gjorde jeg heller ikke.

Vi stod af ved Bezons. Det var et herligt vejr, sådan et vejr, der fryder én lige ind i hjertet. Jeg har det nu sådan – og havde det allerede den gang sådan – at når solen skinner, så bliver jeg så dum, at det er til at græde over, og når jeg så tilmed er på landet, taber jeg fuldstændig hovedet. De grønne blade, fuglene, der kvidrer, kornet, der bølger for vinden, svalerne, der flyver afsted oppe over hovedet på én, duften af græsset, valmuerne, margueritterne, alt det gør mig aldeles vanvittig! Det er ligesom champagne, når man ikke er vant til det!

Det var altså et dejligt, mildt og yndigt vejr. Solen skinnede, så at det var en lyst at se på, og luften var herlig at indånde. Rose og Simon kyssede hvert øjeblik hinanden. Det gjorde et

løjerligt indtryk på mig at se dem således. Beaurain og jeg gik bagefter dem uden at tale noget videre sammen. Når man ikke kender hinanden, har man ondt ved at finde noget at sige til hinanden. Han så så beskeden ud, den unge mand, og det morede mig at se ham så forlegen. Vi var snart nåede ud til skoven. Der var ligeså køligt som i et bad, og vi satte os alle sammen i græsset.

Rose og hendes ven gjorde nar ad mig, fordi jeg så så streng ud. De kan nok begribe, at jeg ikke kunne være anderledes. Og så begyndte de atter at kysse hinanden uden at genere sig den mindste smule, aldeles som om vi slet ikke var med. Så gav de sig til at hviske sammen, og så rejste de sig og gik deres vej længere ind i skoven uden at sige noget. De kan nok tænke Dem hvad for et tosset ansigt, jeg satte op, da jeg blev alene tilbage med den unge mand, som jeg var sammen med for første gang. Jeg følte mig så forvirret ved at se dem gå, at det gav mig mod, og jeg gav mig til at snakke.

Jeg spurgte ham, hvad han tog sig for, og han svarede, at han var ansat i en manufakturforretning, som jeg fortalte Dem for lidt siden. Vi passiarede altså lidt sammen, det gjorde ham dristig og han ville tage sig nogle friheder, men jeg viftede ham af, og det så det kunne blive til noget! Er det ikke sandt, Beaurain?"

Beaurain så flov ned på sine fødder og svarede ikke.

Hun fortsatte:

"Så forstod han, at jeg var en dydig pige og gav sig til at gøre kur til mig på en pæn måde som en hæderlig mand. Fra den dag kom han igen hver søndag. Han var meget forelsket i mig, det

ved Gud han var. Og jeg holdt også meget af ham, meget! Han så virkelig så godt ud den gang.

Kort sagt, vi giftede os i september og begyndte på forretningen i Rue des Martyrs.

Det var sløje tider i mange år. Forretningen gik ikke, som den skulle, og vi havde ikke råd til at ture ud på landet. Vi vænnede os også af med det. Vi havde hovedet fuldt af så meget andet og tænkte mere på, om der var penge i kassen, end om der var blomster på marken. Lidt efter lidt blev vi gamle, uden at vi lagde mærke til det. Vi var alt for rolige og satte til at tænke på kærlighed. Man savner ikke noget, så længe man endnu ikke har opdaget, at man ikke har det.

Omsider blev udsigterne lysere. Forretningen gik bedre, og vi kunne roligt se fremtiden i møde. Så var det, at der foregik noget i mig, noget, ser De, som jeg ikke en gang selv rigtig vidste, hvad var!

Jeg gav mig atter til at drømme ligesom den gang, jeg var en lille skolepige. Når jeg så de små vogne med blomster, som de trækker rundt med i gaderne, fik jeg tårer i øjnene. Duften af violerne trængte ind i butikken til mig, ind bag ved kassen og fik mit hjerte til at banke. Så rejste jeg mig og stillede mig hen i døren for at se på den blå himmel mellem tagene. Når man står nede på gaden og ser op på himlen, så ligner den en flod, en lang flod, der snor sig hen over Paris; og svalerne farer frem og tilbage ligesom fisk. Det er rædsomt dumt sådan noget, når man først er kommet i min alder! Men hvad skal man sige til det? Når man har arbejdet hele sit liv, så kommer der et øjeblik, hvor det går op for én, at man kunne have gjort noget andet, og så fortryder man, ak ja, så fortryder man! Tænk bare på, at jeg i

tyve år kunne have ladet mig kysse ude i skoven, ligesom andre, ligesom andre kvinder! Jeg drømte om, hvor dejligt det måtte være at lægge sig i græsset og have én, der holder af én, ved siden af sig. Både dag og nat tænkte jeg på det! Jeg drømte om måneskin og klart vand, så at jeg næsten fik lyst til at drukne mig.

I begyndelsen turde jeg slet ikke tale om det til Beaurain. Jeg vidste godt, at han ville gøre nar ad mig, og at han ville sende mig ud i butikken til mine nåle og min tråd. Desuden, når jeg skal være ganske ærlig, var min forelskelse i ham næsten gået helt over. Men når jeg så mig selv i spejlet, kunne jeg nok forstå, at jeg heller ikke mere kunne vente, at nogen ville forelske sig i mig.

Til sidst tog jeg min beslutning og foreslog ham, at vi skulle tage en tur ud på landet, ud til de steder, hvor vi havde lært hinanden at kende. Uden at nære nogen som helst mistanke gik han ind på mit forslag og i morges ved ni-tiden kom vi herud.

Men da jeg kom ud i det frie, var det, som om der blev vendt op og ned på alting og jeg blev ganske tummelumsk. En kvindes hjerte bliver aldrig gammelt, skal jeg sige Dem! Så sandt, som jeg står her, jeg så slet ikke mere min mand, som han nu er, men som han var den gang. Jeg var aldeles, som om jeg havde fået for meget at drikke. Jeg gav mig til at kysse ham. Han blev endnu mere forbavset, end om jeg havde gjort forsøg på at myrde ham. Han blev ved med at sige til mig: "Men er du blevet forrykt? Er du rent forrykt i dag? Hvad går der dog af dig?" Men jeg hørte ikke på, hvad han sagde, jeg hørte kun, hvad mit hjerte sagde … og jeg trak ham med ind i krattet … Ja, det er det hele! … Jeg har sagt sandheden … hele sandheden."

Mairen var en vittig mand; han rejste sig, smilede og sagde: "Gå i fred, lille frue, og synd ikke mere … i det grønne!"

Herberget

Ligesom alle de andre træherberger, der er opførte højt oppe i Alperne ved foden af isbræerne i de nøgne og stenede indskæringer, der skiller bjergenes hvide tinder, tjener Schwarenbach som tilflugtssted for de rejsende, som bestiger passagen over Gemmi.

I de seks måneder af året holdes det åbent og bebos af familien Jean Hauser, men så snart sneen begynder at dynge sig op og fylde dalene og gøre nedstigningen til Loëche ufarbar, drager familien, kvinderne, faderen og de tre sønner bort og lader den gamle fører, Gaspard Hari sammen med den unge fører, Ulrich Kunzi og den store bjerghund Sam blive tilbage for at passe på huset.

De to mænd og dyret bliver lige til foråret oppe i dette snefængsel uden anden udsigt end Balmhorns uhyre hvide skråning og omgivet af blege og skinnende tinder. De er indestængte, blokerede, begravede under sneen, der stiger op omkring dem og indhyller, favner og knuger det lille hus, hober sig op på taget, når op til vinduerne og spærrer døren.

Dagen var oprunden, da familien Hauser skulle drage ned til Loëche, for vinteren nærmede sig og nedstigningen begyndte at blive farlig.

Tre mulæsler, belæssede med tøj og bagage og ledede af de tre sønner, dannede fortroppen; derefter kom moderen, Jeanne Hauser og datteren, der begge red på det fjerde mulæsel.

Faderen kom sidst, ledsaget af de to førere, som plejede at følge familien til det sted, hvor nedstigningen begyndte.

De drejede først omkring den lille sø, der nu lå tilfrosset på bunden af det store bjerghul, som sænkede sig foran herberget, og kom derpå ind i dalen, der lå hvid som et lagen, til alle sider omsluttet af snetinder.

En flod af sol gød sig ud over denne knaldende hvide, iskolde ørken og fik den til at lyse koldt og blændende. Intet tegn på liv rørte sig i dette ocean af bjerge, ingen bevægelse sporedes i denne umådelige ensomhed, ingen lyd brød denne dybe stilhed.

Lidt efter lidt lod den unge fører, Ulrich Kunzi, en ung schweizer med lange ben, fa'r Hauser og den gamle Gaspard Hari sakke bagud og skridtede rask til for at indhente mulæslet med de to kvinder.

Den yngste af dem så ham komme og det så ud, som om hun kaldte på ham med sine bedrøvede øjne. Det var en lille, lyshåret bondepige, hvis mælkehvide kinder og blonde hår syntes bleget af de lange ophold mellem sne og is.

Da han havde nået dyret, der bar hende, lagde han sin hånd på dets kryds og fik det til at sagtne sin gang. Mo'r Hauser gav sig til at tale til ham og opremsede med uendelig omstændelighed en masse råd med hensyn til overvintringen. Det var første gang, at han skulle blive deroppe, medens den gamle Hari allerede havde tilbragt fjorten vintre under sneen i herberget ved Schwarenbach.

Ulrich Kunzi hørte tilsyneladende på hende, men det lod ikke til, at han forstod, hvad hun sagde, og han tog ikke øjnene fra den unge pige. Fra tid til anden svarede han: "Ja, javel, madam Hauser." Men hans tanker syntes at være langt borte og hans rolige ansigt var ganske ubevægeligt.

De var nåede til Daube-søen, hvis lange, frosne overflade strakte sig jævn og glat i dalens bund. Til højre hævede Daubenhorn sine stejle, sorte tinder ved siden af de uhyre ismarker ved Lämmern, hvorover Wildstrubel knejsede i al sin vælde.

Da de nærmede sig tragten ved Gemmi, hvori nedstigningen til Loëche begynder, fik de på én gang fri udsigt ud over alperne i Valais, hvorfra de var skilte, ved den dybe og brede Rhône-dal.

Det var i det fjerne et helt folk af hvide, ulige høje, afstumpede eller spidse toppe, der skinnede i solen. Mischabel med sine to horn, Wissehorns mægtige masse, det tunge Brunegghorn, Cervin, "Manddraberens" høje og frygtindgydende pyramide og Dent-Blanche, den uhyggelige kokette.

Lige nedenunder dem, i et vældigt hul, på bunden af en skrækkelig afgrund, øjnede de Loëche, hvis huse så ud som sandskorn, der var kastede ned i denne uhyre kløft, som afsluttes og lukkes af Gemmi, og hvis anden ende åbner sig ud mod Rhônen.

Mulæslet standsede ved begyndelsen af stien, der, som en underfuld og fantastisk slange snor sig ud og ind og frem og tilbage ned ad det stejle bjerg, helt ned til den lille, næsten usynlige landsby ved dets fod.

Kvinderne sprang ned i sneen.

De to gamle mænd havde indhentet dem.

"Nå," sagde fa'r Hauser, "farvel da. Vær nu ved godt mod og på gensyn til foråret!"

Den gamle Hari gentog:

"På gensyn til foråret!"

De kyssede hinanden. Derpå rakte madam Hauser sine kinder frem og den unge pige gjorde det samme.

Da det var Ulrich Kunzis tur, hviskede han ind i øret på Louise:

"Glem ikke dem deroppe."

Hun svarede: "Nej" så sagte, at han mere gættede end hørte det.

"Nå, ja så farvel," gentog Jean Hauser, "og god helsen!"

Han gik forbi kvinderne og begyndte at stige ned. De forsvandt snart alle tre ved stiens første omdrejning.

De to mænd begav sig på tilbagevejen til Schwarenbach.

De gik langsomt ved siden af hinanden uden at tale. Det var forbi, de var alene tilbage og skulle tilbringe fire eller fem måneder sammen ansigt til ansigt.

Omsider gav Gaspard Hari sig til at fortælle om sit liv vinteren forud. Han var blevet deroppe sammen med Michel Canol, der nu var alt for gammel til at indlade sig på det igen, der kan jo nemt ske et ulykkestilfælde under den lange ensomhed. De havde for øvrigt slet ikke kedet sig, det gjaldt blot om lige straks den allerførste dag at tage sit parti, så endte man med at finde på adspredelser og spil og meget andet tidsfordriv.

Med nedslagne øjne hørte Ulrich Kunzi på ham, medens han i tankerne fulgte de andre på deres vej over Gemmis afsatser ned mod dalen.

Snart fik de øje på herberget, der knapt synligt lå som en lille sort prik ved foden af den kæmpemæssige snebølge.

Da de lukkede døren op, fo'r Sam, den store krøllede hund, ud og gav sig til at springe omkring dem.

"Ja, min søn," sagde den gamle Gaspard, "nu har vi ingen fruentimmere mere, nu må vi selv sørge for middagen. Det er bedst, at du giver dig til at skrælle kartofler."

De satte sig på en træstol og begyndte at lave til til suppen.

Den næste dags formiddag forekom Ulrich Kunzi uendelig lang. Den gamle Hari røg og spyttede i ovnen, medens den unge mand stirrede ud gennem vinduet på det blændende hvide bjerg lige over for huset.

Om eftermiddagen gik han ud og vandrede den samme vej som dagen i forvejen. Han ledte på jorden efter sporene af muldyret, der havde båret de to kvinder. Da han var kommet hen til tragten ved Gemmi, lagde han sig på maven ud over afgrunden og så ned på Loëche.

Landsbyen dernede i bjergbrønden var endnu ikke dækket af sneen, skønt den nåede tæt ned til den. Den blev standset af fyrreskovene, der dannede et beskyttende bælte omkring den lille by. De lave huse lignede der oppe fra stenene på en mark.

Der nede, i et af disse grå huse, var nu den unge pige. I hvilket af dem? Ulrich Kunzi var alt for langt borte til at kunne skelne dem fra hinanden. Hvor gerne ville han ikke være steget derned, medens det endnu kunne lade sig gøre!

Men solen var forsvundet bag ved Wildstrubels høje tinde og den unge mand gik tilbage til herberget.

Fa'r Hari sad og røg. Da han så sin kammerat komme hjem, foreslog han ham et slag kort, og de satte sig lige over for hinanden, hver på sin side af bordet.

De spillede længe, så spiste de deres aftensmad og gik i seng.

De følgende dage var nøjagtigt som den første, klare og kolde uden ny sne. Den gamle Gaspard tilbragte sine eftermiddage

med at stirre efter ørnene og de få fugle, der vovede sig helt op mellem disse istinder, medens Ulrich regelmæssigt vendte tilbage til tragten ved Gemmi for at se ned på landsbyen. Om aftenen spillede de kort, dam eller terninger om forskellige smågenstande for at gøre spillet mere spændende.

En morgen kaldte Hari, der var stået først op, på sin kammerat. En dyb og let faldende sky af hvidt skum sænkede sig lydløst ned over dem og begravede dem lidt efter lidt under sit tætte og tunge, mosagtige tæppe. Det varede fire dage og fire nætter. De måtte gøre døren og vinduerne frie, udgrave en gang og hugge trin for at nå op til overfladen af dette kolde støv, som tolv timers frost havde gjort hårdere end isbræerne.

Fra nu af levede de som et par fanger, for de turde ikke vove sig videre langt uden for huset. De havde delt alt det daglige arbejde imellem sig og udførte det med stor regelmæssighed. Ulrich Kunzi havde påtaget sig at feje, vaske og skrubbe og alt, hvad der videre vedrørte rengøringen. Det var også ham, der huggede brænde, medens Gaspard lavede maden og holdt ilden ved lige.

Dette ensformige og daglige arbejde blev afbrudt af langvarigt kort- og terningespil. De kom aldrig op at skændes, dertil var de begge for rolige og fredsommelige. De havde ikke en gang anfald af dårligt humør, lige så lidt som de tænkte på at beklage sig, for de havde væbnet sig med et større lager tålmod til denne overvintring oppe mellem bjergene.

Af og til tog den gamle Gaspard sin bøsse og gik ud for at jage gemser. Fra tid til anden lykkedes det ham at få skud på én, og da var der fest og frisk steg i herberget i Schwarenbach.

En morgen vandrede han således afsted. Termometret udenfor stod på atten grader under frysepunktet. Solen var endnu ikke stået op og jægeren håbede på, at han kunne overliste dyrene i nærheden af Wildstrubel.

Ulrich, der blev alene tilbage, blev liggende i sin seng lige indtil klokken ti. Han var af naturen ikke morgenmand, men trængte til megen søvn; i den altid ivrige og morgenduelige gamle førers nærværelse turde han dog ikke give efter for sin tilbøjelighed i den retning.

Han spiste langsomt sin frokost i selskab med Sam, der også tilbragte sine dage og sine nætter med at halvsove foran ilden. Da det var besørget, følte han sig bedrøvet, ja næsten forskrækket over ensomheden og plagedes af længsel efter sit daglige slag kort, således som man længes, når man må give afkald på en vane, der har fået tid til at slå dybe rødder.

Til sidst gik han ud for at gå sin kammerat, der skulle komme hjem ved firetiden, et stykke i møde.

Sneen havde udjævnet den dybe dal, udfyldt kløfterne, udvisket de to søer og polstret bjergvæggene. Mellem de uhyre tinder fandtes nu kun en vældig, glat og blændende hvid isflade.

I de sidste tre uger havde Ulrich ikke været henne ved afgrunden, hvorfra han så ned til landsbyen. Han ville gå derhen, førend han begyndte at klatre op ad skråningen, der førte op mod Wildstrubel. Sneen var nu også nået til Loëche og husene, der var halvt begravede under den hvide kappe, kunne næsten ikke længere skimtes.

Han drejede til højre og begyndte at bestige bræen ved Lämmern. Han gik med lange bjergmandsskridt og slog med

sin jernbeslåede stok på sneen, der var lige så hård som sten. Og med sit gennemtrængende blik søgte han i det fjerne efter det lille, bevægelige sorte punkt, der skulle dukke frem på den hvide flade.

Da han var nået til kanten af bræen, standsede han og spurgte sig selv, om den gamle nu også var gået denne vej. Så fortsatte han med fremskyndede og mere urolige skridt sin gang.

Dagen hældede; sneen antog et rosenrødt skær og. En skarp, isnende vind fo'r i bratte stød hen over den hårde krystalflade. Ulrich kaldte, langt og skingrende.

Hans stemme slyngedes ud i dødsstilheden mellem bjergene, den bares langt bort udover det frosne skums dybe og ubevægelige bølger som et fugleskrig over havet; så sluktes den og intet svarede.

Han fortsatte sin vandring. Solen var sunket ned bag de store toppe, der af genskinnet fra himlen endnu var klædt i purpur, medens dalsænkningen blev grå. Og pludselig blev den unge mand bange. Han havde fornemmelsen af, at stilheden, kulden, ensomheden, bjergenes vinterdød trængte ind i ham og var ved at standse og fryse hans blod, stivne hans lemmer og forvandle ham til et ubevægeligt isvæsen. Og af alle kræfter gav han sig til at løbe i retning af herberget. Den gamle, tænkte han, måtte være kommet hjem under hans fraværelse. Han var bare gået en anden vej og sad nu foran ildstedet med en død gemse ved sine fødder.

Han fik snart øje på herberget, men ingen røg steg i vejret. Ulrich løb endnu hurtigere og rev døren op. Sam sprang muntert gøende op ad ham, men Gaspard Hari var ikke

kommet tilbage. – Kunzi snurrede forvildet et par gange rundt om sig selv, som om han ventede at finde sin kammerat skjult i en krog. Så tændte han ild og kogte suppen, stadig i håbet om at se den gamle mand komme igen.

Tid efter anden gik han udenfor for at se, om han ikke var til at øjne. Det var blevet nat, bjergenes glansløse nat, en bleg, gusten nat, som langt ude i horisonten oplyses af en tynd, gul halvmåne, der ser ud, som om den var lige ved at falde ned bag ved tinderne.

Skuffet gik den unge mand atter ind, satte sig foran ilden og varmede sine hænder og fødder, medens han i sine tanker gennemgik alle de ulykker, der kunne have ramt den gamle.

Gaspard kunne have brækket et ben, være faldet ned i et hul eller blot have trådt fejl og forvredet anklen. Og nu lå han derude i sneen, gennemtrængt og stiv af kulde, dødsensangst og forladt, måske råbende om hjælp, råbende af al sin magt ud i nattens stilhed.

Men hvor? Bjerget var så uhyre, så barskt, så farligt rundt omkring herberget og især på denne årstid, at ti eller tyve førere i otte dage måtte søge i alle retninger, hvis det skulle lykkes at finde en mand i disse vældige vidder.

Ulrich Kunzi besluttede sig ikke desto mindre til at tage afsted sammen med Sam, hvis Gaspard Hari endnu ikke var kommet tilbage mellem tolv og ét om morgenen.

Han gjorde sine forberedelser.

Han kom levnedsmidler til to dage i en sæk, tog sine jernkramper, rullede et langt, tyndt og stærkt reb om livet på sig, forsikrede sig om, at hans jernbeslåede stok var solid, og undersøgte øksen, hvormed han plejede at hugge trin ud i

sneen. Da det var besørget, satte han sig ned og ventede. Ilden brændte i kaminen; den store hund snorkede i skæret fra flammerne, og som et hjerte, der bankede, hamrede uret sit regelmæssige tik-tak i sin trækasse.

Han ventede, spændt lyttende for at opfange enhver lyd i det fjerne, og hver gang den lette vind strejfede taget og muren, fo'r han gysende sammen.

Klokken slog tolv, det gav et sæt i ham. Han følte, at han skælvede og at frygten fik magt over ham, og han satte vand over ilden for at stramme sig op med noget varm kaffe, inden han begav sig på vej.

Da uret slog ét, rejste han sig, vækkede Sam, lukkede døren op og vandrede afsted i retning af Wildstrubel. I fem timer blev han ved at stige opad, han klatrede op ad bjergvæggene ved hjælp af sine kramper, huggede trin i sneen og arbejdede sig stadig højere op. Flere gange måtte han hale hunden, der ikke selv kunne komme op ad de alt for stejle skrænter, efter sig ved enden af tovet. Klokken var omtrent seks, da han havde nået en af de tinder, hvor den gamle Gaspard plejede at søge op, når han var på gemsejagt.

Han ventede, til dagen gryede.

Himlen blev blegere over hans hoved og pludselig oplyste et underligt skær, hvis oprindelse det var umuligt at påvise, det uhyre hav af hvide tinder, der strakte sig hundreder af mile omkring ham. Det var, som om denne ubestemmelige lysning udgik fra selve sneen og spredtes i r rummet. Lidt efter lidt antog de højeste af de fjerneste tinder et sart rosenskær og den røde sol dukkede frem bag Berneralpernes tunge kæmper.

Ulrich Kunzi begav sig på vej. Han gik sammenbøjet som en jæger og ledte efter sporene af den gamle.

"Søg, Sam, søg!" sagde han til hunden.

Han steg atter ned ad bjerget, medens han spejdede ned i alle kløfter og af og til udstødte en langvarig kalden, der hurtigt døde bort i den tavse uendelighed. Han lagde øret mod jorden for at lytte, troede at skelne en stemme, gav sig til at løbe og kaldte på ny, men hørte intet mere og satte sig ned, udmattet og fortvivlet. Hen imod klokken tolv spiste han frokost og gav også Sam, der var lige så dødtræt som han selv, noget at spise.

Derpå begyndte han forfra på sin søgen.

Da aftenen faldt på, vandrede han endnu afsted, efter at have gennemstrejfet over halvtreds kilometer af bjergene. Da han var alt for langt borte fra herberget til at vende hjem og alt for træt til at slæbe sig længere, gravede han et hul i sneen og krøb sammen med hunden derned under et tæppe, som han havde bragt med. Skønt manden og dyret lagde sig tæt ind imod hinanden for at varme hinandens legemer, frøs de alligevel lige ind til marven.

Ulrich sov næsten ikke; han pintes af syner og af angst, og hans lemmer skælvede af kulde.

Det var lige ved at blive dag, da han atter rejste sig. Hans ben var så stive som jernstænger og hans sjæl så svag, at han var lige ved at skrige højt af angst, medens hans hjerte hamrede, så at han var nær ved at falde om, hver gang han troede at høre en eller anden lyd.

Han tænkte pludselig på, at han også kunne dø af kulde i denne ensomhed, og rædslen for en sådan død hidsede hans energi og genoplivede hans kræfter.

Han steg altså ned mod herberget. Flere gange faldt han, men rejste sig igen. Langt bag efter ham kom Sam, der humpede på tre ben.

Først klokken fire om eftermiddagen nåede han Schwarenbach. Huset var tomt. Den unge mand tændte ild op, spiste og faldt i søvn, så sløv af træthed, at han ikke længere tænkte på noget som helst.

Han sov længe, meget længe, en fast, uovervindelig søvn. Men på én gang rystede en stemme, et skrig, et navn: "Ulrich!" Ham ud af hans dybe dvale og fik ham til at fare op. Havde han drømt? Var det en kalden af den slags, der pludselig kan lyde i et ængsteligt sinds drømme? Nej, han hørte det endnu, dette dirrende skrig, det var gået ind gennem hans øre og havde forplantet sig til hele hans legeme, helt ud i spidsen af hans nervøse fingre. Han var vis på, at nogen havde skreget. En havde råbt: "Ulrich!" Han måtte være der udenfor, lige ved huset. Der var ingen tvivl mulig.

Han lukkede døren op og vrælede af sine lungers fulde kraft:

"Er det dig Gaspard?"

Intet svarede, ikke en lyd, ikke en mumlen, ikke en klynken, intet. Det var nat. Sneen var gustenbleg.

Det var begyndt at blæse, den isnende blæst, der knuser stenene og intet levende lader blive tilbage i disse forladte højder. Den kom. I barske stød, der var mere udtørrende og mere dødbringende end ørkenens udvind.

Atter skreg Ulrich:

"Gaspard! – Gaspard! – Gaspard!"

Han ventede. Alt vedblev at være tavst mellem bjergene.

En pludselig rædsel gik ham til marv og ben. Med et skrig fo'r han tilbage ind i stuen, smækkede døren i og skød slåen for; så faldt han rystende og skælvende om på en stol, fuldt og fast overbevist om, at det var hans kammerat, der havde kaldt på ham i det øjeblik, han opgav ånden.

Han var lige så sikker på det, som man er sikker på, at man lever, eller at man spiser sin mad.

Et eller andet sted, i et hul, i en af disse dybe kløfter, hvis ubesmittede hvidhed er mere uheldsvanger end et underjordisk mørke, havde den gamle Gaspard i to dage og tre nætter ligget og kæmpet med døden.

I to dage og tre nætter havde han våndet sig i dødskampen og i denne time var han død med tanken på sin kammerat. Og næppe var hans sjæl blevet frigjort, førend den var fløjet hen til herberget, hvor Ulrich lå og sov, og havde kaldt på ham på den forfærdelige og hemmelighedsfulde måde, hvorpå de døde sætter sig i forbindelse med de levende. Den havde skreget, denne sjæl uden stemme, skreget lige ind i den sovendes overvældede sind, den havde skreget sit sidste farvel eller sin bebrejdelse eller sin forbandelse over den mand, der ikke havde søgt nok.

Og Ulrich følte den tæt ved sig, ganske nær bag ved muren, bag ved døren, som han lige havde lukket. Han mærkede den i luften omkring sig som en natfugl, hvis vinger strejfer et oplyst vindue, og han var lige ved at give sig til at hyle af angst. Han ville flygte, men han turde ikke gå udenfor; han turde ikke og han ville aldrig mere få mod til det, for gengangeren ville blive ved med at vanke om, dag og nat, uden for herberget, lige indtil

den gamle førers lig var blevet fundet og begravet i indviet jord nede på kirkegården.

Dagen brød frem, og da solen skinnede ind ad vinduerne, fik Ulrich lidt af sin sikkerhed tilbage. Han tilberedte sit morgenmåltid og gav hunden noget mad i en skål. Da det var gjort, blev han siddende på en stol uden at røre sig og tænkte med et forpint hjerte på den gamle, der lå ude under sneen.

Så snart natten atter sænkede sig over bjergene, stormede nye rædsler ind på ham. Han havde rejst sig og var begyndt at gå frem og tilbage i det sorte køkken, der dårligt oplystes af skinnet af et tællelys. Med lange skridt blev han ved med at gå frem og tilbage, medens han lyttede og lyttede, om ikke det skrækkelige skrig fra den foregående nat på ny ville skære gennem stilheden udenfor.

Han følte sig alene, staklen, så alene som aldrig noget menneske nogensinde har været det! Han var alene i denne uhyre sne-ørken, alene to tusinde meter oppe over den beboede jord med dens menneskeboliger og dens urolige, støjende og myldrende liv, alene midt oppe i den iskolde himmel! En vanvittig trang til at flygte spændte hans nerver, blot flygte, lige meget hvorledes, kaste sig ud i afgrunden ned mod Loëche; men han turde ikke en gang lukke døren op, for han var vis på, at den anden, den døde, ville spærre vejen for ham for heller ikke selv at blive ene tilbage deroppe.

Henimod midnat satte han sig, træt af at gå og overvældet af spænding og dødsangst, på en stol og faldt i søvn. Han havde ikke vovet at gå rigtig til ro, for han frygtede sin seng, som man frygter et sted, der hjemsøges af onde ånder.

Men pludselig sønderrev det samme skærende skrig som aftenen forud hans øren, så skingrende, at han uvilkårlig strakte armene ud for at støde gengangeren fra sig. Ved denne bevægelse tabte han balancen og faldt bag over på ryggen med sin stol.

Sam, der blev vækket ved støjen, gav sig til at hyle som hunde hyler, når de bliver forskrækkede, og gav sig til at løbe rundt i rummet for at søge efter, hvor faren kom fra. Da den var kommet hen til døren, snusede den ind under den, brummede og pustede med hår og hale stående ret op i vejret.

Ude af sig selv havde Kunzi rejst sig og grebet stolen i det ene ben. Han svingede den i luften og råbte:

"Kom ikke ind, kom ikke ind, kom ikke ind, eller jeg dræber dig!"

Hunden, der blev hidset op ved denne trussel, gøede som en rasende mod den usynlige fjende, som dens herres stemme udæskede.

Lidt efter lidt blev dyret dog roligere og gik atter hen og lagde sig til rette foran ildstedet. Men det havde fået uro i kroppen og lå med løftet hoved og skinnende øjne, af og til udstødende en svag brummen.

Ulrich fik også på sin side lidt mere herredømme over sine sanser, men da han følte, at han var lige ved at besvime af skræk, gik han hen til skabet og hentede en flaske brændevin, hvoraf han drak flere glas, det ene lige efter det andet. Hans tanker omtågedes, hans mod voksede og en febrilsk glød strømmede gennem hans årer.

Den næste dag spiste han så godt som intet og indskrænkede sig til at drikke brændevin. Flere dage levede han på denne

måde i en fortsat rus. Hver gang tanken om Gaspard Hari dukkede op i ham, begyndte han atter at drikke lige indtil det øjeblik, da han døddrukken faldt omkuld. Og dér blev han liggende, sanseløs, ravende og snorkende med ansigtet mod gulvet. Men næppe havde virkningen af den hidsende og brændende drik begyndt at sætte sig, førend skriget, stadig det samme: "Ulrich!", vækkede ham som en kugle, der trængte ind i hans tinding. Endnu vaklende rejste han sig op, strakte hænderne frem for at finde noget at støtte sig til og kaldte Sam til hjælp! Men hunden, der syntes at være blevet lige så vanvittig som sin herre, styrtede hen til døren, kradsede på den med sine poter og gnavede på den med sine lange, hvide tænder, medens den unge mand med hovedet kastet tilbage og spændt strube, i fulde drag, således som man drikker koldt vand, når man har løbet og er blevet varm, nedsvælgede brændevinen, der om lidt på ny ville dysse hans tanker, hans hukommelse og hans svimlende rædsel i søvn.

I løbet af tre uger brugte han hele sin forsyning af alkohol. Men denne vedvarende rus havde kun sløvet hans rædsel, som nu, da han ikke længere havde midlerne til at døve den, vågnede i rasende vælde. Til at begynde med havde det kun været en fiks idé, men gennem den månedlange rus var den blevet hidset op, og dag for dag voksede den i den dybe ensomhed og borede sig som et vridbor dybt ind i ham. Han gik frem og tilbage i hytten som et dyr i sit bur, lagde hvert øjeblik sit øre til døren for at høre om den anden var udenfor og udfordrede ham tværs igennem muren.

Så snart han, overmandet af træthed, begyndte at falde hen, hørte han straks stemmen, der atter bragte ham på benene med

et sæt.

Endelig en nat, styrtede han i et pludseligt anfald af mod som hos kujoner, der er drevet til det yderste, hen til døren og rev den op for at tvinge den, som stod derude og kaldte, til at tie.

Han fik et koldt vindpust, der isnede igennem ham, lige i ansigtet og smækkede i en fart døren til igen og skød slåen for uden at lægge mærke til, at Sam havde benyttet øjeblikket til at slippe udenfor. Derpå kastede han, rystende af kulde, mere brænde på ilden og satte sig hen foran den for igen at blive varm. Men pludselig fo'r der en skælven igennem ham – han hørte en tuden og der var nogen, der kradsede på døren.

Den smule forstand, han havde tilbage, blev revet bort af rædslen. Han gentog: "Gå din vej!" idet han drejede sig rundt og rundt for at finde en krog, hvor han kunne skjule sig. Den anden listede, stadigt tudende, omkring huset og gned sig op ad muren. Ulrich styrtede hen til det store egetræsskab, der var fuldt af porcelæn, og fik det med en overmenneskelig anstrengelse rykket hen foran døren for at danne en barrikade. Derpå hobede han alt, hvad der var i stuen af møbler, puder, madrasser og tæpper, ovenpå hinanden, så at de stoppede for vinduet, således som man gør, når man skal udholde en belejring.

Men den anden derude begyndte nu at udstøde en høj, uhyggelig, klagende hylen. Den unge mand indenfor gav sig til at svare på samme måde.

Og dage og nætter gik hen, uden at nogen af dem hørte op med at hyle. Den ene blev ved med at luske omkring huset og kradsede med en sådan udholdenhed mod muren, at man

skulle tro, at den ville flå den i stumper, medens den anden indenfor, sammenbøjet, med øret imod stenene, fulgte alle dens bevægelser og med rædselsfulde skrig svarede på dens kalden.

En aften hørte Ulrich intet mere, og han satte sig endelig ned, så udmattet af træthed, at han faldt i søvn.

Han vågnede uden en erindring, uden en tanke, som om hele hans hoved var blevet tømt under den dødlignende søvn. Han var sulten, han spiste.

Vinteren var forbi. Opstigningen ved Gemmi blev atter farbar og familien Hauser begav sig på vej op til sit herberg.

Så snart de var kommet op på bjerget, satte kvinderne sig op på deres mulæsel og talte om de to mænd, som de om lidt skulle gense.

De var noget forbavsede over, at ikke én af dem allerede for nogle dage siden, så snart vejen var blevet tilgængelig, var steget ned for at bringe efterretninger fra den lange overvintring.

Endelig fik de øje på herberget, der endnu var helt dækket og polstret med sne. Døren og vinduet var lukkede, men en lille smule røg steg op fra taget, hvad der i høj grad beroligede fa'r Hauser. Men da de kom nærmere, så de på dørtærsklen et skelet af et dyr, som ørnene havde pillet fuldstændig rent, et stort skelet, der lå på siden.

De undersøgte det alle sammen.

"Det må være Sam," sagde moderen, og hun kaldte: "Hej, Gaspard!"

Et skrig svarede indefra, et uhyggeligt, hvinende skrig, der lød, som om det kom fra et dyr.

Fa'r Hauser gentog:

"Hej, Gaspard!"

Et andet skrig, mage til det første, lød ud til dem. De tre mænd, faderen og de to sønner, forsøgte at lukke døren op. Den gjorde modstand. I den tomme stald tog de en lang bjælke til at bryde den op med. De lagde alle deres kræfter i, træet knagede, gav efter og døren fløj i stumper; et vældigt spektakel rungede gennem huset og bag ved det omstyrtede skab fik de øje på en mand, der stod lænet op imod væggen. Hans hår faldt ned på hans skuldre, hans skæg nåede langt ned på brystet, hans øjne skinnede og hans klæder hang i laser omkring ham.

De kendte ham ikke igen, men Louise Hauser udbrød:

"Det er Ulrich, mo'r!"

Nu så moderen også, at det var Ulrich, skønt hans hår var blevet ganske hvidt.

Han lod dem komme hen til sig og røre ved sig, men han svarede intet på de spørgsmål, der blev rettet til ham. Han måtte føres ned til Loëche, hvor lægerne erklærede, at han var vanvittig.

Ingen fik nogensinde at vide, hvad der var blevet af hans kammerat.

Men den lille Louise Hauser var den sommer nær ved at dø af en tærende sygdom, der blev tilskrevet kulden oppe i bjergene.

Helligtrekongersfest

"Nej," sagde kaptajn de Garens, "De kan tro, at den helligtrekongersfest, jeg var med til under krigen, den glemmer jeg ikke så let!

Jeg var den gang vagtmester ved husarerne og havde i fjorten dage været ude at rekognoscere lige overfor en tysk forpost. Dagen forud havde vi nedsablet nogle ulaner og mistet tre mand, deriblandt den stakkels lille Raudeville, I husker ham nok, Joseph de Raudeville.

Helligtrekongersdag befalede min kaptajn mig at tage ti ryttere og natten over besætte og bevogte landsbyen Porterin, hvor der fem gange i løbet af tre uger havde fundet mindre træfninger sted. Der var ikke tyve huse og ikke tolv beboere tilbage i den hvepserede.

Jeg valgte altså mine ti mand og tog afsted ved firetiden. Det var bælgmørkt, da vi klokken fem nåede de første huse i Porterin. Jeg gjorde holdt og beordrede Marchas, der senere blev gift med den lille Martel-Auvelin, datteren af marquis de Martel-Auvelin, til at ride alene ind i landsbyen og undersøge forholdene.

Jeg havde taget lutter frivillige, alle sammen af god familie. Det er en fornøjelse i tjenesten ikke at skulle være dus med rene bondebæster. Marchas var en fyr med omløb i hovedet, han var ligeså snu som en ræv og lige så smidig som en slange. Han havde den samme evne til at opsnuse prøjsere som en hund til at opsnuse en hare, han kunne finde levnedsmidler, hvor vi uden ham ville være døde af sult, og med en vidunderlig

behændighed forstod han at skaffe sig oplysninger hos alle, oplysninger, der altid var pålidelige.

Da der var gået ti minutter, kom han tilbage.

"Der er fred og ingen fare," sagde han, "her har ikke været en prøjser i de sidste tre dage. Landsbyen er ellers temmelig uhyggelig. Jeg har talt med en from søster, der plejer fire eller fem syge i et forladt kloster."

Jeg gav marchordre og vi red ind ad hovedgaden. Til højre og venstre skelnede vi utydeligt nogle rester af huse uden tag, der knapt var synlige i det tætte mørke. Hist og her glimtede et lys bag ved en rude – det var en eller anden familie, meget modige eller meget fattige folk, som var blevet tilbage for at passe på deres nogenlunde uskadte hus.

Det begyndte at regne, en fin, kold regn, der gennemisnede os, endnu inden den gjorde os våde, hestene snublede over stene, bjælker og møbler.

Marchas gik i spidsen og viste os vejen, han var steget af hesten og førte den ved tømmen.

"Hvor fører du os hen?" spurgte jeg ham.

Han svarede:

"Jeg har hittet et godt sted."

Lidt efter standsede han foran et lille, fornemt udseende hus, der var fuldstændig helt. Det var omhyggelig tillukket. Det var bygget ud til gaden med en have bagved.

Ved hjælp af en stor sten, som Marchas samlede op i nærheden af lågen, sprængte han låsen, gik op ad stentrappen og satte skulderen mod døren; den gav efter og han tændte et lille lys, som han altid havde i lommen, og gik i forvejen ind i en god og hyggelig lejlighed, åbenbart en eller anden velhavende

privatmands hjem. Han viste os vej med en sikkerhed, som om han hele sit liv havde levet i dette hus, hvori han første gang satte sin fod.

Jeg havde ladet to af mændene blive udenfor for at passe på hestene.

Marchas sagde til den tykke Ponderel, der var fulgt med os ind:

"Staldene må være til venstre. Jeg synes, at jeg så dem, da vi gik herind; det er bedst, at vi får dyrene sat derind, vi har jo ikke brug for dem."

Så vendte han sig om imod mig:

"Herregud, så giv da dine ordrer for pokker!"

Han tog altid vejret fra mig, den fyr!

Jeg svarede leende:

"Jeg vil sætte skildvagter ud ved enden af landsbyen. Så snart det er besørget, kommer jeg her tilbage."

Han spurgte:

"Hvor mange mand tager du med dig?"

"Fem. De andre kan løse dem af klokken ti."

"Det er godt, så beholder jeg fire til at lave mad og dække bord. Jeg påtager mig at finde, hvor vinen er gemt."

Jeg gik min vej for at gøre en runde i gaderne og sætte skildvagter ved byens udkanter.

En halv time senere var jeg tilbage igen. Jeg fandt Marchas liggende magelig udstrakt i en stor lænestol, hvis overtræk han havde halet af, for han satte pris på luksus, sagde han. Han varmede sine fødder ved ilden og røg på en fortrinlig cigar, hvis duft fyldte værelset. Han var alene, han havde albuerne på lænestolens arme; og hovedet trukket ned mellem skuldrene.

Hans kinder var røde, hans øjne skinnede og han så umådelig veltilfreds ud.

I værelset ved siden af hørte jeg en støj af porcelæn. Med et saligt smil sagde Marchas:

"Det går storartet. Jeg har fundet rødvinen i hønsehuset, champagnen under trappetrinene, cognacen – halvtreds flasker af de mest udsøgte mærker – ude i haven under et pæretræ, som i lygteskæret forekom mig ikke at stå rigtig lige. Hvad det mere solide angår, så har vi to høns, en gås, en and, tre duer og en bogfinke, som vi tog i et bur, lutter fjerkræ, som du ser. Det er alt sammen over ilden for øjeblikket. Det er et glimrende sted, dette her."

Jeg havde sat mig lige over for ham. Varmen fra kaminilden brændte min næse og mine kinder.

"Hvor har du fået alt det brænde fra?" spurgte jeg.

Han mumlede:

"Fortræffeligt brænde, herskabsvogn, landauer. Det er lakken, som giver de høje flammer, en punch af smørelse og fernis. Fint hus!"

Jeg lo, så grinagtig fandt jeg ham, det asen. Han fortsatte:

"Har du tænkt på, at det er helligtrekongersdag i dag. Jeg har i den anledning ladet en bønne putte i gåsen, men vi har ingen dronning [Note 1)], det er ærgerligt! "

Jeg gentog som et ekko:

"Ja, det er ærgerligt, men hvad kan jeg gøre ved det?"

"Du kan da for fanden finde nogle!"

"Nogle damer?"

"Ja; nogle damer!"

"Damer? Er du forrykt?"

"Ja, herregud, jeg har da kunnet finde cognac under et pæretræ og champagne under et trappetrin, og jeg havde endda ikke det fjerneste, der kunne lede mig på sporet. – For dig derimod er et skørt et sikkert indicium. Led, gamle!"

Han så så alvorlig, højtidelig og overbevist ud, at jeg ikke længere vidste, om han spøgte eller om det virkelig var hans mening.

Jeg svarede:

"Snak, Marchas, du vil have mig til bedste."

"Jeg er altid alvorlig, når jeg er i tjenesten."

"Men hvor pokker vil du have, at jeg skal tage de damer henne?"

"Hvor du selv synes. Der er nok en to-tre stykker tilbage her i omegnen. Snus dem op og bring dem med."

Jeg rejste mig. Der var alt for varmt foran ilden. Marchas vedblev:

"Vil du have en idé?"

"Ja."

"Så gå hen til præsten."

"Til præsten? Hvad skal jeg hos ham?"

"Indbyde ham til at spise til aften sammen med os og bede ham om at tage en dame med."

"Præsten! En dame! Ha! Ha! Ha!"

Marchas svarede endnu alvorligere:

"Det er slet ikke noget at le af. Gå hen til præsten og forklar ham situationen. Du kan stole på, at han keder sig gyseligt, han kommer nok. Men sig til ham, at vi i det mindste må have én kvinde, en dame naturligvis, vi hører jo alle sammen til det gode selskab. Han ved selvfølgelig fuld besked med sine

kvindelige sognebørn. Hvis der er en, vi kan bruge, og hvis du bærer dig fornuftigt ad, så lader han dig det nok vide."

"Hør nu, Marchas, hvad tænker du på?"

"Kære Garens, det kan du udmærket godt gøre. Det ville oven i købet være uhyre grinagtigt. Vi har jo da levemåde, for fanden, og vi vil naturligvis opføre os upåklageligt, korrekte til det yderste! Fortæl præsten, hvad vi hedder, få ham til at le, gør ham rørt, frist ham og overtal ham! "

"Nej, det er umuligt."

Han trak sin lænestol nærmere hen til mig, og da bæstet kendte mine svage sider, fortsatte han:

"Tænk bare, hvor fikst det ville være! Og så var det noget at være sej af bagefter! Der ville blive talt om det i hele arméen. Det ville give dig en kolossal anseelse."

Jeg betænkte mig, eventyret fristede mig. Han trængte ind på mig:

"Nå, lad det nu blive til noget, lille Garens. Du er delingens overhoved og du alene kan gå op til kirkens stedlige overhoved. Gør det nu, hører du. Jeg skal skildre det hele på vers i *Revue des Deux Mondes*, når krigen er forbi, det lover jeg dig. Du skylder desuden dine mænd det. Du har herset nok med dem i den sidste månedstid."

Jeg rejste mig og spurgte:

"Hvor er præstegården?"

"Du drejer ned ad den anden gade på venstre hånd, ved enden af gaden er der en allé og ved enden af den ligger kirken. Præstegården er lige ved siden af."

Jeg gik, han råbte efter mig:

"Fortæl ham, hvad vi skal have. Det vil nok give ham appetit."

Uden vanskelighed fandt jeg den lille, beskedne præstebolig ved siden af den store, grimme murstenskirke. Jeg bankede med mine knoer stærkt på døren, der hverken havde klokke eller dørhammer, og en stærk stemme spurgte indefra:

"Hvem er det?"

Jeg svarede:

"En vagtmester ved husarerne."

Jeg hørte lyden af en slå, der blev skudt fra, og en nøgle, der blev drejet rundt, og jeg stod lige over for en stor og tykmavet præst med en bringe som en atlet og et par mægtige hænder, der stak ud af et par opsmøgede ærmer. Hans hud var teglstensfarvet og han så ud til at være en rigtig brav mand.

Jeg hilste på militær vis og sagde:

"Goddag, hr. pastor."

Han havde frygtet en overraskelse, et eller andet fjendtligt baghold, og han svarede derfor smilende:

"Goddag, min ven, værs'go at komme indenfor."

Jeg fulgte efter, ham ind i et lille værelse, som var belagt med røde fliser, og hvori der brændte en mager ild, der var meget forskellig fra Marchas' bål.

Han pegede på en stol, og da jeg havde sat mig, sagde han:

"Hvad kan jeg tjene Dem med?"

"Undskyld, hr. pastor, må jeg først have lov til at forestille mig selv."

Og jeg rakte ham mit kort.

Han tog det og læste med halv stemme:

"Grev de Garens."

Jeg fortsatte:

"Vi er elleve mand her for øjeblikket, fem af os står på vagt, og vi andre seks er installerede hos en os ukendt borger her i byen. Disse seks hedder Garens – undertegnede – Pierre de Marchas, Ludovic de Ponderel, baron d'Etreillis, Charles Massouligny, en søn af maleren, og Joseph Herbon, en ung komponist. Jeg kommer for i deres og i mit eget navn at bede Dem om at gøre os den ære at spise til aften sammen med os. Det er jo helligtrekongersfest, hr. pastor, og vi ville gerne have det lidt muntert."

Præsten smilte og mumlede:

"Det forekommer mig, at det ikke just er øjeblikket til at more sig."

Jeg svarede:

"Vi slås hver dag, hr. pastor. I den sidste måned er fjorten af vore kammerater døde, endnu i går blev tre liggende tilbage. Således er krigen. Hvert øjeblik spiller vi hasard om vort liv, har vi så ikke lov til at sætte lidt kulør på spillet? Vi er franskmænd, vi holder af at le og vi forstår at le over alt. Lo vore forfædre ikke på skafottet! Vi trænger til at slå os lidt løs om aftenen, naturligvis inden for rimelige grænser som velopdragne mennesker og ikke som ubehøvlede svirebrødre, De forstår mig nok. Er det forkert af os?"

Han svarede hurtigt:

"Nej, De har ret, min ven, og jeg tager med største fornøjelse imod Deres indbydelse."

Han råbte:

"Hermance!"

En gammel, kroget, rynket og hæslig bondekone viste sig i døren og spurgte:

"Hva' er'et?"

"Jeg spiser ikke til middag herhjemme i dag."

"Hvor får De da no'et mad?"

"Jeg spiser sammen med husarerne."

Jeg havde lyst til at sige: "Tag Deres tjenestepige med," bare for at se det ansigt, Marchas ville sætte op, men jeg turde ikke.

Jeg fortsatte:

"Skulle der ikke mellem de af Deres sognebørn, som er blevet tilbage her i landsbyen, være en eller anden – det er ligegyldigt, om det er en mand eller en kvinde – som jeg også kunne indbyde?"

Han tøvede lidt, tænkte sig om og erklærede:

"Nej, der er ingen!"

Jeg trængte ind på ham:

"Slet ingen? … Prøv på at tænke Dem rigtig om, hr. pastor. Det ville være i høj grad behageligt at have damer med. Bevares vel, gifte damer! Ja, hvem ved jeg … bageren med sin kone, for eksempel … eller købmanden … urmageren … skomageren … apotekeren og hans kone? … Vi har god mad og rigeligt med vin og det ville i høj grad glæde os, om vi kunne gøre et godt indtryk på byens folk."

Præsten ransagede endnu en gang omhyggeligt sin hukommelse; så erklærede han afgjort:

"Nej, der er ingen."

Jeg gav mig til at le:

"Herregud, hr. pastor, det er så kedeligt ikke at have en dronning, for bønnen har vi. Skulle der virkelig ikke være en eneste? Er mairen ikke gift, eller hans fuldmægtig, eller en af byrådets medlemmer, eller skolelæreren? …"

"Nej, alle vore damer er rejst bort."

"Hvad for noget? Er der ikke i hele landsbyen én eneste skikkelig borgerkone, som vi sammen med hendes brave mand kunne gøre den fornøjelse, – for under de forhåndenværende omstændigheder ville det være en fornøjelse for dem?"

Præsten gav sig pludselig til at le, en voldsom latter, der fik hele hans legeme til at ryste, og råbte:

"Ha! Ha! Ha! Nu har jeg det, Jesus Marie, jeg har det! Ha! Ha! Ha! Det bliver løjer, kære børn, det bliver løjer! Og damerne vil blive glade, umådelig glade, ha! ha! … Hvor opholder De Dem? "

Jeg forklarede ham, hvor huset lå, og beskrev dets ydre. Han var straks med:

"Nå ja, det er Bertin-Lavailles ejendom. Jeg skal være der om en halv time med fire damer!!! Ha! Ha! Ha! Fire damer!!! …"

Han fulgte mig stadig leende ud, idet han gentog: "Det er altså en aftale: om en halv time hos Bertin-Lavailles."

Jeg skyndte mig hjem, meget forbavset og meget nysgerrig.

"Hvor mange skal der så dækkes til?" spurgte Marchas, da han fik øje på mig.

"Elleve. Vi er seks husarer plus præsten og fire damer."

Han blev ganske forbløffet. Jeg triumferede.

Han gentog:

"Fire damer! Siger du: fire damer!"

"Ja, jeg gør: *fire damer!*"

"Rigtige kvinder?"

"Rigtige kvinder!"

"Det var satans! Må jeg gøre dig min kompliment!"

"Tak, den tager jeg imod. Jeg fortjener den."

Han rejste sig fra sin lænestol og lukkede døren til sideværelset op. Jeg så en smuk hvid dug, der var bredt ud over et langt bord, omkring hvilket tre husarer med blå forklæder på raslede med glas og tallerkener.

"Der kommer damer!" råbte Marchas.

De tre husarer klappede henrykte i hænderne og gav sig til at opføre en vild krigsdans.

Alt var parat. Vi gav os til at vente. Næsten en hel time ventede vi. En lækker duft af stegt fjerkræ hvilede over hele huset.

Endelig blev der banket på en af vinduesskodderne og i et nu var vi alle på benene. Den tykke Ponderel løb ud for at lukke op og efter et knapt minuts forløb dukkede en lille nonne frem i døråbningen.

Hun var mager, rynket og forskræmt; én for én hilste hun på de fire husarer, der forfjamskede stirrede på hende. Bag ved hende lød en underlig klapren som af trækæppe, der stødtes imod forstuens flisegulv, og da hun var kommet indenfor, fik jeg øje på tre gamle hoveder med hvide kapper, der, vuggende i forskellige retninger, det ene svingende til højre og det andet til venstre, bevægede sig frem imod os. Og tre gamle koner, der haltede og slæbte benene efter sig, tre gamle koner, som sygdom og ælde havde skæmmet, lemlæstet og gjort til krøblinge, åbenbarede sig for os. Det var de tre eneste lemmer, som endnu var i stand til at gå i byens alderdomshjem, der lededes af søster Saint-Benoit.

Fuld af omsorg for sine krøblinge havde hun vendt sig om imod dem for at hjælpe dem over tærsklen. Så fik hun øje på mine distinktioner og sagde til mig:

"Mange tusinde tak, hr. officer, fordi De har tænkt på at indbyde de stakler. De har så få fornøjelser her i livet, og det er dem på samme tid både en glæde og en ære."

Jeg så hen på præsten, som var blevet stående i mørket ude i forstuen og lo af fuld hals. Jeg måtte også give mig til at le især over at se det ansigt, som Marchas satte op. Så pegede jeg på nogle stole og sagde til søsteren:

"Vær så god at tage plads, søster. Vi er meget stolte og meget lykkelige over, at De har villet mod tage vor beskedne indbydelse."

Hun tog tre stole, der stod op imod væggen, og flyttede dem hen foran ilden, hvorefter hun anbragte de tre gamle koner på dem og skilte dem af med deres stokke og deres sjaler, som hun omstændeligt ordnede og bragte af vejen hen i en krog. Da det var gjort, pegede hun på den første, en mager kvinde med en uhyre mave, der åbenbart skyldtes vattersot, og sagde:

"Det er mo'r Paumelle, hvis mand kom ulykkeligt af dage ved at falde ned fra et tag, og hvis søn er død i Afrika. Hun er to og halvfjerds."

Derefter pegede hun på den anden, som var meget lang og hvis hoved uophørligt dinglede frem og tilbage:

"Hun dér er mor Jean-Jean. Hun er syv og tres og kan næsten slet ikke se mere; hun har under en ildebrand fået hele ansigtet og halvdelen af det højre ben brændt væk."

Endelig pegede hun på den tredje, en slags dværg med fremspringende øjne, der, sløve og runde, rullede til alle sider:

"Det er jomfru Putois. Hun er kun fire og fyrre år gammel og åndssvag."

Jeg havde bukket for de tre kvinder, som om jeg var blevet forestillet for kongelige højheder, og vendte mig om imod præsten:

"Hr. pastor, De er en fortræffelig mand, som alle vi, der er her til stede, bør være overordentlig taknemmelige."

Vi lo hjerteligt alle sammen med undtagelse af Marchas, der så ud til at være rasende.

"Værs'go, der er rettet an," råbte Karl Massouligny.

Jeg lod søster Saint-Benoit gå forrest med præsten, så hankede jeg op i mo'r Paumelle og slæbte hende, ikke uden besvær, for hendes svulmende mave syntes at være tungere end jern, med ind i det næste værelse.

Den tykke Ponderel tog sig af mo'r Jean-Jean, der klynkede for at få fat på sin stok, og den lille Joseph Herbon ledte idioten, jomfru Putois ind i spisestuen, hvorfra en liflig kødlugt slog os i møde.

Så snart vi var kommet hen foran vore tallerkener, bankede søster Saint-Benoit tre gange på bordet og med en præcision som hos soldaten, der præsenterer gevær, gjorde de tre gamle korsets tegn. Derpå udtalte præsten langsomt og højtideligt bordbønnens latinske ord.

Vi satte os, og de to høns blev båret ind og budt omkring af Marchas, der havde foretrukket at varte op for at slippe for at deltage i dette latterlige måltid.

"Lad os få champagnen i en fart," befalede jeg. Med et knald som et pistolskud fo'r en prop i vejret og til trods for præstens og søsterens indvendinger hældte de tre husarer med magt et glas ned i halsen på de tre krøblinge, de havde til bords.

Massouligny, der havde en sjælden evne til at føle sig hjemme over alt og til at kunne snakke med alle mulige mennesker, gjorde på den mest komiske måde kur til mo'r Paumelle. Den vattersotige, hvis humør til trods for den megen modgang havde holdt sig uskadt, gik ind på spøgen, svarede ham med en kunstlet diskantstemme og lo så stærkt af sin sidemands vittigheder, at det så ud, som om hendes store mave ville løsne sig og rulle henad bordet. Den lille Herbon havde alvorlig foresat sig at beruse den åndssvage, og baron d'Etreillis, der var meget grundig anlagt, spurgte mo'r Jean-Jean ud om de regler og principper, hvorefter alderdomshjemmet blev ledet.

Søster Saint-Benoit råbte forfærdet over til Karl Massouligny:

"Å, å, hun bliver syg. De må endelig ikke få hende til at le så meget, hører De! Hun kan ikke tåle det, hun bliver syg … å …"

Hun glemte at tale videre for at fare op og kaste sig over Herbon og fravriste ham et fuldt glas, som han var i færd med at få den åndssvage til at drikke.

Præsten vred sig af latter og sagde til søster Benoit:

"Lad dem bare, lad dem bare … for én gangs skyld … det skader dem såmænd ikke! Lad dem bare …"

Ovenpå de to høns havde vi spist anden, der var garneret med de tre duer og bogfinken, og nu blev gåsen bragt ind, dampende og gyldenbrun og udbredende en varm duft af stegt, fedt kød.

Mo'r Paumelle, der blev mere og mere oprømt, klappede i hænderne, mo'r Jean-Jean hørte op med at svare på baronens spørgsmål og den åndssvage udstødte nogle glædeslyde, halvt skrig og halvt sukke, ligesom små børn, som man viser godter.

"Tillader De, mine herrer," spurgte præsten, "at jeg tager mig af det dyr? Jeg tror, at jeg forstår mig bedre end nogen anden på den slags operationer."

"Ja, med største fornøjelse, hr. pastor."

Søsteren sagde:

"Skulle vi ikke lukke vinduet op et øjeblik? De gamle er så varme. Jeg er vis på, at de bliver syge."

Jeg vendte mig om imod Marchas:

"Å, luk vinduet lidt op."

Han lukkede det op og den kolde luft udefra trængte ind og fik lysene til at flimre og røgen fra gåsen, som præsten med videnskab havde taget under behandling, til at vifte frem og tilbage.

Vi iagttog ham alle sammen uden at tale, dybt interesserede i hans hænders arbejde og betaget af forøget appetit ved synet af dette lækre, brune dyr, hvis lemmer ét for ét faldt ned i saucen på bunden af fadet.

Men pludselig, midt i denne lækkersultne tavshed, der lagde beslag på alles opmærksomhed, lød ind igennem det åbne vindue et geværskud.

Jeg fo'r op med et sådant sæt, at min stol væltede, og råbte:

"Alle mand til hest! Du, Marchas, vil du tage to mand med dig og ride afsted alt, hvad remmer og tøj kan holde, og få at vide, hvad der er sket. Jeg venter dig her tilbage, inden der er gået fem minutter."

Medens de tre ryttere i galop fo'r ud i natten, svang jeg mig sammen med mine to andre husarer i sadlen neden for stentrappen. Oppe i vinduerne sås præstens, søsterens og de tre gamle koners forvildede ansigter.

Der hørtes intet uden en hunds gøen i det fjerne. Det var hørt op med at regne. Snart skelnede jeg atter hovslagene af en hest i galop. Der var kun én hest, som kom tilbage.

Det var Marchas. Jeg råbte til ham:

"Nå?"

Han svarede:

"Det var ikke noget. Det var blot François, som sårede en gammel bonde, der ikke ville svare på hans "Hvem dér?", men blev ved at gå frem, uagtet han fik ordre til at blive stående. De kommer i øvrigt bærende med ham, så får vi at se, hvem det er."

Jeg gav befaling til at sætte hestene tilbage i stalden og lod mine to soldater gå de andre i møde; derpå gik jeg atter ind i huset.

Præsten, Marchas og jeg slæbte en madras til at lægge den sårede på ned i dagligstuen og søsteren gav sig til at rive en serviet itu og pille charpi, medens de tre gamle forfærdede blev siddende i en krog uden at røre sig.

Snart skelnede jeg en raslen af sabler, der slæbte hen over gadens brosten, og jeg tog et lys for at lyse for mændene. Et øjeblik efter kom de til syne, bærende på den langagtige, slappe, ubevægelige og uhyggelige ting, hvortil et menneskelegeme forvandles, når livet ikke længere holder det oppe.

Den sårede blev lagt på madrassen, der var lavet i stand til ham, og straks ved første øjekast så jeg, at det var en døende.

Han rallede og spyttede blod, der flød af mundvigene og ved hver hikken tog fart ned over brystet. Han var helt dækket med det, hans kinder, hans skæg, hans hår, hans hals og hans klæder syntes at være gennemgnedne med blod eller dyppede i en hel

balje fuld af den røde væske. Noget af blodet var stivnet på ham og var blevet mørkt, blandet med snavs og ækelt at se på.

Af og til lukkede oldingen, der var indhyllet i en stor, grov gedehårskappe, sine matte, udslukte og tanketomme øjne, der var ganske stupide af forbavselse ligesom øjnene på et dyr, som jægeren har skudt, og som, allerede trekvart død, sløv af overraskelse og rædsel, ligger for hans fødder og stirrer op på ham.

Præsten udbrød:

"Å, det er den gamle Placide, hyrden oppe fra møllen! Han er døv, staklen, og har slet ingenting hørt. Å, Gud, I har dræbt ham, den ulykkelige."

Søsteren havde revet hans bluse og hans skjorte op og undersøgte et lille violet hul lige midt på hans bryst. Det blødte ikke mere.

"Der er intet at gøre," sagde hun.

Hyrden rallede gyseligt og blev ved med at spytte blod ud sammen med sine sidste åndedrag, fra hans hals og helt nede fra hans lunger hørtes en uhyggelig, vedvarende gurglen.

Præsten strakte sin hånd ud over ham og gjorde korsets tegn. Så udtalte han langsomt og højtideligt de latinske ord, der renser sjælene.

Førend han endnu havde talt færdig, blev oldingen gennemrystet af en kort skælven, som om noget var bristet inde i ham. Han åndede ikke mere. Han var død.

Jeg vendte mig og så et skuespil, der var endnu skrækkeligere end staklens dødskamp: de tre gamle koner, der havde rejst sig og, tæt trykkede op imod hinanden, hæslige at se til, stod med klaprende tænder og skar grimasser af angst og rædsel.

Jeg gik hen imod dem, men de gav sig til at udstøde hvinende skrig og gjorde forsøg på at flygte, som om jeg også ville dræbe dem.

Mo'r Jean-Jean, hvis forbrændte ben ikke mægtede at bære hende, faldt omkuld på gulvet.

Søster Saint-Benoit forlod den døde og løb hen til sine krøblinge. Uden et ord, uden et blik til mig svøbte hun dem ind i deres sjaler, gav dem deres stokke, skød dem hen imod døren, fik dem udenfor og forsvandt med dem i den dybe og sorte nat.

Jeg forstod, at jeg ikke en gang kunne lade en husar følge med dem, for den blotte lyd af sablen ville fylde dem med forfærdelse.

Præsten stod stadig og så på den døde.

Endelig vendte han sig om imod mig.

"Å, hvad krigen er for en styg ting!" sagde han.

Horla

… … …

5. maj. Hvilken herlig dag!

Jeg har tilbragt hele formiddagen liggende i græsset uden for mit hus under den vældige platan, der dækker og skygger helt over det. Jeg elsker dette land; jeg elsker at leve her, fordi det er her, at jeg har mine rødder, disse dybe og fine rødder, der knytter et menneske til den plet jord, hvor hans forfædre fødtes og døde, der knytter ham til, hvad der spises og hvad der tænkes, til sæder og skikke som til mad og drikke, til de stedlige talemåder, til bøndernes tonefald, til den duft, som stiger op fra jordbunden og fra byerne og fylder luften.

Jeg elsker mit hus, fordi jeg er vokset op i det. Fra mine vinduer kan jeg se Seinen løbe langs med haven på den anden side af vejen, næsten inde i mine stuer, Seinen, der stor og bred snor sig fra Rouen til Havre, dækket med glidende skibe.

Til venstre, derovre, ligger Rouen, den store by med de blå tage under et helt folk af spidse, gotiske tårne. Talløse er de, slanke eller brede, beherskede af domkirkens malmspir og fulde af klokker, der ringer af hjertens lyst ud i den årle morgenstunds blå luft. Deres milde og fjerne metaltoner, deres klingende malmsang bæres over til mig, snart stærkere og snart svagere, eftersom den vågner eller slumrer ind.

Hvor vejret var dejligt i morges!

Henimod klokken elleve defilerede et langt tog af fartøjer, trukket af en lille bugsérdamper, som ikke var større end en

flue, og som næsten lydløst udspyede en tæt røg, forbi min havelåge.

Efter to engelske skonnerter, hvis røde flag vajede for vinden, kom en prægtig brasiliansk tremaster, helt hvid, vidunderlig ren og skinnende. Uvilkårligt, jeg ved ikke selv hvorfor, løftede jeg på hatten, til den grad frydede det mig at se på det fartøj.

12. maj. – Jeg har haft lidt feber i de sidste dage. – Jeg føler mig utilpas, eller rettere jeg føler mig forstemt.

Hvorfra kommer den hemmelighedsfulde indflydelse, der forvandler vor glæde til modløshed og vor tillid til angst? Det er, som om luften, den usynlige luft er fuld af ukendte magter, hvis mystiske nærhed indvirker på os. Jeg vågner glad og munter, med lyst til at synge. – Hvorfor? – Jeg går ned til vandet, og pludselig, efter en kort spadseretur, vender jeg hjem i en stemning så trøstesløs, som om en stor ulykke ventede på mig. – Hvorfor? – Er det en kuldegysning, der, idet den er strejfet hen over min hud, har rystet mine nerver og formørket min sjæl? Hvem kan vide det? Er det formen af skyerne, himlens eller tingenes skiftende farver, der gennem mine øjne har forvirret og bragt uro i mine tanker? Alt, hvad der omgiver os, alt, hvad vi ser på uden at se det, alt, hvad der strejfer os, uden at vi kender det, alt, hvad vi rører ved, uden at vi tænker over det, alt hvad vi møder, uden at det trænger ind i vor bevidsthed, har på os, på vore organer og gennem dem på vore tanker og selv på vort hjerte, en lynsnar, overraskende og uforklarlig virkning.

Hvor er det dybt, dette det usynliges mysterium!

Vi kan ikke nå til bunds i det med vore elendige sanser, med vore øjne, der hverken formår at skelne det alt for lille og det alt

for store, det alt for nære og det alt for fjerne, ikke en stjernes beboere og ikke den verden, som myldrer i en vanddråbe … med vore øren, der skuffer os, for de gengiver os luftens svingninger i klange, vore øren, der er et par feer, som fuldbyrder det mirakel at forandre denne bevægelse til lyd, og som gennem denne forvandling har født musikken, der gør naturens stumme uro til toner … med vor lugtesans, der er svagere end hundens … med vor smag, der knapt formår at afgøre en vins alder.

Å! hvis vi havde andre organer, der til gunst for os ville udrette andre mirakler, hvor mange flere ting ville vi så ikke kunne opdage rundt omkring os!

16. maj. – Jeg er ganske sikkert syg! Sidste måned havde jeg det så godt! Jeg har feber, en skrækkelig feber eller måske er det snarere en febrilsk nervøsitet, der gør min sjæl lige så utilpas som mit legeme. Jeg har bestandig denne underlige fornemmelse af, at der er en fare, som truer mig, denne frygt for en ulykke, der kommer, eller døden, der nærmer sig, en slags forudfølelse, som formodentlig ikke er andet end en endnu ukendt sygdom, der spirer i blodet og legemet.

18. maj. – Jeg har været hos min læge for at spørge ham til råds, da jeg ikke kunne sove om natten. Han fandt min puls hurtig, mine øjne udspilede og mine nerver sitrende, men uden noget som helst alarmerende symptomer. Jeg skal tage doucher og drikke bromkalium.

25. maj. – Ingen forandring! Min tilstand er virkelig besynderlig. Efterhånden som det lakker imod aften, betages jeg af en uforståelig ængstelse, som om natten for mig gemte

en forfærdelig trussel. Jeg spiser hastigt til middag og derpå forsøger jeg at læse, men jeg forstår ikke ordene og kan knapt skelne bogstaverne. Jeg giver mig så til at gå op og ned i havestuen, trykket af en ubestemmelig, men uimodståelig frygt, frygt for søvnen og frygt for sengen.

Hen imod klokken to bekvemmer jeg mig endelig til at gå op i mit soveværelse. Så snart jeg er kommet inden for døren, drejer jeg nøglen to gange om og skyder slåen for. Jeg er bange … for hvad? … Hidtil var jeg aldrig bange for noget … Jeg lukker skabene op og kigger ind under sengen. Jeg lytter … jeg lytter … efter hvad? … Er det ikke mærkeligt, at et almindeligt ildebefindende, en uorden i blodomløbet måske, en nervetråds irritation, lidt blodstigning til hovedet, en ganske lille uregelmæssighed i den levende, så sarte og ufuldkomne maskine, som vi er, kan gøre den gladeste mand til en melankoliker og den modigste til en kujon?

Omsider går jeg i seng og venter på søvnen, som man venter på bøddelen. Med rædsel venter jeg på dens komme, mit hjerte banker, mine ben ryster og hele mit legeme skælver i varmen under tæpperne, indtil det øjeblik, da pludselig søvnen slår sammen om mig, ligesom det stillestående vand i en grusgrav slår sammen om den druknende. Jeg mærker ikke længere således som tidligere denne forræderiske søvn komme. Den skjuler sig og udspejder mig for på én gang at gribe mig om hovedet og lukke mine øjne, tilintetgøre mig.

Jeg sover – længe – to eller tre timer – så får en drøm – nej – et mareridt – magten over mig. Jeg ved godt, at jeg ligger i min seng og sover … jeg ved det og jeg ser det … men jeg ved også, at nogen nærmer sig min seng, ser på mig, beføler mig, svinger

sig op i sengen til mig, lægger sig på knæ på mit bryst, tager min hals mellem sine hænder og klemmer … klemmer … af alle sine kræfter for at kvæle mig.

Jeg vil slå om mig, men jeg er bundet af den forfærdelige afmagt, der lammer os i drømme. Jeg vil skrige – jeg kan ikke – jeg vil bevæge mig – jeg kan ikke. Med de skrækkeligste anstrengelser prøver jeg stønnende på at vende mig og kaste dette væsen, der knuser og kvæler mig, fra mig – jeg kan ikke.

Og pludselig vågner jeg ude af mig selv af rædsel og dækket med sved. Jeg tænder et lys. Jeg er alene.

Efter denne krise, der gentager sig hver evige nat, falder jeg endelig i en rolig søvn, som varer til daggry.

2. juni. – Min tilstand har yderligere forværret sig. Hvad fejler jeg dog? Sovedråberne hjælper ikke, doucherne hjælper ikke. For lidt siden, for at trætte mit legeme, der allerede i forvejen var træt, gik jeg en tur ud i Raumare-skoven. Jeg troede til at begynde med, at den friske, lette og milde luft, der var mættet med duften fra græsset og bladene, ville gyde nyt blod i mine årer og give mit hjerte fornyet energi. Jeg gik først ned ad en af de brede jagtveje, drejede derefter i retning af La Bouille og slog ind på en smal sti mellem to rækker vældigt høje træer, der dannede et tæt grønt, næsten sort tag mellem himlen og mig.

På én gang fo'r en gysen, ikke en kuldegysen, men en rædsels-gysen, igennem mig.

Jeg fremskyndede mine skridt, ængstelig ved at være alene dér i skoven, dumt og grundløst skræmt af den dybe stilhed. Pludselig fik jeg en fornemmelse af, at jeg blev forfulgt, at der var nogen, der gik bagefter mig, så tæt, at han næsten kunne røre ved mig.

Jeg vendte mig brat om. Jeg var alene. Bag ved mig så jeg ikke andet end den lige, høje og tomme, skrækkelig tomme allé. Også foran mig fortsattes den så langt, jeg kunne se, éns og skræmmende.

Jeg lukkede øjnene. Hvorfor? Og jeg gav mig til at snurre rundt på hælen lige så hurtigt som en top. Jeg var lige ved at falde. Jeg lukkede atter øjnene op; træerne dansede, jorden flød i ét og jeg måtte sætte mig ned.

Og så … så vidste jeg ikke længere, hvilken side jeg var kommet fra! Det var besynderligt! Besynderligt! Højst besynderligt! Jeg vidste det slet ikke mere. Jeg gik i den retning, der var til højre for mig, og kom tilbage til den brede vej, der havde ført mig midt ind i skoven.

3. juni. – Natten har været forfærdelig. Jeg vil tage bort i nogle uger. En lille rejse vil sikkert helbrede mig.

2. juli. – Jeg er kommet igen. Jeg er blevet jeg har for øvrigt haft en henrivende tur. Jeg har besøgt Mont Saint-Michel, som jeg ikke kendte.

Hvilket syn, når man, som jeg gjorde, kommer til Avrances henimod aften. Byen ligger oppe på en bakke og jeg blev vist ud i den offentlige park, der ligger i byens udkant.

Jeg udstødte et skrig af forbavselse. Foran mig, så langt blikket rakte, strakte sig en umådelig bugt mellem to vigende kyster, der i det fjerne fortonede sig i aftentågen, og midt i denne uhyre, gule bugt, midt i det gule sand, under den gyldent klare himmel hævede sig mørk og spids et forunderligt bjerg. Solen var lige forsvundet og mod den endnu flammende himmel tegnede sig omridset af denne fantastiske klippe, der på sin top bærer en fantastisk bygning.

Så snart det begyndte at gry ad dag, vandrede jeg ud imod den. Det var lavvande ligesom aftenen forud, og efterhånden som jeg kom nærmere, skelnede jeg tydeligere og tydeligere det vidunderlige kloster, der knejsede foran mig. Efter flere timers gang nåede jeg den mægtige klippeblok, der bærer den lille by, som beherskes af den store kirke.

Jeg kravlede op ad en smal og stejl gade og trådte ind i den skønneste af alle de gotiske bygninger, der til Guds ære er opført på jorden. Den er rummelig som en by, fyldt med lave stole, der kryber sammen under hvælvingerne, og høje gallerier, der støttes af spinkle søjler. Jeg trådte ind i denne kæmpemæssige granit-juvel, der er ligeså let som en knipling og dækket med spir og slanke klokketårne; til hvis spids man når op ad snævre vindeltrapper, og som i dagens blå og i nattens sorte luft ranker deres forunderlige hoveder, der er oversåede med kimærer, djævle, fantastiske dyr, vanskabte blomster og forbundet med hinanden ved fine, gennembrudte buer.

Da jeg var kommet øverst op, sagde jeg til munken, der ledsagede mig:

"Hvor det må være dejligt at bo heroppe!"

Han svarede:

"Her blæser stærkt."

Og vi gav os til at passiare, medens vi så ned på det stigende hav, der løb hen over sandet og dækkede det med sit stålharnisk.

Munken fortalte mig historier, alle de gamle historier, der knytter sig til stedet, legender, bestandig legender.

En af dem gjorde et stærkt indtryk på mig. Folkene der omkring, de, der bor oppe på bjerget, påstår, at man om nætterne kan høre nogen tale ude i sandet og to geder bræge, den ene med en stærk og den anden med en svag røst. De vantro forsikrer, at det er søfuglenes skrig, der snart kan ligne et dyrs brægen og snart et menneskes klagen, men de fiskere, der er blevet forsinkede ude på havet, påstår, at de ved ebbetid har set en gammel hyrde vandre rundt ude i sandet omkring den lille by, der ligger så fjernt fra verden. Man kan ikke se hans hoved, det er skjult under kappen, men foran sig driver han en buk med et mandsansigt, og en ged med et kvindeansigt; begge har langt hvidt hår og taler hele tiden, de skændes på et ukendt sprog, indtil de på én gang hører op med at skrige og giver sig til at bræge af alle kræfter.

Jeg spurgte munken:

"Tror De på det?"

Han mumlede:

"Det ved jeg ikke."

Jeg fortsatte:

"Hvis der på jorden eksisterede andre væsner end os, hvorledes kunne det så tænkes, at vi ikke for lang tid siden havde lært dem at kende? Hvorledes var det muligt, at De ikke skulle have set dem, eller at jeg ikke skulle have set dem?"

Han svarede:

"Ser vi da en hundredtusindedel af det, der eksisterer? Lad os for eksempel tage vinden, som er naturens største kraft, som blæser menneskene om, styrter bygninger omkuld, rykker træer op med rode, løfter havet op i bjerghøje bølger, ødelægger klinter og kaster store fartøjer ind imod skærene, vinden, som

dræber, som hyler, som stønner, som raser, – har De set den og kan De se den? Og den eksisterer dog alligevel."

Dette ligefremme ræsonnement bragte mig til tavshed. Denne munk var en vismand eller måske en tåbe. Jeg ville ikke have været i stand til nøjagtigt at afgøre det; men jeg tav. Hvad han dér sagde, havde jeg selv ofte tænkt.

3. juli. – Jeg har sovet dårligt. Der må nu her findes en eller anden febervækkende indflydelse, for min kusk lider på samme måde som jeg. Da jeg i går kom hjem, lagde jeg mærke til hans besynderlige bleghed. Jeg spurgte:

"Hvad er der i vejen med Dem, Jean?"

"Der er det i vejen, at jeg ikke længere kan sove. Det er nætterne, som ødelægger dagen for mig. Siden herren rejste, har jeg haft det, ligesom om jeg var forhekset."

De andre af folkene fejler imidlertid ingenting; men jeg er alligevel meget bange for, at det skal komme igen.

4. juli. – Ja, desværre, jeg har fået det igen. Mit gamle mareridt er kommet tilbage. I nat følte jeg, at der var nogen, der sad på mit bryst og bøjede sig ned over mig og med sin mund imod min drak mit liv af mine læber. Ja, han sugede det op af min hals, aldeles ligesom en igle. Endelig var han blevet mæt og rejste sig, og jeg vågnede så ødelagt, knust og tilintetgjort, at jeg ikke længere kunne røre mig. Hvis det bliver således ved nogle dage endnu, så rejser jeg bestemt igen.

5. juli. – Har jeg mistet forstanden? Hvad der gik for sig sidste nat, er så forunderligt, at mit hoved svimler, når jeg tænker på det!

Således som jeg nu plejer det hver aften, havde jeg lukket min dør i lås, derpå havde jeg, da jeg var tørstig, drukket et halvt glas vand og ved et tilfælde havde jeg lagt mærke til, at min karaffel var fuld op til glasproppen.

Jeg gik i seng, og faldt i søvn og pintes af det sædvanlige skrækkelige mareridt. Omtrent to timer senere vågnede jeg ved et endnu skrækkeligere ryk.

Forestil Dem en mand, der sover og i søvne bliver myrdet og vågner med en kniv i lungen! Han raller, er dækket med blod, kan ikke længere ånde, er lige ved at dø, og fatter ikke, hvad der er sket med ham – således havde jeg det!

Da jeg endelig fik min bevidsthed tilbage, var jeg atter tørstig. Jeg tændte et lys og gik hen til bordet, karaflen stod på. Jeg løftede den og ville skænke i glasset, men der kom intet. – Den var tom! Den var fuldstændig tom!

Først begreb jeg det slet ikke, så pludselig blev jeg grebet af en så forfærdelig sindsbevægelse, at jeg måtte sætte mig ned, eller rettere, at jeg faldt ned på en stol! Men jeg fo'r atter op med et sæt for at se mig omkring! Der var ingen. Atter satte jeg mig, lammet af forbavselse og angst, foran det tomme glas! Med stive øjne stirrede jeg på karaflen og søgte at gætte, hvorledes det kunne være gået til. Mine hænder rystede! Hvem havde drukket vandet? Hvem? Jeg selv? Jeg selv, formodentlig? Det kunne jo ikke være andre end mig. Jeg var altså søvngænger. Uden at vide det levede jeg dette dobbelte, hemmelighedsfulde liv, der får os til at spørge os selv, om der ikke er to væsener i os, eller om ikke et fremmed, ukendt og usynligt væsen i de øjeblikke, hvor vor sjæl er dysset til hvile, puster liv i vort døde

legeme, som derpå adlyder denne anden ligesom den adlyder os, ja, adlyder den mere end os selv!

Å! hvem vil kunne fatte min gyselige angst! Hvem vil kunne forstå den sindsbevægelse, der fylder en mand, som er ved hele sin forstand, fuldt vågen og fuldt bevidst, og som rædselsslagen stirrer ind i en karaffel, hvori der har været lidt vand, som er forsvundet, medens han har sovet?

Lige til det blev dag, blev jeg siddende på stolen uden at turde gå hen i min seng igen.

6. juli. – Jeg bliver gal. Der er atter blevet drukket af min karaffel i nat, eller rettere, jeg har drukket af den!

Men er det mig? Er det mig? Hvem skulle det ellers være? Hvem? Åh, min Gud! Jeg bliver gal! Hvem vil frelse mig?

10. juli. – Jeg har fået de mest overraskende beviser.

Det er sikkert nok, jeg er gal! Og alligevel!

Den sjette juli satte jeg på mit natbord, inden jeg gik i seng, vin, mælk, vand, brød og jordbær.

Der blev drukket – jeg drak – alt vandet og lidt af mælken. Hverken vinen eller jordbærrene var blevet rørt.

Den syvende juli anstillede jeg den samme prøve, og den gav det samme resultat.

Den ottende juli satte jeg hverken vand eller mælk på bordet, kun vin og jordbær. Intet var blevet rørt.

Endelig den niende juli satte jeg igen vand og mælk og intet andet på mit bord. Jeg havde først omhyggeligt svøbt flaskerne ind i hvidt musselin og bundet sejlgarn over propperne. Derpå gned jeg mine læber, mit skæg og mine hænder ind med grafit og gik i seng.

Jeg blev straks overvældet af den samme uovervindelige søvn, fulgt af den samme gyselige opvågnen. Jeg havde ikke rørt mig, selv mine lagener havde ikke fået en eneste plet. Jeg styrtede hen til bordet. Musselinet, flaskerne var indsvøbt i, var lige så hvidt som sne. Sitrende af frygt løste jeg sejlgarnet op. Alt vandet var drukket! Al mælken var drukket! Åh! min Gud! …

Om et par timer rejser jeg ind til Paris.

12. juli. – Paris. Jeg havde altså fuldstændig tabt hovedet i de sidste dage! Jeg må have været et legetøj for min overnervøse indbildningskraft, med mindre jeg virkelig er søvngænger eller har været under påvirkning af dette uforklarlige, men faktisk eksisterende fænomen, som man kalder suggestion. I alle tilfælde grænsede min forfærdelse til vanvid, men jeg har kun behøvet at være fire og tyve timer i Paris for at blive fuldkommen helbredet.

I går, efter at jeg havde været en del ærinder og visiter, som bragte en ny og oplivende luftning ind i mit sind, endte jeg aftenen i Theâtre-Français. Der blev spillet et stykke af Alexandre Dumas fils, og denne smidige og betagende åndfuldhed bortjog de sidste rester af min sygdom. Der kan ikke være tvivl om, at ensomhed er en farlig ting for en arbejdende intelligens. Vi trænger til at have mennesker, der taler, og mennesker, der tænker, omkring os. Hvis vi er alt for længe alene, befolker vi tomheden med spøgelser.

I en munter stemning gik jeg ad boulevarderne tilbage til hotellet. Midt i trængslen omkring mig tænkte jeg, ikke uden et ironisk smil, på mine rædsler og mine indbildninger fra den foregående uge, da jeg troede – ja, for jeg troede det fuldt og fast – at et usynligt væsen boede under mit tag. Hvor vort hoved

er svagt! Hvor hurtigt lader det sig ikke skræmme og vildlede, så snart der møder os en eller anden uforståelig begivenhed!

I stedet for at drage den simple slutning: "Jeg forstår det ikke, fordi jeg ikke kan få fat på årsagen," så fantaserer vi os straks ind i de skrækkeligste mysterier og bilder os ind, at vi har at gøre med overnaturlige magter.

14. juli. – Det er nationalfesten, republikkens fest i dag. Jeg har drevet rundt i gaderne. Kanonskuddene og flagene morede mig, som om jeg var et barn. I grunden er det dumt således på en ved et regeringsdekret fastsat dato at blive i godt humør. Folket er en imbecil hjord, der snart er tålmodig indtil sløvhed og snart ophidset indtil grusomhed. Der bliver sagt til det: "Mor dig." Det morer sig. Der bliver sagt: "Gå ud og slås." Det går ud og slås. Der bliver sagt: "Stem for kejseren." Det stemmer for kejseren. Og så bliver der sagt til det: "Stem for republikken." Og det stemmer for republikken.

De, der leder det, er lige så store tåber, men i stedet for at adlyde mennesker adlyder de principper, som ikke kan være andet end dumme, golde og falske, alene af den grund, at de er principper, det vil sige bestemte, uforanderlige, vedtagne anskuelser … Her i denne verden, hvor man ikke kan være vis på noget som helst, eftersom lyset er en illusion, eftersom lyden er en illusion.

16. juli. – Jeg så i går noget, der i høj grad forvirrede mig.

Jeg spiste til middag hos min kusine, fru Sablé, hvis mand er kommandant ved det 76. jægerregiment i Limoges. Jeg traf hos hende to unge damer, hvoraf den ene er gift med en læge, dr. Parent, der beskæftiger sig meget med nervøse sygdomme og

de forskellige fænomener, som nutidens mange eksperimenter med hypnotisme og suggestion har bragt for dagens lys.

Han underholdt os længe om de vidunderlige resultater, som engelske lærde og lægerne ved fakultetet i Nancy havde opnået.

De kendsgerninger, han fremsatte, forekom mig til den grad forrykte, at jeg erklærede mig fuldkommen vantro.

"Vi er," sagde han, "lige på nippet til at opdage naturens vigtigste hemmelighed, én af dens vigtigste hemmeligheder her på jorden, for den har sikkert andre lige så vigtige deroppe i stjerneverdenen. Fra det øjeblik, vi mennesker er begyndt at tænke, fra det øjeblik, vi har lært at udtrykke og nedskrive vore tanker, har vi følt os omgivet af et mysterium, der for vore grove og ufuldkomne sanser er uigennemtrængeligt, og vi forsøger derfor ved at anspænde vor intelligens at bøde på vor organismes afmagt. Så længe den menneskelige intelligens endnu stod på sit rudimentære standpunkt, antog denne følelse af usynlige fænomeners nærhed barnligt skræmmende former. Det er oprindelsen til den folkelige tro på det overnaturlige og alle ammestueeventyrene om gengangere og spøgelser og feer og trolde, ja, jeg kunne fristes til at sige endogså til gudslegenden, for vore opfattelser om den virkende skaber, er, ligegyldigt fra hvilken religion de stammer, alle de mest middelmådige, åndsfattige opdigtninger, lutter uantagelige udslag af forskræmte hjerner. Intet er sandere end dette ord af Voltaire: "Gud skabte mennesket i sit billede, men mennesket har rigeligt gengældt ham det."

Men fra lidt mere end et århundrede tilbage i tiden er det, ligesom om man har begyndt at få en forudanelse om noget

nyt. Mesmer og nogle andre har ført os ind på en uventet vej, og især i de sidste fire-fem år er vi nået til overraskende resultater."

Min kusine, der også var meget vantro, smilede. Doktor Parent sagde til hende:

"Har De noget imod, at jeg forsøger at få Dem til at sove?"

"Nej, ikke det fjerneste."

Hun satte sig i en lænestol og han begyndte at stirre stift og gennemtrængende på hende. Jeg følte mig pludselig lidt forvirret, mit hjerte bankede og min hals snørede sig sammen. Jeg så fru Sablés øjne blive tunge, hendes mund fortrak sig og hun snappede efter vejret.

Efter ti minutters forløb sov hun.

"Sæt Dem bag ved hende," sagde lægen.

Jeg gjorde, som han sagde. Han gav hende et visitkort mellem hænderne og sagde til hende:

"Dette er et spejl. Nå, hvad ser De i det?"

Hun svarede:

"Jeg ser min fætter."

"Hvad bestiller han?"

"Han snor sit overskæg."

"Og nu?"

"Nu trækker han et fotografi op af lommen."

"Af hvem er det fotografi?"

"Af ham selv."

Det var sandt! Og dette fotografi havde jeg først en time i forvejen fået fra fotografen, der havde sendt det hen til hotellet.

"Hvorledes ser han ud på det billede?"

"Han står op og har sin hat i hånden."

Hun så altså i dette hvide kort, som hun kunne have set i et spejl.

De unge damer blev forfærdede og sagde:

"Det er nok! Det er nok!"

Men doktoren befalede:

"I morgen skal De stå op klokken otte og gå hen på hotellet til Deres fætter. De skal bønfalde ham om at låne Dem fem tusinde francs, som Deres mand forlanger af Dem, og som han vil have næste gang, han kommer her til Paris."

Så vækkede han hende.

På hjemvejen til hotellet tænkte jeg på denne mærkelige seance og tvivlen stormede ind på mig. Jeg tvivlede ikke om, at min kusine, som jeg kendte, fra vi var børn, og som jeg næsten betragtede som min søster, havde været i god tro, men jeg havde en mistanke om, at doktoren havde holdt os for nar. Havde han ikke inde i hånden haft skjult et spejl, som han viste den unge kone på samme tid som visitkortet? De professionelle taskenspillere laver ganske anderledes forbløffende ting.

Jeg gik altså hjem og gik i seng.

Men i morges klokken halv ni blev jeg vækket af min kammertjener, der sagde:

"Det er fru Sablé, der forlanger at komme til at tale med herren lige med det samme."

Jeg klædte mig hastigt på og gik ind til hende. Meget forvirret, med nedslagne øjne og uden at løfte sløret satte hun sig på den stol, jeg pegede på, og sagde:

"Kære fætter, jeg har en stor tjeneste at bede dig om."

"Hvad er det, kære kusine?"

"Det piner mig meget at skulle sige dig det, men jeg er desværre nødt til det. Jeg trænger til fem tusinde francs … jeg skal absolut bruge dem."

"Hvad for noget? Skal du?"

"Ja, jeg, eller rettere min mand, der har pålagt mig at skaffe dem."

Jeg blev så målløs, at jeg knapt formåede at fremstamme mine svar. Jeg spurgte mig selv, om hun alligevel ikke var blevet enig med doktoren om at have løjer med mig, om det hele ikke var en almindelig spøg, der forud var blevet sat omhyggeligt i scene og blev godt spillet.

Men da jeg så opmærksomt på hende, spredtes enhver af mine tvivl. Hun skælvede af forpinthed, så smerteligt var dette skridt hende, og jeg forstod, at hun måtte gøre en kraftanstrengelse for ikke at briste ud i gråd.

Jeg vidste, at hun var meget rig, og jeg svarede: "Hvad for noget! Har din mand ikke fem tusinde til sin rådighed? Tænk dig ordentlig om! Er du sikker på, at han har pålagt dig at bede mig om dem?"

Hun betænkte sig nogle sekunder, som om hun anspændte sig for at søge i sin hukommelse, så svarede hun:

"Ja … ja … det er jeg vis på."

"Har han skrevet til dig?"

Hun betænkte sig atter. Jeg gættede hendes tankers kvalfulde arbejde. Hun vidste det ikke: hun vidste kun, at hun skulle låne fem tusinde francs af mig til sin mand. Altså dristede hun sig til at lyve:

"Ja, han har skrevet til mig."

"Når da? Du talte jo ikke noget om det i går aftes."

"Jeg fik hans brev i morges."

"Kan du vise mig det?"

"Nej ... nej ... nej ... der stod noget intimt ... noget personligt ... jeg har ... jeg har brændt det."

"Så din mand gør altså gæld?"

Hun betænkte sig på ny og mumlede derpå:

"Det ved jeg ikke."

Jeg erklærede brutalt:

"Ulykken er, at jeg ikke har fem tusinde francs for øjeblikket, kære kusine."

Hun udstødte et forfærdet skrig:

"Å, å, jeg beder dig, skaf dem, hører du ... Du må skaffe dem ..."

Hun hidsede sig op og foldede hænderne, som om det var en helgen, hun anråbte. Hendes stemme skiftede, hun græd og stammede, pint, behersket af den uimodståelige befaling, hun havde fået:

"Å, å ... jeg beder dig ... hvis du vidste, hvor jeg lider ... jeg *må* have dem ... endnu i dag."

Jeg fik medlidenhed med hende:

"Du skal få dem senere, det lover jeg dig."

Hun udbrød:

"Å, tak, tak! Hvor du er god!"

Jeg fortsatte:

"Kan du huske, hvad der skete i går hjemme hos dig?"

"Ja."

"Kan du huske, at doktor Parent fik dig til at sove?"

"Ja."

"Godt! Det var ham, der befalede dig at komme herhen nu til morgen for at låne fem tusinde francs af mig. Du er blevet hypnotiseret til det, forstår du?"

Hun tænkte sig lidt om og svarede:

"Ja, men det er jo min mand, som forlanger dem."

I en hel time prøvede jeg på at overbevise hende, men det lykkedes mig ikke.

Da hun var gået, skyndte jeg mig hen til doktor Parent. Han stod lige parat til at gå ud. Smilende hilste han på mig:

"Tror De måske nu?"

"Ja, det er jeg vel nødt til."

Vi gik sammen hen til hende. Hun var allerede kommet hjem og lå og døsede på en chaiselong, overvældet af træthed. Lægen følte hendes puls og stirrede i nogen tid på hende, medens han holdt sin ene hånd udstrakt over hendes øjne, der lidt efter lidt lukkede sig under denne magnetiske magts uovervindelige indflydelse. Da hun sov, sagde han:

"Deres mand trænger ikke længere til de fem tusinde francs. De må altså glemme, at De har bedt Deres fætter om at låne Dem dem, og hvis han taler til Dem om dem, så forstår De det ikke."

Derpå vækkede han hende.

Jeg trak min tegnebog op af lommen:

"Her, kære kusine, er de penge, du bad mig om i morges."

Hun blev så overrasket, at jeg ikke turde trænge mere ind på hende. Jeg forsøgte forsigtigt at hjælpe på hendes hukommelse, men hun nægtede kraftigt, troede, at jeg gjorde nar ad hende, og var til sidst lige ved at blive vred. – – –

Ja! … jeg er lige kommet hjem og jeg har ikke kunnet spise noget frokost, til den grad har dette eksperiment taget på mig.

19. juli. – Mange, til hvem jeg har fortalt dette eventyr, har let af mig. Jeg ved ikke længere, hvad jeg skal tro. Den vise siger: "Måske?"

21. juli. – Jeg har spist til middag i Bougival og har tilbragt aftenen med at se på roernes og deres fruentimmeres dans. Der er ingen tvivl om, at alt afhænger af stedet og omgivelserne. At tro på det overnaturlige i "La Grenouillière"s larmende tummel ville være toppunktet af vanvid … Men på toppen af Mont Saint-Michel? … og i Indiens skove? Vi bliver ganske forfærdeligt påvirkede af det, der omgiver os. Næste uge rejser jeg atter hjem.

30. juli. – Siden i går har jeg været hjemme igen. Alt går godt.

2. august. – Intet nyt. Det er et glimrende vejr. Jeg tilbringer mine dage med at se Seinen flyde afsted.

4. august. – Mine tjenestefolk er kommet op at skændes. De påstår, at der om natten bliver slået glas itu i skabene. Kammertjeneren giver kokkepigen skylden, kokkepigen siger, at det er stuepigen, og stuepigen erklærer, at det er de to andre. Hvem er den skyldige? Det måtte der en fin næse til at finde ud af!

6. august. – Denne gang er jeg ikke gal. Jeg har set … set … set det med mine øjne! … Jeg kan ikke længere tvivle … jeg har set det! … Jeg bliver endnu til is helt ud i fingerspidserne … angsten går mig endnu lige til marven … jeg har *set* det! …

Jeg spadserede ved totiden omkring mellem mine rosenbede … i gangen mellem efterårsroserne, der begynder at blomstre.

Da jeg standsede for at betragte en *Géant des Batailles*, der bar tre pragtfulde blomster, så jeg tydeligt, ganske tæt ved mig, stilken af en af disse roser bøje sig, som om en usynlig hånd havde grebet fat om den, og derpå gå midt over, som om denne hånd havde plukket den! Derpå hævede blomsten sig i en bue, som om den af en arm blev ført op til munden, og holdt sig svævende i den gennemsigtige luft, tre skridt fra mine øjne, ganske alene og ubevægelig som en skrækkelig, rød plet!

Ude af mig selv kastede jeg mig over imod den for at gribe den. Der var intet, den var forsvundet! Jeg blev betaget af en rasende vrede imod mig selv, for en fornuftig mand har ikke lov til at have den slags hallucinationer.

Men var det også en hallucination? Jeg vendte mig om for at se på stilken og jeg fik straks øje på den på busken, frisk brudt over lige midt imellem de to andre roser, der endnu sad på deres stilke.

Jeg gjorde hovedkulds omkring og skyndte mig op til huset. Min sjæl er i oprør, for nu er jeg sikker, lige så sikker som på, at nat følger efter dag, på, at der i min nærhed eksisterer et usynligt væsen, som ernærer sig af mælk og vand, som kan røre ved tingene, tage på dem og flytte om på dem, som følgelig er udrustet med en materiel natur, selv om vi med vore sanser ikke kan fornemme den, og som bor under det samme tag som jeg …

7. august. – Jeg har sovet roligt. Han har drukket vandet af min karaffel, men har ikke forstyrret min søvn.

Jeg spørger mig selv, om jeg er gal. Da jeg for lidt siden spadserede ude i solskinnet langs med floden, begyndte jeg at tvivle om min forstand, ikke som hidtil en vag og ubestemt tvivl, men en ganske bestemt, ubetinget tvivl. Jeg har set mange vanvittige. Jeg har kendt nogle, som var lige intelligente og klartseende, ja, selv skarpsynede over for alt heri livet undtagen et eneste punkt. De talte om alt, klart, smidigt, klogt og dybt, men pludselig, når deres tanker kom til at røre ved deres vanvids skær, sloges de i stykker, faldt i stumper og stykker, splittedes og gik under i sindssygens skrækkelige og rasende ocean med dets frådende bølger, tåger og bratte vindstød.

Hvis jeg var fuldt bevidst, hvis jeg ikke kendte min tilstand, hvis jeg ikke kunne søge til bunds i den og med fuldstændig klarhed analysere den, ville jeg føle mig overbevist om, at jeg var gal, absolut gal. Men i virkeligheden er jeg altså kun en hallucineret, der er i stand til at bruge sin forstand. En ukendt forvirring er opstået i min hjerne, en af den slags forstyrrelser, som nutidens fysiologer søger at præcisere og indregistrere; denne forstyrrelse har i mit sind, i mine tankers logiske rækkefølge frembragt en dyb brist. Lignende fænomener møder os i vore drømme, der jager os igennem de mest usandsynlige fantasterier, uden at vi bliver i mindste måde overraskede, fordi det prøvende apparat, den kontrollerende sans sover, medens indbildningskraften er vågen og arbejder.

Kunne det ikke tænkes, at en af de usynlige tangenter på hjernens klaviatur hos mig er blevet lammet? Folk kan som følge af et eller andet ulykkestilfælde miste hukommelsen for egennavne, verber, tal eller blot for datoer. At hver hjernedel har sin plads, er i vore dage bevist. Hvad forbavsende er der så i, at

evnen til at kontrollere visse hallucinationers virkelighed for øjeblikket er svækket hos mig.

Alt det tænkte jeg på, medens jeg gik langs med bredden af vandet. Solen skinnede over floden og gjorde jorden skøn, fyldte mit blik med kærlighed til livet, til svalerne, hvis lynsnare sving er en af mine øjnes glæder, til sivene, hvis raslen er en af mine ørens nydelser.

Lidt efter lidt trængte imidlertid et uforklarligt ildebefindende ind på mig. Det var, som om en kraft, en skjult kraft tyngede mig, standsede mig, hindrede mig i at gå længere, kaldte mig tilbage. Jeg havde denne smertelige hast efter at komme hjem, der pludselig kan komme over én, når man hjemme har en syg, og en forudfølelse siger én, at sygdommen har forværret sig.

Mod min vilje vendte jeg altså om; jeg følte, at jeg hjemme ville finde en dårlig nyhed, et brev eller et telegram. Der var ingenting, og jeg blev mere overrasket og urolig, end om jeg på ny havde haft et eller andet fantastisk syn.

8. august. – Jeg tilbragte en skrækkelig aften i går. Han åbenbarer sig ikke længere, men jeg føler, at han er tæt ved mig, at han udspejder mig, trænger ind i mig og behersker mig, endnu mere frygtindgydende, end når han ved overnaturlige fænomener melder sin stadige, usynlige nærhed.

Jeg har alligevel sovet.

9. august. – Intet, men jeg er bange.

10. august. – Intet. Hvad vil der ske i morgen?

11. august. – Stadig intet. Jeg kan ikke længere blive herhjemme med den angst og den tanke, der har slået sig ned i mit sind. Jeg

vil bort.

12. august, kl. 10 om aftenen. – Hele dagen har jeg villet tage afsted, men jeg har ikke kunnet. Jeg har villet udføre den så lette, så simple, frie handling at tage bort – stige op i min vogn og køre ind til Rouen – jeg har ikke kunnet. Hvorfor?

13. august. – Når man er ramt af visse sygdomme, synes alle fibrene i éns fysiske væsen at være knuste, al éns energi tilintetgjort, alle éns muskler løsnede, knoglerne er blevet slappe som kødet og kødet flydende som vand. Det samme føler jeg på en besynderlig og fortvivlende måde i mit åndelige væsen. Jeg har ingen kraft, intet mod, intet herredømme over mig selv, ingen magt til at sætte min vilje i bevægelse. Jeg kan ikke længere *ville*, men en anden vil for mig, og jeg adlyder.

14. august. – Jeg er fortabt! Der er én, der har gjort sig til herre over min sjæl og regerer over mig! En, der befaler over alle mine handlinger, alle mine bevægelser, alle mine tanker. Jeg betyder ikke længere noget i mig selv, intet uden en slave, som rædselsslagen er tilskuer til alt det, jeg foretager mig.

Jeg har lyst til at gå ud. Jeg kan ikke! Jeg er limet til min stol, og min stol klæber fast til gulvet på en sådan måde, at der ikke findes den kraft, som kan løfte os.

Så, lige på én gang, må jeg – jeg *må*! – gå ned i den anden ende af haven og plukke jordbær for at spise dem. Og jeg går derned. Jeg plukker jordbær, og jeg spiser dem! Å, min Gud! min Gud! – Er der en gud, så befri mig! Frels mig! Hjælp mig! Tilgiv mig! Medlidenhed! Nåde! Red mig! Å, hvilken lidelse! Hvilken kval! Hvilken rædsel!

15. august. – Det var sikkert på den måde, min stakkels kusine var besat og behersket, da hun kom for at låne de fem tusinde francs af mig! Hun adlød en fremmed vilje, der havde sat sig fast i hende som en anden sjæl, en snyltende, herskesyg sjæl. Mon verdens undergang skulle være nær?

Men han, som leder mig, hvem er han, denne usynlige, denne ukendelige, denne vagabond af en overnaturlig race?

De usynlige eksisterer altså! Hvor kan det da være, at de lige siden verdens skabelse endnu ikke har gjort sig bemærkede på en eller anden tydelig måde, således som de har gjort overfor mig? Jeg har aldrig læst noget, der ligner det, som er gået for sig i mit hus. Åh! kunne jeg bare komme bort fra det, tage afsted, flygte og ikke mere komme tilbage! Så ville jeg være reddet, men jeg kan ikke.

16. august. – Jeg har i dag kunnet slippe afsted i to timer ligesom en fange, der tilfældigvis har fundet døren til sit fængsel stående åben. På én gang følte jeg, at jeg var fri, og at han var langt borte. Jeg gav straks ordre til hurtigt at spænde for og kørte ind til Rouen. Å, hvilken glæde at kunne sige til én, der lystrer:

"Til Rouen!"

Jeg lod vognen holde foran biblioteket og bad om at låne doktor Hermann Herestauss store afhandling om den antikke og den moderne verdens ukendte beboere.

Da jeg atter steg op i min vogn, ville jeg sige: "Til banegården!" men i stedet for skreg jeg – jeg sagde ikke, jeg skreg – med en stemme så stærk, at de forbigående vendte sig om: "Hjem!" Og ude af mig selv af angst faldt jeg ned på vognens puder. Han havde fundet mig igen og atter taget mig.

17. august. – Å! hvilken nat! hvilken nat! Men alligevel syntes jeg, at jeg burde glæde mig.

Jeg læste lige indtil klokken ét om morgenen! Hermann Herestauss, doktor i filosofi og teologi, har skrevet om alle de måder, hvorpå alle de usynlige væsener, der svæver omkring mennesket eller drømmes af ham, manifesterer sig. Han skildrer deres oprindelse, deres råderum og deres magt.

Men ingen af dem ligner det, der hjemsøger mig. Man skulle næsten tro, at mennesket fra det øjeblik, det lærte at tænke, havde forudanet og frygtet et nyt væsen, stærkere end det selv, dets efterfølger i denne verden, og at det ved stadig at føle dette væsen nær og ikke være i stand til at forestille sig dets natur, i sin rædsel havde skabt et helt, fantastisk folk af skjulte væsener, ubestemmelige fantomer, undfangede af frygt.

Jeg havde altså læst indtil klokken et om morgenen, og derefter satte jeg mig hen til det åbne vindue for at lade den sagte vind og mørket køle min pande og mine tanker.

Det var et dejligt vejr, mildt og lunt. Hvor ville jeg ikke i fordums tid have frydet mig over en sådan nat!

Der var ingen måne. Stjernerne glimtede skælvende mod den mørke himmels baggrund. Hvem bebor disse verdener? Hvilke former, hvilke levende væsener, hvilke dyr, hvilke planter er deroppe? De, som tænker, langt borte i de fjerne universer, hvad ved de mere end vi? Hvad kan de mere end vi? Hvad ser de, som vi ikke kender? Vil en af dem, når han en dag flyver igennem rummet, ikke åbenbare sig på vor jordklode for at erobre den, ligesom normannerne i sin tid sejlede over havet for at underkaste sig de svagere folkeslag?

Vi er så vantrevne, så afvæbnede, så uvidende, så små, vi hernede på denne klat dynd, der drejer rundt, udblødt i vand.

Medens jeg således sad og drømte i den kølige aftenvind, faldt jeg i søvn.

Jeg havde vel sovet en fyrretyve minutter, da jeg atter åbnede øjnene uden at gøre en bevægelse, vækket af jeg ved ikke hvilken ejendommelig, forvirret stemning. Jeg så først intet, så forekom det mig pludselig, at en side af bogen, der var blevet liggende åben på bordet, havde drejet sig af sig selv. Intet vindpust var kommet ind gennem vinduet. Jeg blev overrasket og ventede. Da der var gået omtrent fire minutter, så jeg, ja, jeg *så* det med mine egne øjne, at nok et blad løftede sig og faldt ned over det foregående, som om en finger havde bladet om. Min lænestol var tom, syntes tom, men jeg forstod, at *han* var der, at han sad på min plads og læste. Med et rasende spring, et spring som et ophidset dyr, der vil rive maven op på sin dressør, fo'r jeg igennem værelset for at gribe ham, kryste ham og dræbe ham! … Men endnu inden jeg havde nået stolen, væltede den bagover, som om nogen flygtede for mig … Bordet vaklede, lampen faldt omkuld og slukkedes, og mit vindue smækkede i, som om en overrasket tyv havde taget i det og svunget sig ud i natten.

Han var altså løbet sin vej, han var blevet bange, bange for mig, han!

Men så … så … i morgen … eller i overmorgen … eller hvilken som helst anden dag … ville jeg altså kunne gribe ham med mine hænder og mase ham imod gulvet! Bider hundene sig ikke sommetider fast i deres herres strube og kvæler ham?

18. august. – Jeg har grublet hele dagen. Å, ja, jeg vil adlyde ham, følge hans indskydelser, gøre alt, hvad han vil, være ydmyg, underkastet og fej. Han er den stærkeste. Men der vil komme et øjeblik …

19. august. – Jeg ved besked … jeg ved det … jeg ved det alt sammen! Jeg har lige i en videnskabelig revue læst følgende:

"Fra Rio de Janeiro er kommet højst mærkelige efterretninger. En galskab, en epidemi af galskab i lighed med de smitsomme vanvidsanfald, der i middelalderen huserede blandt Europas folkeslag, hjemsøger for øjeblikket provinsen San-Paulo. Indbyggerne forlader forfærdede deres huse, rømmer deres landsbyer, flygter fra deres jord og siger, at de, ligesom om de var kvæg, bliver forfulgte, besatte og beherskede af væsener, som ikke kan ses, men nok kan føles, en slags vampyrer, der, medens de sover, suger deres livskraft og yderligere ernærer sig ved mælk og vand uden at røre noget andet fødemiddel.

"Professor Don Pedro Henriquez er, ledsaget af flere fremragende læger, rejst til provinsen San-Paulo for på selve stedet at studere denne mærkelige sindssygdoms oprindelse og udslag og foreslå kejseren de forholdsregler, der vil forekomme dem bedst egnede til at kalde den vanvittige befolkning tilbage til dens fornuft."

Ha, ha, jeg husker det, jeg husker den smukke, brasilianske tremaster, der sejlede op ad Seinen forbi mine vinduer, sidste ottende maj! Jeg fandt den så smuk, så hvid, så munter! *Væsenet* var der ombord, det kom derovre fra, hvor dets race er født! Og det så mig! Det så også min hvide bolig og det sprang fra fartøjet ind på bredden. Åh, min Gud!

Nu ved jeg det, nu gætter jeg det. Menneskets herskertid er forbi.

Han er kommet, *han*, som de primitive folkeslags første rædsel frygtede, *han*, som de ængstelige præster besvor, og som troldmændene fremmanede i mørke nætter uden endnu at se ham åbenbare sig, *han*, som forudanelsen hos verdens skiftende herrer lånte alle hæslige eller yndefulde skikkelser, dværge, ånder, spøgelser, feer, trolde.

Efter den ukultiverede forskræmtheds plumpe fantasterier kom mere skarpsynede mænd, der fik en tydeligere forestilling af ham. Mesmer havde gættet hans tilværelse, og allerede for ti år siden har lægerne opdaget arten af hans magt, endnu forinden han selv havde udøvet den. De har leget med dette, den nye herres våben, en hemmelighedsfuld viljens herredømme over en menneskesjæl, der er blevet til slave. De har kaldt det magnetisme, hypnotisme, suggestion … hvad ved jeg? Jeg har set dem more sig som uforsigtige børn med denne forfærdelige magt! Ulykken er kommet over os! Ulykken er over menneskene! *Han* er kommet, han … han … hvad hedder han? … det forekommer mig, at han råber sit navn til mig … ja … han råber … jeg lytter … jeg kan ikke høre det … gentag det … *Horla!* … jeg har hørt det … Horla … det er ham … Horla … han er kommet! …

Ak, gribben har ædt duen, ulven har ædt lammet, løven har slugt bøflen med de skarpe horn, mennesket har dræbt løven med pil, med klinge, med krudt; men Horla vil gøre mennesket til det, som vi har gjort hesten og oksen til: sin ejendom, sin tjener og sin føde, alene ved sin viljes magt. Ulykken er over os!

Det hænder alligevel sommetider, at dyret gør oprør og dræber den, der har undertvunget det … det vil jeg også … jeg kan det … men først må jeg kende ham, røre ved ham, se ham! De lærde siger, at dyrenes øjne er forskellige fra vore, at de ikke skelner således som vore … Og mine øjne kan ikke skelne den nykomne, der gør mig til sin træl.

Hvorfor? Åh, nu husker jeg munkens ord på Mont Saint-Michel: "Ser vi da en hundredtusindedel af det, der eksisterer? Der er for eksempel vinden, naturens stærkeste kraft, den vælter menneskene, blæser bygninger omkuld, rykker træerne op med rode, løfter havet op i bjerghøje bølger, ødelægger klinter og kaster de store skibe mod skærene, vinden, der dræber, hyler, klager, brøler, har De set den og kan De se den? Og den eksisterer dog!"

Og jeg tænkte videre: mit øje er så svagt, så ufuldkomment, at det end ikke formår at skelne hårde legemer, hvis de blot er gennemsigtige som glasset! … Hvis et stykke glas uden bagflade af tinfolium spærrer min vej, løber jeg lige imod det ligesom en fugl, der er lukket inde i et værelse, smadrer sit hoved mod ruderne. Og der er desuden tusinde andre ting, der bedrager og vildleder øjet. Hvad forunderligt er der så i, at det ikke er i stand til at skelne et nyt legeme, som lyset går igennem?

Et nyt væsen! Hvorfor ikke? Det måtte jo sikkert komme! Hvorfor skulle vi være de sidste? Vi kan ikke se det, således som vi kan se alle de andre, der er blevet skabt før os. Det er, fordi dets natur er fuldkomnere, dets legeme finere og mere fuldendt end vort, der er så svagt, så kejtet opfundet, belemret med organer, som altid er trætte, altid overanspændte som alt for indviklede fjedre, et legeme, der lever som en plante og som et

dyr, ernærer sig besværligt af luft, græs og kød, en dyrisk maskine, der er et bytte for sygdomme, misdannelser, råddenskab, dårlig reguleret, enfoldigt og besynderligt, ligefrem udspekuleret slet gjort, et på samme tid plumpt og skrøbeligt værk, et udkast til et væsen, der kunne blive til en intelligent og fornem skabning.

Vi er nogle stykker, så få på denne jord, fra østersen og til mennesket. Hvorfor ikke én mere, når først den periode, der skiller de forskellige arters successive fremdukken, er til ende?

Hvorfor ikke én mere? Hvorfor ikke også andre træer med uhyre blomster, der kan blænde og parfumere hele egne? Hvorfor ikke andre elementer end ilden, vandet, jorden og luften? – De er kun fire, ikke flere end fire, disse skabningens plejefædre! Hvilken ynk! Hvorfor er de ikke fyrre, fire hundrede, fire tusinde! Hvor alt er fattigt, småligt og elendigt, gnieragtigt uddelt, tørt udtænkt, tungt gjort! Elefanten, flodhesten, hvilken ynk! Kamelen, hvilken elegance!

Men, ville De indvende, sommerfuglen! den flyvende blomst! Jeg drømmer om én, der ville være af størrelse som hundrede universer med vinger, hvis form, skønhed, farver og bevægelse jeg ikke en gang formår at udtrykke! Men jeg ser den … den flyver fra stjerne til stjerne og køler og forfrisker dem med sin flugts lette og harmoniske pust! … Og beboerne deroppe ser, henrykte og begejstrede, på den, når den svæver forbi!

Hvad går der dog af mig? Det er ham, ham, Horla, der forfølger mig, der får mig til at tænke på den slags galskaber! Han er inden i mig, han bliver min sjæl! Jeg vil dræbe ham!

19. august. – Jeg vil dræbe ham. Jeg har set ham! I går aftes satte jeg mig ved mit bord og lod, som om jeg var meget optaget af at skrive. Jeg vidste godt, at han ville komme og luske omkring mig, ganske tæt, så tæt, at jeg måske kunne røre ved ham, gribe ham? Og så! … så ville jeg kæmpe som en fortvivlet, jeg ville bruge mine hænder, mine knæ, mit bryst, min pande og mine tænder til at kvæle ham, knuse ham, bide ham, sønderrive ham med.

Og med alle mine organer spændte lurede jeg på ham.

Jeg havde tændt mine to lamper og de otte lys på min kamin, som om jeg med denne stærke oplysning nemmere kunne opdage ham.

Lige over for mig stod min seng, en gammel egetræsseng, båret af søjler; til højre var min kamin, til venstre min dør, som jeg omhyggeligt havde lukket efter først i nogen tid at have ladet den stå åben for at lokke ham ind, bag mig var et meget højt skab med en spejldør, som jeg hver dag brugte, når jeg barberede mig og klædte mig på, og hvori jeg havde vænnet mig til at spejle mig fra hoved til fod, hver gang jeg gik forbi skabet.

For at narre ham lod jeg altså, som om jeg skrev, for han lurede også på mig. På én gang følte jeg, var jeg vis på, at han var der, så tæt, at han strejfede mit øre, at han læste over min skulder.

Jeg rejste mig, strakte hænderne ud og drejede mig omkring så hurtigt, at jeg var lige ved at falde. Nu vel? … der var lige så lyst som den klare dag, og jeg så ikke mig selv i spejlet! … Det var tomt, klart, dybt, fuldt af lys! Mit billede var ikke deri, og jeg stod lige over for det! Det store glas var tomt og blankt fra øverst til nederst. Med vanvittige øjne stirrede jeg på det, og jeg

turde ikke gå længere frem, jeg turde ikke gøre en bevægelse. Jeg følte, at han var der, men at han endnu en gang ville undslippe mig, han, hvis usynlige legeme slugte mit spejlbillede.

Hvor jeg var bange! Så med ét begyndte jeg at skelne mig selv i en tåge langt inde i spejlet, i en tåge, som igennem en vandflade; og det forekom mig, som om dette vand langsomt gled fra højre til venstre og fra sekund til sekund gjorde mit billede tydeligere. Det var ligesom enden på en formørkelse. Det, som skjulte mig, syntes ikke at besidde skarpt afgrænsede konturer, det var snarere et slags uigennemsigtigt transparent, der lidt efter lidt blev lysere.

Endelig kunne jeg helt se mig selv, således som hver dag, når jeg spejler mig.

Jeg havde set ham! Rædslen ved det er blevet siddende i kroppen på mig og får mig endnu til at ryste.

20. august. – Hvorledes skulle jeg bære mig ad med at dræbe ham? Jeg kan jo ikke ramme ham. Give ham gift? Han ville se mig blande den i vandet, og virker desuden vore gifte på et usynligt legeme? Nej … nej … det gør de sikkert ikke … Men hvad så? … hvad så? …

21. august. – Jeg har ladet en smed komme fra Rouen og har befalet ham at lave jernskodder til mit soveværelse ligesom dem, man i visse privatejendomme i Paris anbringer i stueetagen af frygt for tyve. Han skal yderligere lave mig en lignende dør. Han betragter mig sikkert som en kujon, men jeg er ligeglad!

10. september. – Rouen, Hotel Continental. Det er gjort … det er gjort … men er han død? Min sjæl er helt oprørt over, hvad jeg har set.

I går, da smeden havde anbragt mine jernskodder og min jerndør, lod jeg det hele stå åbent lige til midnat, til trods for at det begyndte at blive koldt.

Pludselig følte jeg, at han var der, og en glæde, en vanvittig glæde skød op i mig. Jeg rejste mig langsomt og gik længe frem og tilbage og frem og tilbage, for at han ikke skulle mærke noget. Derpå tog jeg mine støvler af og trak ligegyldigt mine tøfler på. Så lukkede jeg jernskodderne og gik derfra roligt hen til døren, som jeg ligeledes omhyggeligt lukkede. Derefter gik jeg atter hen til vinduet, låsede det ved hjælp af en hængelås og puttede nøglen i lommen.

Jeg mærkede på én gang, at han begyndte at blive urolig omkring mig, at det nu var hans tur til at blive bange. Han befalede mig at lukke op, og jeg var lige ved at give efter for ham, men jeg gjorde det ikke. Jeg stillede mig med ryggen til døren og åbnede den på klem, lige akkurat nok, til at jeg baglæns kunne slippe ud. Da jeg er meget høj, rørte mit hoved ved den øverste dørkarm, jeg var altså vis på, at han ikke havde kunnet undslippe, men at jeg havde lukket ham inde, ganske alene, ganske alene. Hvilken fryd! Jeg havde ham!

Jeg fo'r ned ad trappen, tog i dagligstuen, der var lige under mit værelse, to lamper og hældte al petroleummen i dem ud over tæppet og møblerne, over det hele. Så stak jeg ild på og løb min vej efter først at have lukket hoveddøren i lås og drejet nøglen to gange om.

Jeg skjulte mig helt nede i den anden ende af haven, bag et buskads af laurbærtræer. Men det varede længe! Hvor det varede længe! Alt var sort, tavst, ubevægeligt. Ikke et vindpust, ikke en stjerne, bjerge af skyer, som ikke kunne ses, men som tyngede på min sjæl, så tunge, så tunge.

Jeg stirrede over på huset og ventede. Hvor det varede længe! Jeg troede allerede, at ilden var gået ud af. Sig selv, eller at *han* havde opdaget den og slukket den, da et af vinduerne i underste etage pludselig sprang under ildens tryk, og en flamme, en lang, rød og gul, blød og kælen flamme snoede sig op ad den hvide mur, som den kyssede lige op til taget.

Ildskæret løb hen over træerne ind mellem grenene, ind i løvet og med det en skælven, en skælven af frygt! Fuglene vågnede; en hund gav sig til at hyle. Jeg havde en fornemmelse af, at det blev dag.

Et øjeblik efter sprængtes endnu to vinduer, og jeg så, at hele den nederste del af mit hus ikke længere var andet end et skrækkeligt bål. Men et skrig, et forfærdeligt, hvinende og sønderrivende kvindeskrig lød ud i natten, og to af kvistvinduerne blev revet op! Jeg havde glemt mine tjenestefolk! Jeg så deres fordrejede ansigter og deres arme, der fægtede! …

Ude af mig selv af rædsel satte jeg i løb ned imod landsbyen, idet jeg hylede:

"Hjælp! Hjælp! Brand! Brand!"

Jeg mødte nogle mennesker, der allerede var på vej, og løb sammen med dem tilbage for at se, hvad det var blevet til.

Huset var i mellemtiden blevet forvandlet til et skrækindjagende, men pragtfuldt bål, et kæmpemæssigt bål, der lyste over hele jorden, et bål, i hvilket der brændte

mennesker, og hvor også han brændte. *Han, han,* min fange, det nye væsen, den nye hersker, Horla!

Pludselig styrtede hele taget ned mellem murene og en vulkan af flammer skød op imod himlen.

Gennem alle vindueshullerne kunne jeg se ind i ildens rasen, og jeg tænkte på, at han var derinde, inde i denne ovn, død …

Død? Måske? … Men hans legeme? Hans legeme, som dagslyset skinnede igennem, kan det overhovedet tilintetgøres ved de samme midler, der dræber vore legemer?

Hvis han nu ikke var død? … Hvis kun tiden alene har magt over dette usynlige og frygtelige væsen? Hvad skulle dette gennemsigtige legeme til, dette ukendte legeme, dette åndelegeme, hvis også han måtte frygte sygdomme, sår, svagheder og en for tidlig opløsning?

En for tidlig opløsning? Derfra stammer hele den menneskelige rædsel! Efter mennesket, Horla. – Efter den, der kan dø hver dag, hver time, hvert minut af alle mulige årsager, er den kommet, som kun kan dø, når hans dag, hans time, hans minut er inde, fordi han har nået grænsen for sin eksistens!

Nej … nej … der er ingen tvivl mulig … der er ingen tvivl mulig … han er ikke død … men så … så … så bliver jeg altså nødt til at dræbe mig selv!

Originaltitler og førsteudgaver

Kærlighed: *Amour. Trois Pages du livre d'un chasseur*, i *Gil Blas* 7. december 1886.

Fri: *La confidence*, i *Gil Blas* 20. august 1885.

Familieliv: *Une famille*, i *Gil Blas* 3. august 1886.

Tegnet: *Le signe*, i *Gil Blas* 27. april 1886.

Djævlen: *Le diable*, i *Le Gaulois* 5. august 1886.

Hullet: *Le trou*, i *Gil Blas* 9. november 1886.

Jomfru Klumpe: *Clochette*, i *Gil Blas* 21. december 1886.

Joseph: *Joseph*, i *Gil Blas* 21. juli 1885.

Landstrygeren: *Le vagabond*, i *La Nouvelle Revue* 1. januar 1887.

Marquis'en af Fumerol: *Le Marquis de Fumerol*, i *Gil Blas* 5. oktober 1886.

I skoven: *Au bois*, i *Gil Blas* 22. juni 1886.

Herberget: *L'auberge*, i *Les Lettres et les Arts* 1. september 1886.

Helligtrekongersfest: *Les rois*, i *Le Gaulois* 23. januar 1887.

Horla: *Le Horla*, i *Gil Blas* 26. oktober 1886 *(2.-udgaven, som udkom i Libraire Paul Ollendorffs samling fra 1887 – og dermed var forlægget for Loulou Lassens oversættelse – er noget forandret i forhold til førsteudgaven)*.

Om "Kærlighed og andre fortællinger"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1893).
Org.udg.: *Œuvres complètes illustrées de Guy de Maupassant*, Libraire Paul Ollendorff, Paris 1899-1904.
Denne udgave efter: *Samlede værker af Guy de Maupassant: Kærlighed og andre fortællinger.* På dansk ved Loulou Lassen. Forhen A. Christiansens Forlag, København 1908.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration til "*Horla*" af William Julian-Damazy (1862-1925).

ISBN 978-87-7628-382-7
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-575-4 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1:

Dronning: Ved helligtrekongersfest kommer der i katolske lande en særlig kage på bordet. I kagen er gemt to bønner, der spises af en af festens mandlige og en af dens kvindelige deltagere, som derpå henholdsvis udnævnes til "konge" og "dronning" og fejres på forskellig måde. *Overs. anm.*